БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

18-йил чиқиши.
№ 73 (4279).
11 АПРЕЛЬ
ЯКШАНБА
1971 ЙИЛ
Баҳоси 3 тийин.

ЭРТАГА — КОСМОНАВТИКА КУНИ

МАМЛАКАТИМИЗ меҳнаткашлари эртага Космонавтика кунини байрам қиладилар. Бу байрам Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXIV съезди ўз ишини тугатиб, совет жамиятини янада тараққий эттириш режаларини ҳамда социалистик Ватанимизни мустаҳкамлаш йўлида янги буюк вазифаларни белгилаб берган табаррук бир кунга тўғри келди.

Бундан ўн йил муқаддам жаҳонда биринчи бўлиб космосга инсон парвоз қилди. 1961 йилнинг унутилмас 12 апрель куни «Восток» космик кемасида Совет Иттифоқи граждани, коммунист Юрий Алексеевич Гагарин коинот сари йўл олган эди. Бу парвоз ғоятда муваффақиятли якунланди! Инсониятнинг коинот сари қўйган биринчи қадами жаҳондаги барча халқлар ва элатларни ҳайратга солди. Улар биринчи бор Советлар мамлакатида амалга оширилган ушбу тажрибанинг натижаларига қойил қолдилар. Чунки, инсоният минг йиллар давомида орзу қилиб келган дамлар совет кишиларининг ақлу-заковати ва иродаси билан рўёбга чиққан эди.

Совет кишилари ана шу байрам кунида космонавтиканинг назарий ва амалий асосларини яратган ташаббускор олимлар К. Э. Циолковский, С. П. Королев ва бошқа олимларни ҳам чуқур ҳурмат ва эҳтиром билан эсга оладилар, коинот сирларини очишда ўзларининг ажойиб ҳиссаларини қўшаётган совет олимлари, инженерлари, космонавт-учувчилари ва ишчиларини ана шу қутлуғ байрам билан табриклайдилар.

Космосни ўзлаштиришдаги бу катта муваффақиятлар жонажон Коммунистик партиямиз ва Совет ҳукуматимизнинг бевосита раҳнамолиги туфайли қўлга киритилмоқда.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ «СССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1971—1975 ЙИЛЛАРГА МЎЛЖАЛЛАНГАН БЕШ ЙИЛЛИК ПЛАНИ ЮЗАСИДАН КПСС XXIV СЪЕЗДИНИНГ ДИРЕКТИВАЛАРИ»

ЛОЙИҲАСИ ЮЗАСИДАН СОВЕТ ИТТИФОҚИ КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ XXIV СЪЕЗДИНИНГ

ҚАРОРИ

СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1971—1975 йилларга мўлжалланган беш йиллик плани юзасидан КПСС XXIV съездининг Директивалари тўғрисида СССР Министрлар Совети Раиси ўртоқ А. Н. Косигиннинг докладини эшитиб ва муҳокама қилиб, Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXIV съезди қарор қилади:

СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1971—1975 йилларга мўлжалланган беш йиллик плани юзасидан Директивалар тасдиқлансин.

Шу Директивалар асосида СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1971—1975 йилги планини беш йиллик йиллари бўйича, министрликлар, идоралар ва иттифоқдош республикалар бўйича кенгайтирилган ҳолда 1971 йил 1 августгача ишлаб чиқишни таъминлаш СССР Министрлар Советига топширилсин.

СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1971—1975 йилларга мўлжалланган беш йиллик планини ишлаб чиқиш вақтида КПСС XXIV съездида, республикалардаги партия съездларида, ўлка ва областлардаги, шаҳар ва районлардаги конференцияларда, бошланғич партия ташкилотларининг йиғилишларида ва меҳнаткашларнинг йиғилишларида киритилган таклифлар, шунингдек, ишчилар, колхозчилар, мутахассислар ва олимлар томонидан киритилган таклифлар қараб чиқилсин.

Янги беш йиллик план лойиҳасини 1971 йил 1 сентябргача СССР Олий Совети муҳокамасига тақдим этиш СССР Министрлар Советига топширилсин.

КПСС XXIV съезди халқ хўжалигини ривожлантиришнинг беш йиллик планини ишлаб чиқишни барча партия, совет ва хўжалик ташкилотларининг энг муҳим хўжалик-сиёсий вазифаси деб ҳисоблайди.

СССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1971—1975 ЙИЛЛАРГА МЎЛЖАЛЛАНГАН БЕШ ЙИЛЛИК ПЛАНИ ЮЗАСИДАН КПСС XXIV СЪЕЗДИНИНГ ДИРЕКТИВАЛАРИ

Совет халқи КПСС XXIII съезди қарорларини амалга ошира бориб, коммунизмнинг моддий-техника базасини яратишда янги-янги ғалабаларга эришди. Халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларини ривожлантиришда, социал вазифаларни ҳал этишда, совет кишиларининг моддий турмуш ва маданий савиясини оширишда катта муваффақиятлар қўлга киритилди. Совет жамиятининг ғоявий-сиёсий бирлиги мустаҳкамланди, социалистик демократия янада ривож топди. Ватанимизнинг халқаро обрўйи ошди. Совет Иттифоқининг мудофаа қуввати мустаҳкамланди.

Эришган ҳамма муваффақиятларимиз — ишчилар синфи, колхозчи-деҳқонлар, халқ зиёлилари, барча иттифоқдош республикалар меҳнаткашлари фидокорона меҳнатининг натижасидир. Ана шу муваффақиятларга эришишда Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг раҳбарлик ва раҳнамолик роли, унинг олиб борган изчил ленинча сиёсати янги куч билан намоён бўлди.

I. СССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1966—1970 ЙИЛЛАРДАГИ АСОСИЙ ЯКУНЛАРИ

КПСС XXIII съездининг халқ хўжалигини ривожлантириш 1966—1970 йилги беш йиллик план юзасидан Директивалари энг муҳим иқтисодий ва социал кўрсаткичлар бўйича муваффақиятли бажарилди.

СССР халқ хўжалиги шу даврда юксак суръатлар билан ва аввалги беш йилдагидан анча самарали ривожланди. Аҳоли турмуш даражасини ошириш суръатлари анча жадаллашди.

Миллий даромад 1970 йилда 1965 йилги даражадан 41 процент кўпайди, миллий даромадни оширишнинг ўртача йиллик суръатлари эса 1961—1965 йиллардагидан юқори бўлди. Саноат ишлаб чиқариш ҳажми 1,5 баравар ортди.

Халқ хўжалигида техника тараққиётини ва ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишни таъминлаб берадиган тармоқлар юксак суръатлар билан ривожлантирилди: Масалан, беш йилликда электр энергетика маҳсулотини ишлаб чиқариш ҳажми 54 процент, машинасозлик ва металл ишлаш маҳсулоти ҳажми 74 процент, шу жумладан приборсозлик маҳсулоти ҳажми 2 баравардан зиёд, химия ва нефть химияси саноати маҳсулоти ҳажми 78 процент кўпайди.

Халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни кўпайтириш анча тезлаштирилди. Бу молларни ишлаб чиқариш йилига ўрта ҳисобда шундан аввалги беш йилдаги 6,3 процент ўрнига 8,3 процентдан кўпайиб борди. Истеъмол буюмлари ишлаб чиқаришда узоқ муддат фойдаланиладиган моллар улуши кўпайди.

Мамлакатнинг иқтисодий потенциали юксалди, халқ хўжалигининг асосий ишлаб чиқариш фондлари беш йил ичида 1,5 баравар кўпайди.

Халқ хўжалигига беш йил мобайнида жами 352 миллиард сўм ёки шундан аввалги беш йилдагига қараганда 1,4 баравар кўп ҳажмда капитал маблағ сарфланди. Электр станцияларда 54 миллион киловатт электр энергия ишлаб чиқарадиган янги қувватлар, 18 миллион тонна пўлат, 33 миллион тонна минерал ўғит, 17 миллион тонна цемент, 148 миллион жуфт чарм пойафзал, 400 миллион дона трикотаж буюмлар ишлаб чиқарадиган янги қувватлар ишга туширилди; магистрал газ қувурлари узунлиги 25 минг километр кўпайтирилди. Халқ хўжалиги тармоқларини техника билан жиҳозлаш даражаси анча юксалди.

Қишлоқ хўжалигининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш юзасидан, шунингдек деҳқончилик ва чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришдан колхозчиларнинг ва совхоз ходимларининг моддий манфаатдорлигини ошириш юзасидан катта тадбирлар амалга оширилди. Қишлоқ хўжалик экинларининг ҳосилдорлиги ва чорвачилик маҳсулдорлиги ошди. 1966—1970 йилларда қишлоқ хўжалигининг ўртача йиллик ялпи маҳсулоти ҳажми 1961—1965 йиллардагидан 21 процент ортиқ бўлди. Шу давр ичида дон етиштириш 1,3 баравар кўпайди. 1970 йилда 186 миллион тоннадан кўпроқ дон етиштирилди.

Транспорт ва алоқанинг ҳамма турлари янада ривож топди. Темир йўлларда паровозларни электровоз ва тепловозлар билан алмаштириш асосан тугалланди.

Ҳамма иттифоқдош республикаларда экономика ва маданиятни юксалтиришда катта муваффақиятларга эришилди.

Мамлакатнинг шарқий районларида ёқилғи саноатининг ва энергияни кўп талаб қиладиган бир қанча ишлаб чиқаришларнинг қувватлари юксак суръатлар билан ривожланиб борди. Ғарбий Сибирда, Қозоғистон, Туркманистон ва Ўзбекистонда нефть ва газ қазиб чиқариш анча кўпайтирилди. Узоқ Шарқ экономикаси анча мустаҳкамланди.

Совет фани ижтимоий ишлаб чиқаришни ривожлантиришнинг актуал проблемаларини ҳал этишга катта ҳисса қўшди. Фундаменталь фанлар соҳасидаги муваффақиятлар саноат, қишлоқ хўжалигидаги ва бошқа тармоқлардаги кўпгина илмий-техникавий вазифаларни муваффақиятли ҳал этиш имконини берди. Ишлаб чиқариш чиқимларини камайтиришни ва маҳсулот сифатини яхшилашни таъминлайдиган серунум машиналар комплекслари, янги технология жараёнлари яратилди ва муваффақиятли қўлланилмоқда. Бир қанча тармоқларда корхоналарни, мураккаб технология жараёнларини замонавий ҳисоблаш техникаси воситаларидан фойдаланган ҳолда бошқаришнинг автоматлаштирилган системалари жорий этилди. Совет космонавтикасининг янги жуда катта муваффақиятлари мамлакатимизда фан ва техника юксак даражада ривожланганлигидан яққол далолат бериб турибди.

Фан-техника тараққиёти, халқ хўжалигини бошқаришни такомиллаштириш, планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янгича методларини қўлланиш асосида ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлиги ошди. Ижтимоий меҳнат унумдорлигини ўстириш суръатлари жадаллаштирилди. Корхоналарнинг олаётган фойдаси кўпайди, ишлаб чиқаришнинг рентабеллиги ошди.

Халқнинг моддий фаровонлигини ошириш юзасидан КПСС XXIII съезди белгилаб берган асосий топшириқлар ортиғи билан бажарилди. Беш йиллик мобайнида аҳоли жон бошига тўғри келадиган реал даромадлар мўлжалдаги 30 процент ўрнига 33 процент кўпайди. Аҳолининг саноат ва озиқ-овқат молларини истеъмол қилиши анча ошди, уй-жой шароити яхшиланди, аҳолига хизмат кўрсатиш соҳалари янада ривож топди.

КПСС XXIII съезди Директиваларида ишчи ва хизматчиларнинг иш ҳақини ўрта ҳисобда камида 20 процент ошириш кўзда тутилган эди, ҳақиқатда эса 26 процент оширилди ва 1965 йилдаги 96,5 сўмдан 1970 йилда ойига 122 сўмга етди. Халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларидаги ишчи ва хизматчиларнинг минимал иш ҳақи оширилди. Қурилишда ва бинокорлик материаллари саноатида ишлайдиган ва ўртача ҳақ оладиган ходимларнинг тариф ставкалари ва мансаб окладлари оширилди. Узоқ Шимол районларида ва шу районларга тенглаштирилган жойларда ишловчи кишилар учун белгиланган имтиёзлар кенгайтирилди. Узоқ Шарқ, Шарқий Сибирь ва Европа шимолидаги районларда жорий этилган район коэффициентлари шу районлардаги ишчи ва хизматчиларнинг иш ҳақини оширишни таъминлади. Бир қанча категориядаги ишчи ва хизматчиларнинг иш ҳақидан олинадиган даромад солиғи ставкалари пасайтирилди. Қишлоқ ва шаҳар аҳолисининг турмуш даражасини бир-бирига яқинлаштириш давом эттирилди. Колхозларда меҳнатга гарантияланган ҳақ тўлаш жорий этилди. Колхозчилар меҳнатига тўланадиган ҳақ 1970 йилда 1965 йилдагига нисбатан 42 процент кўпайтирилди.

Ишчи ва хизматчилар икки кун дам олинадиган беш кунлик иш ҳафтасига ўтказилди. Ишчи ва хизматчилар отпускасининг минимал муддати узайтирилди.

Аҳолига ижтимоий истеъмол фондларидан бериладиган тўловлар ва имтиёзлар беш йил мобайнида 1,5 баравардан зиёд кўпайди. Бундай тўлов ва имтиёзлар аҳоли жон бошига ҳисоблаганда 1965 йилдаги 182 сўм ўрнига 1970 йилда 262 сўмга етди.

Улуғ Ватан уруши инвалидлари пенсияларининг миқдори кўпайтирилди, колхозчиларга қарилик пенсиялари тайинланадиган ёш камайтирилди, социал страхование яхшиланди.

Товар оборотини кўпайтириш юзасидан партия XXIII съезди белгилаган топшириқлар ошириб бажарилди, товар обороти ҳажми беш йилда деярли 1,5 баравар кенгайди. Аҳолига кийим-кечак ва пойафзал, узоқ муддат фойдаланиладиган буюмлар — телевизорлар, холодильниклар, мебель, шунингдек энг зарур озиқ-овқат маҳсулотлари сотиш ортди.

1966—1970 йилларда мамлакатда жами саҳни 518 миллион квадрат метр уй-жой бинолари қурилди, бу эса 55 миллионга яқин кишининг уй-жой шароитини яхшилаш имконини берди. Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш юксак суръатлар билан ривожлантирилди, ана шу хизматлар ҳажми икки баравардан зиёд, шу жумладан қишлоқ жойларда уч баравар кўпайтирилди. Аҳолининг умумий билими ва маданий савияси ошди. Ёшларга умумий ўрта таълим беришга ўтиш изчиллик билан амалга оширилди. 8,1 миллион ўринли мактаблар ва 2,5 миллион ўринли мактабгача тарбия муассасалари қурилди. Беш йиллик мобайнида олий маълумотли 2,6 миллион мутахассис ва ўрта махсус маълумотли 4,4 миллион мутахассис тайёрланди. Ҳунар-техника таълими билим юртлари ва мактабларида 7 миллион малакали ишчи тайёрланди. Аҳолига медицина хизмати кўрсатиш ва шу аҳолининг ташкилий равишда дам олиши учун бўлган шароит яхшиланди, кинотеатрлар, клублар, кутубхоналар кўпайтирилди.

Совет Иттифоқининг ташқи иқтисодий алоқалари кенгайтирилди. Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар билан иқтисодий ҳамкорлик формалари ҳамда СССРнинг халқаро ишлаб чиқариш ва илмий-техникавий ихтисослаштириш ва кооперативлаштиришдаги иштироки формалари такомиллаштирилди.

Беш йиллик планни бажариш давомида камчиликлар ҳам содир бўлди. Ишлаб чиқариш қувватларини ишга тушириш юзасидан белгиланган топшириқлар тўлиқ бажарилмади, янги корхоналар ва ишлаб чиқаришларни қуриш ҳамда ўзлаштириш муддатлари чўзилиб кетди. Шунинг натижасида саноат маҳсулотининг айрим турларини ишлаб чиқариш юзасидан белгиланган даражага эришилмади. Қурилишни лойиҳалаш ва ташкил этишдаги камчиликлар ҳали ҳам тугатилгани йўқ, бу эса бир қанча тармоқларда қурилишнинг қимматлашиб кетишига сабаб бўлди.

Моллар ишлаб чиқариш тез кўпайтирилганлигига қарамай, аҳолининг айрим молларга бўлган ва ўсиб бораётган талаби ҳали тўлиқ қондирилмаётир. Савдо ташкилотлари бир қанча ҳолларда истеъмолчиларнинг талабини етарли ўрганмаётир, савдо-сотиқ ишларини ташкил этишда зарур даражада омилкорлик кўрсатмаётир, маҳсулотнинг сифати ва турлари хусусида саноатга талабчанлик қилмаётир.

Бир қанча корхоналарда маҳсулотнинг техникавий даражаси ва сифатини ошириш, ишлаб чиқаришни ва меҳнатни ташкил этишнинг илмий методларини жорий қилиш иши дуруст олиб борилмаётир. Айрим хўжалик раҳбарлари ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, меҳнат унумдорлигини ўстириш, ишлаб чиқаришнинг ички резервларидан тўлиқ фойдаланиш, фан ва техника ютуқларини ишлаб чиқаришга жорий қилишни жадаллаштириш, меҳнат ва давлат интизомини мустаҳкамлаш масалаларига лозим даражада эътибор бермаётирлар.

Кўпгина колхоз ва совхозларда қишлоқ хўжалик экинларининг ҳосилдорлиги ва чорвачиликнинг маҳсулдорлиги суст оширилмоқда, техникадан тўлиқ фойдаланилмаётир, минерал ўғитнинг исроф бўлишига йўл қўйилмоқда, ишлаб чиқаришнинг рентабеллиги ҳали ҳам паст. Шу сабабли қишлоқ хўжалигининг айрим маҳсулотларини етиштириш бўйича топшириқлар тўла бажарилмади.

Министрликлар билан идоралар халқ хўжалигининг ва аҳолининг тегишли тармоқ маҳсулотига бўлган эҳтиёжларини етарли равишда ўрганмаётирлар, уларнинг эҳтиёжини ўз вақтида ва тўлиқ қондириш учун лозим даражада кураш олиб бормаётирлар. Айрим корхоналар маҳсулотни ишлаб чиқариш ва реализация қилиш планларини бажармаётир, исрофгарчиликларга ва унумсиз харажатларга йўл қўймоқда.

Экономикамизни ривожлантиришдаги камчиликларни тугатиш, фан-техника ютуқларини ишлаб чиқаришга жорий қилишни жадаллаштириш, халқ хўжалигини планлаштириш ва бошқаришни такомиллаштириш юзасидан амалга оширилган тадбирлар ижтимоий ишлаб чиқаришни янада ўстиришни ва унинг самарадорлигини оширишни таъминлаш имконини беради.

II. СССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1971—1975 ЙИЛЛАРДАГИ АСОСИЙ ВАЗИФАЛАРИ

Тўққизинчи беш йиллик план совет жамиятининг коммунизм йўлидан, унинг моддий-техника базасини қуриш, мамлакатнинг иқтисодий ва мудофаа қудратини мустаҳкамлаш йўлидан олға қараб қилаётган ҳаракатида муҳим босқич бўлади. **Беш йилликнинг энг асосий вазифаси — социалистик ишлаб чиқаришни юксак суръатлар билан ривожлантириш, унинг самарадорлигини ошириш, фан-техника тараққиёти ва меҳнат унумдорлигини ўстиришни жадаллаштириш негизида халқ ҳаётининг моддий ва маданий даражасини анча юксалтиришни таъминлашдан иборат.**

Беш йилликнинг энг асосий вазифасини амалга оширмоқ учун:

(Давоми иккинчи бетда).

СССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1971—1975 ЙИЛЛАРГА МЎЛЖАЛЛАНГАН БЕШ ЙИЛЛИК ПЛАНИ ЮЗАСИДАН КПСС XXIV СЪЕЗДИНИНГ ДИРЕКТИВАЛАРИ

(Боши биринчи бетда)

ижтимоий ишлаб чиқариш пропорцияларининг яхшиланиши, қишлоқ хўжалигини ва халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарадиган тармоқларнинг юксак суръатлар билан ривожланишини таъминлаш;

халқ хўжалигининг ҳамма тармоқлари самарадорлигини анча ошириш. Беш йил мобайнида мамлакатнинг миллий даромадини 37-40 процент кўпайтириш, айни вақтда бу кўпайтиришнинг 80-85 процентига меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан эришиш;

фаннинг энг истиқболли соҳаларидаги тадқиқотларни ҳар томонлама ривожлантириш ва илмий тадқиқотларнинг натижаларини ишлаб чиқаришга жорий этиш муддатларини қисқартириш йўли билан фан-техника тараққиёти суръатларини жадаллаштириш, қўл меҳнати ўрнига машина меҳнатини кенг кўламда жорий қилиш, халқ хўжалигининг тармоқ ва ички тармоқ структурасини такомиллаштиришни таъминлаш;

меҳнаткашларнинг билим ва малака савиясини изчиллик билан ошириш, ёшларга умумий ўрта таълим беришга ўтишни тугаллаш, янги техника жорий этилиши ва ишлаб чиқаришни ташкил қилишнинг яхшиланиши муносабати билан юқори малакали мутахассислар ва ишчилар тайёрлашга ҳамда кадрларни қайта тайёрлашга доир зарур тадбирларни амалга ошириш;

коммунистик қурилишнинг ҳозирги босқичи талабларига мувофиқ ишлаб чиқаришни, бошқаришни, планлаштиришни ва иқтисодий рағбатлантиришни такомиллаштириш ишини давом эттириш; бошқаришда энг янги техникани қўллаш, экономикани бошқаришга меҳнаткашларни кенг кўламда жалб қилиш;

меҳнатни илмий ташкил қилишни бутун чоралар билан жорий этиш, меҳнатга ҳақ тўлаш, ходимларни моддий ва маънавий рағбатлантириш формалари ҳамда системасини такомиллаштириш зарур.

Янги беш йилликнинг асосий вазифаларига асосланиб:

1. Социал тадбирларнинг кенг программаси амалга оширилсин:

аҳоли даромадларини кўпайтириш соҳасида. Аҳоли жон бошига тўғри келадиган реал даромадлар тахминан 30 процент кўпайтирилсин, бунда аввалгидек меҳнатга яраша ҳақ тўлаш аҳоли даромадларини кўпайтиришнинг асосий манбаи бўлиб қолиши лозимлиги назарда тутилсин. Минимал иш ҳақини янада ошириш кўзда тутилсин.

Аҳоли реал даромадлари кўпайишини таъминлаш учун товар ресурслари анча кўпайтирилсин, бозорга юқори сифатли молларнинг зарур турлари кўпроқ чиқарилсин, аҳолига кўрсатилаётган хизматлар ҳажми кенгайтирилсин. Халқ истеъмоли молларининг давлат чакана нархлари стабиллиги таъминлансин, товар ресурслари жамғарилиб борган сари айрим турдаги товарларнинг нархлари пасайтириб турилсин.

Ижтимоий истеъмол фондлари 40 процент кўпайтирилсин, фондларнинг ана шу кўпайтирилиши соғлиқни сақлашни яхшилашга, халқ маорифини ривожлантиришга, кадрлар тайёрлашга ва болаларни тарбиялашга, ишчилар, хизматчилар, колхозчиларнинг пенсияларини ва ўқувчиларнинг стипендияларини оширишга ишлатилсин;

меҳнат соҳасида. Меҳнат ресурсларидан тағин ҳам самарали фойдаланилсин. Ишлаб чиқаришнинг техникавий савиясини ошириш асосида халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида қўл меҳнатини ва оғир меҳнатни, шунингдек малакасиз меҳнатни изчиллик билан қисқартириб борилсин.

Меҳнат интизоми бутун чоралар билан мустаҳкамлансин. Кадрлар қўнимсизлигини камайтириш тадбирлари кўрилсин.

Меҳнат шароитининг янада яхшиланиши таъминлансин, корхоналарнинг хавфсизлик техникаси ва меҳнатни муҳофаза қилишнинг замонавий воситалари билан таъминланиши оширилсин;

маиший турмуш соҳасида. Уй-жой қурилишини янада ривожлантириш ва турар-жой биноларининг ободончилигини ошириш асосида аҳолининг уй-жой шароити яхшилансин. Турмушда электр энергиядан ва газдан тағин ҳам кенг миқёсда фойдаланишни таъминлаш иши давом эттирилсин. Уй-жой фондининг асосий қисмини газ билан таъминлаш амалга оширилсин, кичик шаҳарларда, ишчи посёлкаларида ва қишлоқ жойларда газ билан таъминлаш иши кенгроқ ривожлантирилсин.

Аҳолининг вақтини тежашга ва рўзғордаги меҳнатни енгиллаштиришга қаратилган тадбирларнинг кенг системаси амалга оширилсин. Савдо хизматининг ҳамма формалари яхшилансин. Айниқса ишлаб чиқаришда умумий овқатланиш корхоналари тармоғи кенгайтирилсин. Аҳолига социал-маданий ва маиший хизмат кўрсатиш яхшилансин. Оилалар рўзғор машиналари билан яхшироқ таъминлансин. Шаҳар транспорти ривожлантирилсин, телефон алоқаси кенгайтирилсин;

шаҳар ва қишлоқ аҳолисининг турмуш даражасини бир-бирига яқинлаштириш соҳасида. Колхозларда меҳнат унумдорлигини ошириш асосида колхозчиларнинг иш ҳақи совхозлар ходимлари тегишли категориясининг иш ҳақига жуда яқинлаштирилсин.

Қишлоқда чакана товар оборотининг тағин ҳам тез ривожланиши таъминлансин, қишлоқ аҳолисига маданий ва маиший хизмат кўрсатиш юксак суръатлар билан ривожлантирилсин, ёшларнинг қишлоқ хўжалик ихтисосларини ўрганиб олиши учун катта имкониятлар яратиб берилсин.

Қишлоқ аҳоли пунктларини ободонлаштириш давом эттирилсин.

Қишлоқларда йўл қурилиши ва мунтазам автобус қатнови кенгайтирилсин.

Асосан бутун мамлакат территориясида барқарор телевизион кўрсатувларни таъминлаш ишлари ўтказилсин.

2. Фан-техника тараққиётининг суръатлари жадаллаштирилсин ва ягона техника сиёсатини амалга ошириш таъминлансин:

Фан-техника революцияси яратиб бераётган имкониятлардан ишлаб чиқарувчи кучларни ривожлантиришни жадаллаштириш учун кенгроқ фойдаланилсин;

Ўзининг техникавий-иқтисодий кўрсаткичлари жиҳатидан Ватанимиздаги ва жаҳондаги энг яхши ютуқлардан устун бўлган принципиал янги меҳнат қуроллари, материаллар ва технология жараёнлари яратилиб, жорий этилсин;

Халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида маҳсулотнинг сифати бутун чоралар билан яхшилансин;

технология ускуналари паркининг техникавий даражаси тезроқ оширилсин, шунингдек маънавий эскириб қолган машина ва агрегатлар тезроқ алмаштирилсин ва модернизация қилинсин, айни вақтда машинасозликнинг тегишли тармоқларини зарур даражада ривожлантириш кўзда тутилсин. Ишлаб чиқариш асбоб-ускуналарининг янги, анча қисқа амортизация муддатлари ишлаб чиқилиб ва мунтасил жорий этилиб, кам самара берадиган капитал ремонт ҳажми чеклаб қўйилсин ҳамда сийқаланган ва маънавий эскирган асбоб-ускуналарни алмаштириш учун ажратиладиган амортизация ажратмаларининг улуши кўпайтирилсин;

саноатдаги тармоқ структурасини такомиллаштириш, машиналар, аппаратлар, приборлар ва бошқа буюмларнинг конструкциясини яхшилаш, прогрессив технологияни қўллаш, асосий хом ашё ва материалларнинг сифат белгиларини ошириш, улардан янада тўлиқ ва комплекс фойдаланиш, шунингдек, қайта ишлаш саноати тармоқларида пардозлаш ишларини ривожлантириш ҳисобига ишлаб чиқаришнинг материал ишлатишини камайтириш таъминлансин.

Ишлаб чиқаришни техникавий жиҳатдан такомиллаштириш масалаларини ҳал қилишда қуйидагилар кўзда тутилсин:

энергетика базаси соҳасида — ишлаб чиқаришни электрлаштириш ва энергиядан фойдаланиш самарадорлиги даражаси оширилсин; электр-технология жараёнлари тағин ҳам кенг жорий этилсин; технология ва иситиш эҳтиёжлари учун буғ ва иссиқ сув ишлаб чиқаришни рационал равишда бир жойга тўплансин ва марказлаштирилсин, майда қозон ва электр силовой установкалар аста-секин тугатилсин;

материаллар соҳасида — янги, энг тежамли материаллар, шу жумладан полимер ва алоҳида соф материаллар яратилиб ўзлаштирилсин; металларни ва бошқа саноат материалларини пухталаштиришнинг энг янги методлари ривожлантирилиб, ишлаб чиқаришга жорий қилинсин; ишлаб чиқарилаётган материалларнинг сортлари кўпайтирилсин;

меҳнат қуроллари соҳасида — саноат, қурилиш, қишлоқ хўжалиги ва транспортда энг муҳим ишлаб чиқариш жараёнларини комплекс механизациялаш ва автоматлаштириш учун машиналар системаси яратилсин; асосий технология агрегатларининг тежамлилиги ҳисобга олиниб, уларнинг бирламчи қуввати кўпайтирилсин. Программали ҳисоб бошқармаси бўлган автомат ускуналар ишлаб чиқариш ва жорий этишни ўстиришнинг юксак суръатлари таъминлансин.

технология соҳасида — прогрессив, айниқса узлуксиз технология жараёнлари кенг жорий этилсин; химиявий технологиянинг янги жараёнлари, электроникадан фойдаланишга асосланган жараёнларни ишлаб чиқиш ва саноатда жорий этиш жадаллаштирилсин. Янги қувватларни ишга тушириш чоғида фақат замонавий технологиядан фойдаланиш зарурлигига асосланиб иш тутилсин;

ишлаб чиқаришни ва бошқаришни ташкил этиш соҳасида — меҳнатни, ишлаб чиқаришни ва бошқаришни ташкилий ва ҳисоблаш техникасининг замонавий воситаларидан фойдаланган ҳолда илмий ташкил этиш кенг жорий қилинсин. Ҳисоблаш техникасининг серунум воситаларини, кичик ҳисоб машиналарни, шунингдек маълумот бериш воситаларини кўплаб ишлаб чиқариш ўзлаштирилсин. Электрон-ҳисоблаш машиналарини маълумотга бериш ва олишни таъминлайдиган ҳамма қурилмалар ва типовой программалар мажмуаси билан бирга кўплаб ишлаб чиқариш амалга оширилсин.

Стандартларнинг илмий техникавий даражаси ва уларнинг маҳсулот сифатини яхшилашдаги роли оширилсин. Амалдаги стандартлар ва техникавий шартлар янгиланиб, эскириб қолган кўрсаткичларнинг алмаштирилиши ҳамда халқ хўжалигининг маҳсулот техникавий даражаси ва сифати юксак бўлишини гарантиялайдиган талаблари ўз вақтида акс эттирилиши таъминлансин.

Тайёрланадиган техниканинг конструкциясини, тармоқлараро қўлланиладиган машиналар билан механизмларнинг узеллари ва деталларини, инструментлар ва технология мосламаларини унификация қилиш ва стандартлаштириш, уларни тайёрлаш технологиясини типлаштириш, бир хил узеллар ва деталларни ишлаб чиқиш вақтида улардан фойдаланиш жараёнида батамом бир-бирининг ўрнини босишини таъминлаш энг муҳим вазифа деб ҳисоблансин.

Техникани модернизация ва ремонт қилишнинг техникавий даражаси ва самарадорлиги оширилсин. Техникани модернизация ва ремонт қилиш учун керакли узеллар, агрегатлар ва деталларни марказлашмаган ҳолда тайёрлаш практикасидан уларни тегишли техникани тайёрловчи корхоналарда ихтисослаштирилган тарзда ишлаб чиқаришни ташкил этишга аста-секин ўтиш амалга оширилсин. Машина-ускуналарни марказлаштирилган тартибда ремонт қилиб берадиган ихтисослаштирилган қувватлар анча кенгайтирилсин. Машина-ускуналарни тайёрлаб берувчи корхоналар ўзлари чиқараётган техникани алмаштириладиган ва ремонт қилинадиган деталлар ҳамда узеллар билан таъминлаш учун ва унинг эксплуатацион сифатлари учун жавоб бериши керак.

Фан-техника ахбороти яхшилансин, техника, технология, ишлаб чиқаришни ва бошқаришни ташкил этиш соҳасидаги фан-техника ютуқлари ва илғор тажриба тўғрисидаги маълумотлар манфаатдор тармоқлар билан корхоналарга мунтазам равишда бериб турилиши таъминлансин.

Ишлаб чиқаришни техника жиҳатидан такомиллаштиришда меҳнаткашларнинг ижодий ташаббускорлиги кенг кўламда ривожлантирилсин, рационализаторлик ва ихтирочилик ишларини яхшилашга ҳар томонлама ёрдам берилсин. Ишлаб чиқаришдаги фан-техника тараққиётининг ташкилотчилари ва ижрочилари бўлган инженерлар билан техникларнинг роли оширилсин.

3. Фундаменталь ва амалий илмий-тадқиқотлар ҳар томонлама ривожлантирилсин ҳамда уларнинг натижалари халқ хўжалигига тезроқ жорий этилсин.

Янги беш йилликда қуйидагилар таъминлансин:

халқ хўжалигида математик методлардан ва электрон-ҳисоблаш техникасидан тағин ҳам кенг фойдаланиш, ишлаб чиқариш жараёнларини автоматлаштириш ва бошқаришни такомиллаштириш учун назарий ва амалий математика ҳамда кибернетика проблемалари тағин ҳам мукаммал ишлаб чиқилсин;

янги материалларни ҳамда уларни ишлашнинг самарали методларини яратиш мақсадларини кўзлаб ядро физикаси, қаттиқ жисмлар ва ярим ўтказгичлар физикаси, квант электроникаси, плазма физикаси, паст ҳароратлар физикаси соҳасидаги тадқиқотлар ривожлантирилсин; энергияни ўзгартириш методлари янада такомиллаштирилсин; ҳаракатчан нейтронлар асосида ишловчи реакторлар саноат усулида ўзлаштирилсин, ядро ва радиация жараёнларидан фанда ва практикада янада кенгроқ фойдаланилсин, электроника ва ҳисоблаш техникаси, назарий ва амалий механика янада ривожлантирилсин;

йўлдошлар, автомат аппаратлар ва бошқариладиган аппаратлар ёрдамида олис телефон-телеграф алоқасини, телевидениени, об-ҳавонинг қандай бўлишини олдиндан айтиб беришни ривожлантириш ҳамда табиий ресурсларни ўрганиш, география тадқиқотлари ўтказиш ва халқ хўжалигининг бошқа вазифаларини ҳал этиб бериш, шунингдек Ойни ва Қуёш системасидаги сайёраларни фундаменталь илмий-тадқиқ қилишни давом эттириш мақсадида космосдаги илмий ишлар давом эттирилсин;

фойдали қазилмаларнинг жойланиш қонуниятларини аниқлаш, уларни қидириш, қазиб олиш ва саралаш методларининг самарадорлигини ошириш мақсадида геология, геофизика ва геохимия соҳасида тадқиқотлар ўтказилсин;

табиий ресурслардан, шу жумладан денгизлар ва океанларнинг ресурсларидан тағин ҳам кенг ва рационал фойдаланиш проблемаларини ишлаб чиқиш учун океанология, атмосфера физикаси, география соҳасидаги илмий ишлар ривожлантирилсин; инсонни қуршаб турган табиий муҳитни яхшилаш ва табиат ресурсларидан яхшироқ фойдаланиш мақсадида табиатни муҳофаза қилиш ва ўзгартиришнинг илмий асослари ишлаб чиқилсин;

айниқса янги полимер ва ноорганик материалларни ҳосил қилишнинг, алоҳида соф моддалари олишдаги ғоят самарали химик-технологик ва электр химик жараёнлари ҳамда тежамлик методларининг илмий асосларини такомиллаштириш соҳасида химия фанлари янада ривожлантирилсин;

биология ва медицина соҳасида аввало юрак-томир, онкология ва вирус касалликларининг олдини олиш ва шу касалликларни даволашга, медицина, қишлоқ хўжалиги, енгил ва озиқ-овқат саноати учун физиологик жиҳатдан актив янги препаратлар вужудга келтиришга қаратилган илмий-тадқиқотлар ривожлантирилсин; ўсимликларнинг энг серҳосил навларини ва чорва молларнинг энг маҳсулдор зотларини етиштириш учун селекциянинг генетик методлари ишлаб чиқилсин; ирсий касалликлар генетикаси проблемалари ишлаб чиқилсин.

ижтимоий фанлар янада ривожлантирилсин, социалистик хўжаликка илмий раҳбарлик қилиш ва коммунистик қурилиш вазифаларини ҳал этиш учун жамият ривожининг ҳозирги жараёнлари комплекс тадқиқ қилинсин. Иқтисодий фан соҳасида бутун диққат-эътибор объектив иқтисодий қонунлардан халқ хўжалигини планли равишда бошқариш практикасида фойдаланишнинг энг самарали форма ва методларини, узоқ муддатга мўлжалланган перспектив планлаштиришни такомиллаштиришга, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш ва ижтимоий ишлаб чиқаришнинг иқтисодий самарадорлигини ҳамда интенсивлигини ҳар томонлама ошириш проблемаларини, шунингдек СССРнинг Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган бошқа мамлакатлар билан социалистик иқтисодий интеграциясини ривожлантиришнинг энг муҳим масалаларини ишлаб чиқишга қаратилсин.

Илмий муассасалар ишининг самарадорлиги кескин оширилсин, бутун илмий кучлар, моддий ва молиявий ресурслар биринчи галда фаннинг етакчи соҳаларига ва энг муҳим фан-техника проблемаларини ҳал этишга, тадқиқотларнинг экспериментал ва тажриба ишлаб чиқариш базасини янада мустаҳкамлашга, илмий-тадқиқотларни ташкил этишнинг хўжалик ҳисоби методларини қўлланишга марказлаштирилиши таъминлансин. Илмий-тадқиқот ва тажриба-конструкторлик ишларини планлаштириш яхшилансин, планларда ана шу ишларнинг натижаларини ишлаб чиқаришга жорий этишгача бўлган ҳамма босқичлари кўзда тутилсин, планларнинг бажарилиши учун контроль кучайтирилсин. Фан билан ишлаб чиқаришнинг боғланиши мустаҳкамлансин. Янги техникани, ихтиро ва кашфиётларни қисқа муддатларда ўзлаштириш ва жорий этишга доир ташкилий ҳамда иқтисодий тадбирлар системаси амалга оширилсин. Патент иши ва патент ахборотининг рағбатлантирувчилик роли кучайтирилсин.

4. Социалистик мамлакатлар билан ҳамкорлик муттасил ривожлантирилсин, жаҳон социализм системасини мустаҳкамлашга ҳар томонлама ёрдам берилсин.

* * *

СССР халқ хўжалиги тармоқларини ривожлантириш, халқнинг турмуш даражасини ошириш, иттифоқдош республикаларнинг ишлаб чиқарувчи кучларини жойлаштириш ва хўжалигини ривожлантириш, ташқи иқтисодий алоқаларни ривожлантириш, бошқарув ва планлаштиришни такомиллаштириш соҳасидаги қуйидаги йўналишлар ва топшириқлар белгилаб берилсин.

III. САНОАТ

Янги беш йилликда саноатнинг асосий вазифаси социалистик экономиканинг индустриал базасини ривожлантиришни, хусусан қишлоқ хўжалигини ва у билан боғлиқ бўлган тармоқларнинг индустриал базасини ривожлантиришни кенгайтиришдан ва такомиллаштиришдан, ишлаб чиқаришнинг техника даражасини ва самарадорлигини оширишдан, маҳсулотнинг сифатини тубдан яхшилашдан иборат.

Саноатнинг барча тармоқларини совет халқининг турмуш эҳтиёжларини янада тўлароқ қондириш манфаатлари йўлида ривожлантиришга қаратиш зарур, бунинг учун халқ истеъмоли моллари, хом ашё, уларни ишлаб чиқарувчи машиналар ва ускуналарни чиқарадиган саноатнинг салмоғини янада тезроқ ўстириш ва ошириш кўзда тутилсин.

Электр энергетикаси, хусусан, атом, машинасозлик, химия, нефть химияси ва газ саноати жадал суръатлар билан ривожлантирилсин. Саноатнинг барча тармоқларида энг кўп самара берадиган ишлаб чиқаришларни тезроқ ривожлантириш таъминлансин. Запас қисмларни марказлаштирилган тартибда ишлаб чиқариш анча кўпайтирилсин, халқ хўжалигининг автомобиллар, тракторлар ва бошқа турдаги техника учун запас қисмларга бўлган эҳтиёжи тўла-тўкис қондирилсин.

Беш йил мобайнида саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш 42-46 процент, шу жумладан, ишлаб чиқариш воситаларини ишлаб чиқариш 41-45 процент, истеъмол буюмларини ишлаб чиқариш 44-48 процент кўпайтирилсин.

Саноатнинг ҳар бир тармоғида ишлаб чиқаришни, даставвал, унинг самарадорлигини ошириш ҳисобига ва ички хўжалик резервларидан янада тўлароқ фойдаланиш ҳисобига ўстириш таъминлансин. Шу мақсадда қуйидагилар амалга оширилсин:

ишлаб чиқариш структураси, тармоқлараро ва ички тармоқ нисбатлари **такомиллаштирилсин,** ишлаб чиқаришни ихтисослаштириш ва кооперативлаштириш кенгайтирилсин;

меҳнат унумдорлигини ўстириш суръатлари жадаллаштирилсин. Беш йил мобайнида саноатда меҳнат унумдорлигининг 36-40 процент оширилиши ва шу ҳисобдан маҳсулот умумий ўсишининг 87-90 процентига эга бўлиш таъминлансин;

барча турдаги маҳсулотларнинг техника даражаси, тежамлилиги ва сифати оширилсин. Янги ўзлаштириладиган маҳсулотлар ўзининг сифат ва техника-иқтисодий характеристикалари жиҳатидан жаҳон фани ва техникаси эришган илғор ютуқларга мос келиши лозим;

ишлаб чиқариш қувватларидан ва асосий фондлардан янада самаралироқ фойдаланилсин. Машиналардан ва ускуналардан янада тўлароқ фойдаланиш, смена коэффициентини ошириш, бекор туришларни тугатиш, янгидан ишга тушириладиган қувватларни ўзлаштириш муддатларини қисқартириш, ишлаб чиқариш процессларини янада жадаллаштириш йўли билан асосий ишлаб чиқариш фондларининг ҳар бир бирлиги ҳисобига маҳсулот чиқариш кўпайтирилсин;

хом ашёдан, материаллардан, ёқилғидан, электр ва иссиқлик энергиясидан фойдаланиш яхшилансин. Металларнинг самарали турларини ва профилларини, уларнинг ўриндошларини қўллаш, машиналар конструкциясини ва металл прокатни ишлаш технологиясини такомиллаштириш ҳисобига машинасозликда ва металлни қайта ишлашда қора металлар прокатининг 18-20 процент миқдорида тежаб қолиниши таъминлансин. Ёқилғини, электр энергиясини, химия, ўрмон ва бошқа хом ашё ҳамда моддий ресурсларни сарфлаш нормалари 7-10 процент камайтирилсин. Корхоналардаги омбор хўжалиги яхшилансин.

Халқ хўжалигида иккиламчи хом ашёдан ва ёқилғи-энергетика ресурсларидан ҳамда ишлаб чиқариш чиқиндиларидан (темир-терсак ва қора ҳамда рангли металларнинг чиқиндилари, макулатура, иккиламчи тўқимачилик материаллари, ойна синиқлари, эскириб кетган шиналар, полимер материаллари, химикатлар ва бошқа турдаги иккиламчи хом ашё ва материалларнинг ресурсларидан) тўлароқ фойдаланилсин. Иккиламчи хом ашёни қайта ишлаш технологияси такомиллаштирилсин. Иккиламчи хом ашё ва ишлаб чиқариш чиқиндиларини тайёрлашни амалга оширадиган ташкилотларнинг моддий-техника базаси мустаҳкамлансин, аҳолидан иккиламчи хом ашёни қабул қилиб олишни ташкил этиш яхшилансин;

саноатда фойда олиш кўпайтирилсин, маҳсулот таннархининг камайтирилиши ва корхоналар иши рентабеллигининг оширилиши таъминлансин.

Саноат тармоқларини ривожлантиришнинг қуйидаги асосий йўналишлари ва ишлаб чиқариш ҳажми белгилансин:

электр энергетикада электр энергияси ишлаб чиқариш 1030—1070 миллиард киловатт-соатга етказилсин. Электр станцияларда асосан йирик энергетика блоклари ўрнатилган иссиқлик электр станциялари қуриш ҳисобига 65—67 миллион киловаттли қувватлар ишга туширилсин. Энергетика ускуналарининг ишида техника-иқтисодий кўрсаткичлар жиддий равишда яхшилансин. 1975 йилда электр станцияларда ҳар бир киловатт-соат электр энергияга ёқилғининг солиштирма сарфи 340—342 граммга қадар камайтирилсин.

Гидроэнергетикада электр энергияси ишлаб чиқариш, ерларни суғориш, халқ хўжалигини сув билан таъминлаш, кемалар қатнови ва балиқчиликни ривожлантириш вазифаларини комплекс ҳал қилиш имконини берадиган гидроузел иншоотлари кўпроқ қурилсин.

Бирламчи қуввати бир миллион киловатт келадиган ва ундан ортиқ реактор установкаси бор йирик электр станцияларни қуриш йўли билан атом энергетикасини анча ривожлантириш кўзда тутилсин. Атом электр станцияларида 6-8 миллион киловаттли қувватлар ишга туширилсин.

Мамлакатнинг ягона энергетика системасини вужудга келтириш, 750 ва 1150 минг вольт кучланишга эга бўлган ўзгарувчан ток олис электр линияларини ва 1500 минг вольт кучланишга эга бўлган ўзгармас ток электр линияларини вужудга келтириш, шунингдек, қишлоқ районларида электр тармоқларини ривожлантириш соҳасидаги ишлар давом эттирилсин, қишлоқ истеъмолчиларини электр билан таъминлашнинг пухталиги оширилсин.

Беш йил мобайнида электр энергетикада меҳнат унумдорлиги 1,4 баравар оширилсин.

Нефть ва газ саноатида 1975 йилда нефть қазиб чиқариш 480—500 миллион тоннагача, газ қазиб чиқариш 300—320 миллиард куб метргача етказилсин. 1975 йилда нефть ва газнинг умумий ёқилғи балансидаги салмоғи камида 67 процентга етказилсин. Янги сермаҳсул нефть ва газ конларини ишга тушириш жадаллаштирилсин, илгаридан нефть ва газ чиқариб келинган районларда нефть ва газ олиш ривожлантирилсин.

Беш йилликнинг охирига келиб қатламларга сунъий таъсир кўрсатиш методларини қўллаш йўли билан нефть қазиб чиқариш ҳажми қазиб олинаётган нефтнинг 75 процентига етказилсин. Нефть ва газ конденсат конларини ишлатишнинг янги, анча самарали методларини қидириб топиш ишлари кучайтирилсин, нефтни ва газ конденсатини ер остидан чиқариб олиш даражаси анча оширилсин.

Нефть олинадиган ва сув билан ҳайдалиб биргаликда ва алоҳида ишлатиладиган қудуқлар фонди тахминан икки баравар кўпайтирилсин. 120 нефть ва 20 газ конини комплекс автоматлаш таъминлансин. Қудуқларни фойдаланишга топшириш муддатларини анча қисқартириш, улардан фойдаланишнинг анча такомиллашган усулларини қўллаш, ускуналарнинг хизмат қилиш муддатларини узайтириш ҳисобига қудуқлар фондидан фойдаланиш самарадорлиги оширилсин.

Пармалаш ишларининг техника-иқтисодий кўрсаткичлари анча оширилсин. Пармалаш ишларининг рентабеллиги тахминан 1,5 баравар оширилсин.

Қудуқ тубида пармалаш режими кўрсаткичлари тўла-тўкис контроль қилинадиган ҳолда қудуқ қазиш технологиясини жорий қилиш тезлаштирилсин.

Нефть билан чиқадиган газдан фойдаланиш унинг ресурсларига нисбатан 80-85 процентга етказилсин, нефть билан қўшилиб чиқадиган газ ва табиий газни комплекс қайта ишлайдиган қувватлар анча оширилсин ҳамда суюлтирилган газ, бензин, гелий ва олтингугурт ишлаб чиқариш кенгайтирилсин.

Мамлакатни газ билан таъминлашнинг ягона системасини вужудга келтириш соҳасидаги ишлар давом эттирилсин. Мамлакат Европа қисмининг ёқилғига бўлган эҳтиёжини қондириш учун газ қазиб чиқарилаётган янги районлардан магистрал газ қувурлари орқали газнинг энг самарали оқими таъминлансин. Газ қувурларининг лойиҳадаги қувватларидан тўлароқ фойдаланилиши таъминлансин, босимни кучайтириш ҳисобига қувурларнинг газ ўтказиш қобилияти оширилсин. Камида 30 минг километр магистрал газ қувури қурилсин. 75 атмосфера босим билан газ юбориш учун диаметри 1420 миллиметр бўлган қувурлардан, шунингдек, газ ҳайдайдиган янги, катта қувватли агрегатлардан кенг фойдаланилсин.

Саноат марказларига яқин бўлган ер ости газхоналари анча кенгайтирилсин.

Нефть қазиш саноатида меҳнат унумдорлиги 1,4 баравар ва газ саноатида 1,3 баравар оширилсин.

Нефтни қайта ишлаш саноатида маҳсулот чиқариш 1,5 баравар кўпайтирилсин.

Нефтни қайта ишлаб чиқарадиган заводларни лойиҳалаш ва қуриш муддатлари ҳамда уларнинг қувватларини ўзлаштириш муддатлари анча қисқартирилсин.

Нефть маҳсулотларининг сифати яхшилансин. Асосан олтингугурт кам бўлган дизель ёқилғилари, юқори оптималли бензинлар, кўп функцияли юксак самарадор присадкали мойлаш материаллари ишлаб чиқарилиши таъминлансин. Нефть маҳсулотларидан олтингугуртни энг кўп миқдорда ажратиб олиш усуллари кенг қўлланилсин. Ароматик углеводородлар, кам олтингугуртли электрод кокс, суюлтирилган газлар, химия саноати учун нефть хом ашёси ишлаб чиқариш жиддий равишда кенгайтирилсин.

Нефтни қайта ишлаш саноати корхоналарида меҳнат унумдорлиги 1,5 баравар оширилсин.

Кўмир саноатида кўмир қазиб чиқариш 1975 йилда 685—695 миллион тоннага етказилсин. Ишлаб чиқариш процессларини комплекс механизациялаш ва автоматлаштириш негизида, шунингдек, шахталарда кўмирни камбар қазиб олишга кўчиш негизида корхоналарни техника жиҳатидан қайта қуроллантириш асосан тугаллансин, беш йилликнинг охирига келиб нишоб ва қия қатламларда қазиш комплекслари ва механизациялаштирилган крепларни қўлланиб кўмир қазиш салмоғи умумий кўмир қазишга нисбатан камида 60 процентгача етказилсин.

Очиқ усулда кўмир қазиш жадал суръатлар билан ривожлантирилсин, 1975 йилда умумий қазиб олинадиган кўмирнинг 30 процент салмоғи шу усул билан қазиб олинишига эришилсин.

Кўмир саноатида меҳнат унумдорлиги тахминан 1,4 баравар оширилсин.

Беш йил мобайнида **торф қазиб чиқаришнинг** 35—38 процент ўсиши таъминлансин, торф брикетлар ва ярим брикетлар ишлаб чиқариш анча кенгайтирилсин.

Қора металлургияда металл ишлаб чиқаришнинг прогрессив усулларини жорий этиш ва прокат, қувурлар ва металл буюмларнинг сортларини кўпайтириш ҳисобига металл маҳсулот сифатини тубдан яхшилаш, шу тариқа халқ хўжалигида металлни қўллаш самарадорлигини анча ошириш асосий вазифа деб ҳисоблансин.

1975 йилга бориб пўлат эритиш 142—150 миллион тоннага ва тайёр прокат ишлаб чиқариш 101—105 миллион тоннага етказилсин. Прокатнинг тежамли турларини, аввало, тунука прокатни, совуқ усулда катанка қилинган тунукани, буклама ва шаклдор профилларни, ғоят аниқ профилларни, юқори сифатли ва легирланган пўлат прокатларни, қувурлар ва буюмларни ишлаб чиқариш кўпайтирилсин. Совуқ усулда катанка қилинган динамик пўлат ишлаб чиқариш ташкил этилсин, трансформаторда қўлланиладиган пўлат сифати анча оширилсин. Занглашига қарши қопламалар қилинган ва термик ишлов бериб мустаҳкамланган металл прокат, қувурлар, шунингдек совуққа чидамли металл турларини ишлаб чиқариш кўпайтирилсин.

Катта диаметрли ва юқори босимли газопровод қувурлари, ғоят пишиқ пармалаш ва обсадка қувурлари, чоксиз юпқа деворли электр пайванд қувурлари, совуқ усулда катанка қилинган электр-техника ва зангламайдиган тунука пўлат, ва халқ хўжалиги учун зарур бўлган бошқа турдаги металл маҳсулотлар ишлаб чиқаришнинг янги қувватлари барпо этилсин.

Қора металлургияда ишлаб чиқариш қувватларини кўпайтириш бирламчи қуввати катта бўлган агрегатларни, жумладан, ҳажми 5 минг куб метр бўлган домна печларини, эритма вазни 350 тонна бўлган кислород билан ишлайдиган конверторларни қуриш ҳисобига амалга оширилсин.

Қора металлургиянинг темир-руда базаси корхоналарини қуриш тезлаштирилсин. Товар руда таркибидаги металл кўпайтирилсин.

Прогрессив технология жараёнларини қўллаш, домна ишлаб чиқаришида кислород ва табиий газдан фойдаланиш анча кенгайтирилсин, темир руда окатишлари ишлаб чиқариш 4 баравар кўпайтирилсин, металл ҳолидаги темир руда хом ашёсини саноат усулида ишлаб чиқариш ташкил этилсин. Беш йиллик охирига бориб кислород билан ишлайдиган конверторларда пўлат эритиш салмоғини пўлат ишлаб чиқариш жами ҳажмининг камида 30 процентига етказилсин, электр пўлати ишлаб чиқаришнинг салмоғи оширилсин. Узлуксиз пўлат қуйиш ҳажми кўпайтирилсин. Пўлатни печдан ташқарида вакуумлаш, синтетик шлаклар ва инертгазлар билан ишлаш, электр шлак ва вакуум усулида қайта эритиш йўли билан металлар сифатини яхшилашнинг ғоят самарадор усуллари кенг жорий этилсин.

Қора металлургияда меҳнат унумдорлиги тахминан 1,3 баравар оширилсин.

Рангли металлургияда маҳсулот ишлаб чиқариш 1,4 баравар, шу жумладан, алюминий ишлаб чиқариш 50—60 процент, мис ишлаб чиқариш 35—40 процент кўпайтирилсин. Легирлаш металлари ишлаб чиқариш ва табиий олмослар қазиб олиш анча кенгайтирилсин. Айниқса, глинозем, қўрғошин, вольфрам, молибден, сурма, қалай, симоб ишлаб чиқариш учун хом ашё базасини ривожлантириш жадаллаштирилсин.

Ғоят серунум ўзнюрар машина ускуналар комплекслари қўлланиб, очиқ усулда, шу жумладан, шахта усулида рудалар қазиб чиқаришни янада ривожлантириш таъминлансин. Кон-руда корхоналарини ғоят серунум машина-ускуналар ва транспорт воситалари билан жиҳозлаш жадаллаштирилсин.

Рудалар таркибидаги металларни ажратиб олиш анча кўпайтирилсин, хом ашёдан комплекс фойдаланиш яхшилансин; ярим тайёр маҳсулотларни батамом қайта ишлайдиган бекик технология схемалари кенг жорий этилсин, металлургия заводларидаги ишлаб чиқариш чиқитларидан фойдаланиш ташкил этилсин. Плазмали металлургия жараёнларининг асослари яратилсин. Рангли металлардан ва қотишмалардан ярим тайёр маҳсулотларни биргаликда қуйиш ва прокатка қилишни қўллаш ривожлантирилсин, турли материалларга рангли металлардан вакуум усулида қоплама қилиш жараёнлари ва шу мақсадлар учун саноат аппаратлари ишлаб чиқилсин.

Иккиламчи рангли металлар, электрод маҳсулоти, мис прокати ва мис қотишмалари, ингичка кесимли симлар, юпқа деворли қувурлар ва тежамли профиллар ишлаб чиқарадиган қувватларни янада кўпайтириш кўзда тутилсин. Алюминий қотишмалардан тайёрланадиган қувурлар ва қурилиш профилларини, шунингдек алюминий фольга ва озиқ-овқат маҳсулотлари ўраладиган лента ишлаб чиқариш анча кўпайтирилсин ва уларнинг сортлари кенгайтирилсин. Рангли металлар ва қотишмаларнинг сифати яхшилансин.

Рангли металлургияда меҳнат унумдорлиги камида 1,4 баравар оширилсин.

Химия ва нефть химияси саноатида маҳсулот ишлаб чиқариш 1,7 баравар, шу жумладан, пластмассалар ва синтетик смолалар ишлаб чиқариш тахминан 2 баравар, каучуклар ишлаб чиқариш 1,7 баравар ва рўзғор химияси буюмлари ишлаб чиқариш 1,9 баравар кўпайтирилсин. 1975 йилга бориб минерал ўғит ишлаб чиқариш 90 миллион тоннага, химиявий толалар ишлаб чиқариш 1050—1100 минг тоннага етказилсин. Ишлаб чиқариладиган маҳсулот турлари кўпайтирилсин ва сифати яхшилансин. Тармоқлар ичидаги нисбатлар яхшилансин. Агрегатлар ва установкаларнинг бирламчи қувватини ошириш ҳисобига химия ишлаб чиқаришини янада ривожлантириш, шунингдек узлуксиз технология жараёнларини вужудга келтириш кўзда тутилсин.

Юқори сифатли концентратлаштирилган ва мураккаб минерал ўғитлар ишлаб чиқариш илдам суръатлар билан ривожлантирилиб, беш йиллик охирига бориб минерал ўғитлар ишлаб чиқаришнинг жами ҳажмида ана шундай ўғитлар чиқариш салмоғи тахминан 80 процентгача етказилсин. Минерал ўғитлар таркибидаги озуқа моддаларнинг ўртача миқдори 35—37 процентгача кўпайтирилсин. Ўсимликларни ҳимоя қилишнинг химиявий воситаларини ишлаб чиқариш оширилсин ва турлари кўпайтирилсин.

Пластмассаларнинг ва улардан тайёрланадиган буюмларнинг сифати яхшилансин, полимер материалларнинг ғоят пухта иссиқ ва совуққа чидамли, электр изоляцияли, занглашга чидамли турларини ва бошқа янги турларини ишлаб чиқариш ўзлаштирилсин. Беш йиллик охирига бориб синтетик смолалар ва пластмассалар ишлаб чиқаришнинг умумий ҳажмида термопластлар ишлаб чиқариш салмоғи 40—43 процентга етказилсин.

Химиявий толалар ишлаб чиқариш структураси яхшилансин, беш йиллик охирига бориб химиявий толалар ишлаб чиқаришнинг умумий ҳажмида синтетик толалар улуши 38—40 процентгача оширилсин, тўқимачиликда ишлатиладиган синтетик ва сунъий, чирмовли штапель тола, массада бўялган химиявий толалар ишлаб чиқариш ва сунъий синтетик ипакни катта тойларда етказиб бериш кўп миқдорда оширилсин.

Юқори сифатли янги синтетик каучуклар ишлаб чиқариш анча кенгайтирилсин. Каучук ишлаб чиқаришнинг жами ҳажмида табиий каучук ўрнини босадиган синтетик каучук ишлаб чиқариш салмоғини 55—60 процентга етказиб, шу туфайли табиий каучук сарфи қисқартирилсин. Такомиллаштирилган конструкциядаги автомобиль шиналари ишлаб чиқариш кенгайтирилсин, автомобиль шиналарнинг чидамлилиги ўрта ҳисобда 20—25 процент оширилиши таъминлансин.

Кам тоннажли химия маҳсулоти ишлаб чиқариш жадал ривожлантирилсин, унинг турлари кўпайтирилсин. Полимер материаллар сифатини оширадиган химиявий қўшимчалар ишлаб чиқариш кенгайтирилсин ва халқ хўжалигининг шу материалларга бўлган талаби тўлиқ қондирилсин. Консервантлар ва антисептиклар, медицина ва қишлоқ хўжалиги эҳтиёжлари учун биологик актив моддалар, присаткалар, реактивлар, озиқ-овқат маҳсулотларини қадоқлаш учун турли плёнкалар, ёғларнинг ўрнини босадиган химиявий моддалар, техника мақсадларига сарф қилинадиган бошқа озуқа хом ашёси, синтетик глицерин, синтетик бўёқлар, локлар ишлаб чиқариш, газламалар, трикотаж буюмлар, пойафзал ва сунъий чарм сифатини яхшилайдиган ёрдамчи моддалар ишлаб чиқариш анча кўпайтирилсин.

(Давоми учинчи бетда).

СССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1971—1975 ЙИЛЛАРГА МЎЛЖАЛЛАНГАН БЕШ ЙИЛЛИК ПЛАНИ ЮЗАСИДАН КПСС XXIV СЪЕЗДИНИНГ ДИРЕКТИВАЛАРИ

(Боши 1 ва 2- бетларда).

Рўзғор химияси буюмларининг, пластмасса буюмларининг ва химия саноати томонидан аҳоли учун ишлаб чиқариладиган бошқа хилдаги маҳсулотларнинг турлари кўпайтирилсин ва сифати яхшилансин.

Химия саноати корхоналарида меҳнат унумдорлиги 1,6 баравар ва нефть химияси саноатида 1,5 баравар кўпайтирилсин.

Аввало, кончилик корхоналари ишлаб турган районларда, шунингдек, саноат усулида ўзлаштириш учун иқтисодий жиҳатдан энг самарадор бўлган районларда **ер қаърини геологик ўрганиш ва минерал хом ашё ресурсларини қидириб топиш** ишлари кенгайтирилсин. Мамлакатнинг айниқса Европа қисмида нефть ва газни, коксланувчи ва энергетик кўмир, юқори навли боксит, энг муҳим рангли, нодир ва қимматбаҳо металлар, олмосларни, минерал ўғит, айниқса фосфат ўғитлар ишлаб чиқариш учун керакли хом ашёни қидириб топиш, ер ости сувларини излаш кучайтирилсин, шунингдек Сибирь ва Урал районларида бой темир руда конларини аниқлашга доир қидириш-разведка ишлари кучайтирилсин.

Нефть ва газнинг истиқболли сув ости конларини топиш мақсадида денгизлар ва океанларнинг сохил яқинидаги зоналарида қидириш-разведка ишлари қизитиб юборилсин. Соҳилларда олтин, қалай ва бошқа рудали фойдали қазилмаларнинг сочма конларини тадқиқ қилиш кенгайтирилсин. Геология-разведка ишларининг иқтисодий самарадорлиги оширилсин.

Машинасозлик ва металл ишлаш соҳасида беш йилликда маҳсулот ишлаб чиқариш 1,7 баравар, шу жумладан, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш 2,2 баравар кўпайтирилсин. Автоматлаштириш приборлари ва воситалари, қишлоқ хўжалик машиналари, қурилиш ва мелиорация техникаси, металл ишлаш ва электр техника ускуналари, газ қувурларининг энг прогрессив турларини, атом электр станцияларини ва химия саноати, енгил ва озиқ-овқат саноати тармоқлари учун асбоб-ускуналар, темир йўл ҳаракат состави, автомобиль саноати маҳсулоти ишлаб чиқаришни илдам ривожлантириш таъминлансин.

Узоқ Шимол, иссиқ иқлим ва тоғлик жойлар шароитларида ишлатишга мосланган техниканинг ҳар хил турларини яратиш ва ишлаб чиқаришни кенгайтириш таъминлансин.

Кўтариш-транспорт, юк ортиш-тушириш ва омбор ишларини механизациялаш воситаларини ишлаб чиқариш анча кўпайтирилсин. Узоқ муддат фойдаланиладиган халқ истеъмол молларининг турлари кўпайтирилсин ва сифати яхшилансин.

Агрегатларнинг бирламчи қувватларини кўпайтириш, унинг сифати ва пухталигини яхшилаш йўли билан ускуналарнинг самарадорлиги оширилсин.

Машинасозликнинг янги корхоналарини қуриш ва ишлаб турган корхоналарини реконструкция қилиш чоғида машинасозлик маҳсулоти ишлаб чиқаришни ихтисослаштиришни чуқурлаштириш, муайян деталларга ва технологияга ихтисослаштирилган заводлар ва йиғувчи заводларни кўпроқ барпо этишга асосланиб, иш қурилсин. Ускуналар ишининг сменали коэффициенти оширилсин.

Машинасозликнинг ишлаб чиқариш базасини техника билан қайта қуроллантириш жадаллаштирилсин. Эскириб қолган металл ишлаш ускуналарини алмаштириш учун металл қирқиш станоклари ресурсларининг 25—30 проценти ва темирчилик-пресс машиналари ресурсларининг камида 30 проценти шу тармоқ корхоналарига юборилсин. Янги прогрессив технология жараёнлари тезроқ жорий қилинсин.

1975 йилга бориб металл қирқиш станоклари ишлаб чиқаришни 230—250 минг донага ва темирчилик-пресс машиналари ишлаб чиқаришни 60—65 минг донага етказилсин. Рақамли программа бошқарувига эга бўлган металл ишлаш станоклари ишлаб чиқаришни илдам ривожлантиришни таъминлаб, шундай станоклар ишлаб чиқаришни беш йилликда камида 3,5 баравар кўпайтирилсин. Юксак ва ғоят юксак аниқликда ишлайдиган станоклар, автомат ва ярим автомат линиялари, темирчилик-пресс ва қуюв ускуналари ишлаб чиқариш, шунингдек металл қирқиш ва абразив асбобларни ихтисослаштирилган ҳолда ишлаб чиқариш кенгайтирилсин; шу асбобларнинг сифати оширилсин.

Ишлаб турган қуюв ва темирчилик-штамповка заводлари ҳамда цехларини янги техника асосида реконструкция қилиш ва янгиларини қуриш йўли билан қуювчилик, штамповка ва пайвандланган конструкциялар ишлаб чиқаришнинг ихтисослаштирилган қувватларини жадал ривожлантириш таъминлансин. Янги технология жараёнларини, замонавий конструкцияли ва пайвандланган материалларни эритиладиган моделларга қуйишни босим остида ва вакуум шароитида қуйиш усулларини, поток ва автомат линияларни жорий қилиш, шунингдек чўян эритиш учун саноат частотали индукцион печларни жорий этиш ҳисобига қуйилмалар, штамповкалар, пайвандланган буюмлар ва заготовка сифати ва аниқлиги оширилсин.

Металлни босим остида ишлаш салмоғи анча кўпайтирилсин, саноатда ҳажмли штамповка кенг жорий этилсин.

Умумий машинасозликда қўлланиладиган буюмларни марказлаштирилган тартибда тайёрлашни илдам ривожлантириш таъминлансин.

1975 йилда тракторлар ишлаб чиқариш 575 мингтага ва қишлоқ хўжалик машиналари ишлаб чиқариш 3,5 миллиард сўмликка етказилсин. Тракторлар, комбайнлар ва бошқа қишлоқ хўжалик машиналарининг қуввати ва унумдорлиги оширилсин. Янги ғоят серунум дон комбайнлари, кучли ҳайдов ва саноат тракторлари, ўрмон кесиш ишлари учун агрегатли машиналар ишлаб чиқариш йўлга қўйилсин. Қишлоқ хўжалигидаги ишларни комплекс механизациялаш учун зарур бўлган қишлоқ хўжалик машиналар ва ускуналарни яратиш ва ишлаб чиқариш жадаллаштирилсин. Ўзи юрар шассийлар ва осма қуролларнинг зарур бўлган ҳамма турларини ишлаб чиқариш кенгайтирилсин.

1975 йилда автомобиллар ишлаб чиқаришни 2—2,1 миллион донага етказиб, айни вақтда юк автомобиллари ишлаб чиқариш 1,5 баравар ва енгил автомобиллар ишлаб чиқариш 3,5—3,8 баравар кўпайтирилсин. Кўп юк ортиладиган автомобиллар ва уларнинг базасида кўп юк тортадиган автопоездлар ишлаб чиқариш кўпайтирилсин. Ихтисослаштирилган юк автомобиллари ва автомобиль прицеплари, Узоқ Шимол ва иссиқ иқлим шароитларида ишлашга мослаштирилган автомобиллар, ёғоч ташиш автопоездлари ишлаб чиқариш кўпайтирилсин. Кон-руда саноати учун 120 тонна юк кўтара оладиган автосамосваллар ва самосвал автопоездлар ишлаб чиқариш ташкил этилсин. Кўп одам сиғадиган автобуслар ва оғир йўлдан юра оладиган автобуслар ишлаб чиқариш кенгайтирилсин. Автомобиль двигателларининг капитал ремонтгача ишлаш муддати 1,3—1,5 баравар кўпайтирилсин.

Енгил саноат ва озиқ-овқат саноати, савдо, умумий овқатланиш корхоналари учун энг янги автомат воситалари билан таъминланган ғоят серунум технология ускуналари ишлаб чиқариш камида 1,9 баравар кўпайтирилсин. Озиқ-овқат маҳсулотларини қадоқлайдиган автоматлар ва аҳолига маиший хизмат кўрсатиш корхоналарига керакли ускуналар ишлаб чиқариш анча кўпайтирилсин.

Йироқдан ва автомат усулида бошқариладиган кўтаргич-транспорт машина ва механизмлари комплексларини, шунингдек автоматлаштирилган конвейер транспорт линиялари учун циклли ҳаракат қиладиган машиналарнинг янги конструкциялари ишлаб чиқилсин ва уларни ишлаб чиқариш ташкил этилсин. Сочма юклар — цемент, минерал ўғитлар ва бошқа маҳсулотларни ташиш вақтида уларнинг нобуд бўлишини камайтиришни таъминлайдиган махсус транспорт, юк ортиш-тушириш механизмлари ва қурилмаларини ишлаб чиқариш кенгайтирилсин. Магистрал юк вагонлари ва контейнерлар ишлаб чиқарадиган заводларни қуриш ва реконструкция қилиш жадаллаштирилсин.

Металлургия, кўмир, кончилик, химия, нефть химияси ва нефтни қайта ишлаш саноати, энергетика, целлюлоза-қоғоз саноати ва бошқа тармоқлар учун бирламчи қуввати катта бўлган машина ва ускуналарнинг янги турлари яратилсин. Ҳажми 5000 куб метр бўлган домна печлари учун керакли машина-ускуналар, кон устини очиш учун соатига 12 минг куб метр иш бажара оладиган роторли комплекслар, чўмичнинг ҳажми 1000 куб метр бўлган экскаваторлар, ётиқ ва тик жойлашган юпқа ва қалин қатламларни ишга солиш учун механизациялашган мустаҳкамлагичлари бўлган ускуналар комплексларини ишлаб чиқариш ўзлаштирилсин ва уларни кўплаб ишлаб чиқариш ташкил этилсин.

Иссиқлик электр станциялари учун 500 минг ва 800 минг киловатт қувватли энергетика блокларининг комплект ускуналарини, 100 минг киловатт қувватли газ турбиналари, шунингдек атом электр станциялари учун бир миллион киловатт ва ундан ортиқ қувватли реактор установкаларни ишлаб чиқариш таъминлансин. 1200 минг киловатт қувватли асосий энергетика блокининг ускунаси тайёрлансин. 1500 минг вольт кучланишли ўзгармас ток ва 1150 минг вольт кучланишли ўзгарувчан ток узатувчи электр линиялари учун янги юқори вольтли ва ўзгартирувчи ускуналар комплекси яратилсин.

Бутун саноатда қўлланиладиган ҳамда яхшиланган вазн, технология ва эксплуатация кўрсаткичларига эга бўлган ҳамда қувватининг диапазони кенг бўлган электр двигателлари, шунингдек чоғроқ двигателлар ва микро двигателларнинг янги туркумини ишлаб чиқариш ўзлаштирилсин. Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг ўзига хос хусусияти ҳисобга олиниб, электр двигателлари, электр аппаратлари, кабель маҳсулотларини яратиш ва кўплаб ишлаб чиқариш таъминлансин. Аҳолининг ёритиш арматурасига бўлган талаби қондирилсин.

Дизелсозликни ривожлантиришга ҳамда газ двигателлари ва газ-мото компрессорлари ишлаб чиқаришга алоҳида эътибор берилсин. Ана шу машиналарнинг мотор ресурси 1,5—2 баравар кўпайтирилсин. Янги кучли тепловозлар ишлаб чиқариш ўзлаштирилсин.

Ғарбий Сибирь ва Узоқ Шимол районларида ишлаш учун махсус нефть-газ кон ускуналари, кучли магистрал газ ва нефть қувурлари қуриш учун керакли ускуналар комплекси ишлаб чиқариш ташкил қилинсин.

Қурилиш ва йўл машинасозлигини ривожлантириш суръатлари жадаллаштирилсин. Қурилиш учун бирламчи қуввати оширилган машиналар ишлаб чиқариш кўпайтирилсин, кучли саноат тракторлари ва ғилдиракли шатак машиналари, гидравлик экскаваторлар базасида янги машиналарни, пардозлаш, том ёпиш ва бошқа ишларни бажарадиган машиналар комплектларини кўплаб ишлаб чиқариш ўзлаштирилсин. Бинокорлик материаллари саноати учун автоматик линиялар яратиб берилсин, коммунал хўжалик эҳтиёжлари учун керакли машина ва ускуналар ишлаб чиқариш кенгайтирилсин.

Металлургия, химия ва нефтни қайта ишлаш, нефть, газ ва кўмир саноатидаги технология жараёнларини бошқаришни автоматлаштириш воситалари ва комплекс системаларини саноат усулида ишлаб чиқариш ўзлаштирилсин.

Приборлар ишлаб чиқариш икки баравар кўпайтирилсин, саноат приборларининг давлат системасига кирувчи унификация қилинган қурилмаларининг тўла комплексини яратиш ва бундай қурилмаларни ишлаб чиқариш ўзлаштирилиб бўлинсин. Бутун саноатда фойдаланиладиган приборларнинг агрегатланган комплексларини ҳамда эксплуатация кўрсаткичлари юқори ва ўзи ғоят пухта бўлган автоматлаштириш воситаларини ишлаб чиқариш ўзлаштирилсин.

Ҳисоблаш техникаси воситаларини ишлаб чиқариш 2,4 баравар, шу жумладан, электрон-ҳисоблаш машиналари ишлаб чиқариш 2,6 баравар кўпайтирилсин. Интеграл схемалар негизида электрон ҳисоблаш машиналарининг янги комплексини кўплаб ишлаб чиқариш ўзлаштирилсин. Ахборотни қайд этиш, тўплаш, сақлаш, узатиш ва қайта ишлаш жараёнларини автоматлаштиришни таъминлайдиган техника воситалари комплекси, мамлакатнинг ягона автоматлаштирилган алоқа тармоғи учун керакли янги техникавий воситалар, ҳаво қатнови навигацияси ва уни бошқариш учун керакли радио аппаратлар, интеграл схемалардан кенг фойдаланиш асосида электрон медицина аппаратлар яратилсин.

Илмий тадқиқот ишларини ўтказиш учун керакли замонавий приборлар, аппаратлар ва лаборатория ускуналари, шунингдек, инженерлик ҳамда бошқарув меҳнатини механизациялаш ва автоматлаштириш воситаларини саноат усулида ишлаб чиқариш кенгайтирилсин.

Машинасозликда меҳнат унумдорлиги 1,5—1,8 баравар оширилсин.

Ўрмон, ёғочсозлик ва целлюлоза-қоғоз саноатида ишлаб чиқариш структурасини ва ёғочдан комплекс фойдаланишни янада яхшилаш таъминлансин.

Беш йилликда ёғоч пайраҳа ва ёғоч толадан тахталар ишлаб чиқаришни 2,8—2,9 баравар, целлюлоза ишлаб чиқаришни 1,7 баравар, картон ишлаб чиқаришни 1,8 баравар, қоғоз ишлаб чиқаришни камида 1,3 баравар кўпайтириш таъминлансин. Целлюлоза, қоғоз ва картоннинг камчил турларини, шу жумладан, техника мақсадлари учун ҳамда озиқ-овқат маҳсулотларини машинада қадоқлаш учун керакли маҳсулотлар ишлаб чиқаришни, шунингдек аҳоли эҳтиёжлари учун қоғоз маҳсулотлар ишлаб чиқаришни кўпайтиришга алоҳида эътибор берилсин. Тайёрланаётган маҳсулот сифати яхшилансин.

Ёғоч чиқитлари технология пайраҳасидан, япроқли ва сифати паст игна баргли ёғочлар, макулатурадан целлюлоза-қоғоз саноати учун технология хом ашёси сифатида фойдаланиш анча кенгайтирилсин.

Ташиб олинган ёғоч жами ҳажмида иморатбоп ёғоч ишлаб чиқариш 87 процентга етказилсин.

Хода ташишни қисқартириш мақсадида мамлакатнинг Шарқий районларида ёғочни қайта ишлаш кўпайтирилсин.

Ишлаб турган ёғоч тайёрлаш корхоналари реконструкция қилиниб, ёғоч тайёрлашдаги сермеҳнат ишларни механизациялашга, ғоят мукаммал машинани ва ускуналарни жорий этишга ҳамда автомобиль йўллар ҳолатини яхшилашга, шунингдек юксак даражада механизациялашган янги ўрмончилик хўжаликлари қуришга алоҳида эътибор берилсин. Ёғоч тайёрлаш билан шуғулланувчи ишчи ва хизматчиларнинг меҳнат ва турмуш шароитлари яхшилансин.

Аввало, мамлакатнинг Шарқий районларида мебель саноатининг қувватлари ривожлантирилсин, ишлаб турган корхоналарни реконструкция қилиш ҳисобига уларда мебель ишлаб чиқариш кўпайтирилсин. Мебель ишлаб чиқаришда янги технология жараёнлари ва ғоят самарали материаллар кенг жорий этилсин. Беш йилликда мебель ишлаб чиқариш камида 1,6 баравар кўпайтирилсин.

Ўрмон ва ёғочсозлик саноати корхоналарида меҳнат унумдорлиги 35 процент ва целлюлоза-қоғоз саноати корхоналарида 45 процент оширилсин.

Бинокорлик материаллари саноатининг маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми 1,4 баравар кўпайтирилсин, заводнинг ўзида тайёрлаб чиқарилган маҳсулотлар ва буюмлар, индустриал конструкциялар, шунингдек бино ва иншоотлар вазнини камайтирувчи енгил тўлдиргичлар ишлаб чиқариш кенг кўламда ташкил қилинсин. 1975 йилда цемент ишлаб чиқариш 122—127 миллион тоннага етказилсин. Пардозлаш материаллари ва санитария-техника ускуналарининг турлари анча кўпайтирилсин. Ғишт ва бошқа маҳаллий бинокорлик материаллари ишлаб чиқариш кўпайтирилсин. Бошқа тармоқларнинг чиқинди маҳсулотларидан (шлаклар, кул, норуда материаллардан) бинокорлик материаллари тайёрлаш учун кенг фойдаланилсин. Қишлоқ хўжалик учун оҳак уни ва зовурга ётқизиладиган сопол қувурлар, шунингдек ирригация қурилиши учун керакли қувурлар ишлаб чиқариш кўпайтирилсин.

Корхоналарнинг техникавий даражаси оширилсин, ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаш ва автоматлаштириш тезлаштирилсин. Бинокорлик материаллари саноати корхоналарида меҳнат унумдорлиги тахминан 35 процент оширилсин.

Енгил саноатда. Совет кишиларининг кийим-кечак, пойафзалга ва енгил саноатнинг бошқа буюмларига бўлган эҳтиёжларини тағин ҳам тўлиқ қондириш мақсадида шу тармоқда маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми 35—40 процент кўпайтирилсин; 1975 йилда газлама ишлаб чиқариш 10,5—11 миллиард квадрат метрга, чарм пойафзал ишлаб чиқариш 800—830 миллион жуфтга етказилсин; трикотаж буюмлар ишлаб чиқаришни 1,5 баравар, кийим-кечак ишлаб чиқаришни 1,4 баравар ва чинни-фаянс идишлар ишлаб чиқаришни 2 баравар кўпайтириш таъминлансин. Молларнинг турлари ўз вақтида янгиланиб, кўпайтириб турилсин, уларнинг сифати ва ташқи безаги яхшилансин.

Янги техника ва прогрессив технологияни жорий этиш, шунингдек ишлаб чиқаришни механизациялаш ва автоматлаштириш асосида енгил саноат корхоналарини техника билан қайта қуроллантириш амалга оширилсин. Ип-газлама, жун ва трикотаж саноати учун урчуқсиз ғоят серунум йигирув машиналарини, мокисиз тўқув станокларини, автоматлаштирилган комплекс линияларни, газламалар ва трикотажни охарлашнинг, кийим-кечак ва пойафзал тайёрлашнинг узлуксиз технология жараёнларини кенг кўламда жорий этиш таъминлансин.

Енгил саноат корхоналарида меҳнат унумдорлиги 34 процент оширилсин.

Озиқ-овқат, гўшт-сут ва балиқ саноатида маҳсулот ишлаб чиқариш 33—35 процент кўпайтирилсин, шу жумладан, гўшт ишлаб чиқариш 40—43 процент, қаймоғи олинмаган сут маҳсулотлари 29 процент, қанд-шакар тахминан 34 процент, озиқ-овқат бўладиган балиқ маҳсулоти ишлаб чиқариш камида 47 процент кўпайтирилсин. Озиқ-овқат маҳсулотларининг сифати оширилсин, турлари кўпайтирилсин, тўйимли ва лаззатли қилинсин. Болалар овқатлари маҳсулоти ва парҳез таомлар, консерваланган мева ва сабзавотлар, юқори сифатли кондитер маҳсулотлар ишлаб чиқариш илдам суръатлар билан ривожлантирилсин. Қадоқлаб, ўраб қўйилган моллар, шунингдек турли ярим тайёр масалliқлар ва пазандалик маҳсулотлари ишлаб чиқариш кўпайтирилсин.

Озиқ-овқат хом ашёсидан комплекс фойдаланиш кенгайтирилсин, озиқ-овқат, гўшт ва сут саноати корхоналарини қуриш ва реконструкция қилишни жадаллаштириш, уларни замонавий ғоят серунум машина-ускуналар билан қуроллантириш таъминлансин.

Тирик ва музлатилган балиқ, суяксиз балиқ ва ярим тайёр масалliқлар, балиқ маҳсулотлари, дудланган ва қуритилган балиқ ишлаб чиқариш ва савдо ташкилотларига етказиб бериш анча кўпайтирилсин.

Балиқ саноати флоти балиқ овлаш ва уни қайта ишлашнинг автоматлаштирилган ҳамда механизациялаштирилган линиялари билан қуроллантирилган ҳамда овланган балиқни комплекс қайта ишлаб чиқиб, чиқитлардан озуқа талқони ишлаб чиқариш учун тўлиқ фойдаланилишини таъминлайдиган ғоят самарали кемалар билан тўлдирилсин. Балиқ овлаш флотини ишлатиш анча яхшилансин, балиқ қидириш ва уни овлашнинг прогрессив янги воситалари кенг жорий этилсин, айниқса Узоқ Шарқ ҳавзасида кемаларни ремонт қилувчи ишлаб чиқариш қувватлари ва денгиз балиқ портлари ривожлантирилсин.

Океанларда овланадиган балиқ турларини комплекс қайта ишлайдиган ҳамда улардан хилма-хил ва юқори сифатли маҳсулот ишлаб чиқарадиган корхоналарнинг ишлаб чиқариш қувватлари кўпайтирилсин.

Жаҳон океанида балиқ саноатининг хом ашё базасини тадқиқ қилиш ишлари кенгайтирилсин. Ички сув ҳавзаларида балиқнинг ғоят қимматли турлари запасларини анча кўпайтириш юзасидан зарур чоралар амалга оширилсин. Давлат сув хўжаликларида балиқ етиштириш 2,7 баравар кўпайтирилсин.

Озиқ-овқат, гўшт, сут ва балиқ саноати корхоналарида меҳнат унумдорлиги 30-33 процент оширилсин.

Саноатнинг ҳамма тармоқларида **маданий-маиший ва хўжалик буюмлари ишлаб чиқариш** ривожлантирилсин, уларни ишлаб чиқариш 1,8 баравар кўпайтирилсин. Маданий-маиший ва хўжалик буюмлари ишлаб чиқариш оғир саноат тармоқларида: рангли металлургияда, химия машинасозлиги ва станоксозликда 3 баравар, оғир машинасозлик, приборсозлик, кемасозлик ва электрон саноатида 2,2—2,5 баравар, авиация, мудофаа, электр техника, химия, нефть химияси, енгил ва озиқ-овқат саноати учун машинасозлик саноатида, бинокорлик материаллари саноати ва радио саноатида 1,8—2 баравар, автомобиль, целлюлоза-қоғоз, ўрмон ва ёғочсозлик саноати, ҳамда қора металлургияда 1,5—1,7 баравар кўпайтирилсин.

Буюмларнинг турлари ҳар томонлама кўпайтирилсин ва доимо янгиланиб турилсин, уларнинг сифати яхшилансин. Молларнинг янги турларини ишлаб чиқариш ташкил этилсин, техникавий жиҳатдан мураккаб бўлган ҳамда аҳоли меҳнатини енгиллаштириб, турмушини яхшилайдиган рўзғор машиналари ва приборларнинг пишиқлиги ва чидамлилиги оширилсин.

Маданий-маиший ва хўжалик моллари ишлаб чиқарадиган ихтисослаштирилган корхоналар ва цехларни ташкил этиш, ишлаб турган корхоналарда ана шу буюмларни ишлаб чиқаришнинг техникавий даражасини ошириш тадбирлари кўрилсин.

Маҳаллий саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажми 1,7 баравар кўпайтирилсин, бадиий ҳунармандчилик буюмлари, совғалар, турмуш учун зарур бўлган майда хўжалик буюмлари ва халқ истеъмол қиладиган бошқа моллар ишлаб чиқариш анча кенгайтирилиб, бунинг учун маҳаллий хом ашё ресурсларидан ва материаллардан мумкин қадар кўпроқ фойдаланилсин. Айниқса кичик ва ўртача шаҳарларда шу тармоқнинг ишлаб турган корхоналарини техника билан қайта қуроллантириш ва ихтисослаштириш, шунингдек янги корхоналарни қуриш амалга оширилсин.

Микробиология саноати жадал суръатлар билан ривожлантирилсин. Озуқа ачитқилари ишлаб чиқариш 3,5—3,7 баравар кўпайтирилсин. Оқсил-витаминли концентратларни саноат усулида ишлаб чиқариш кўпайтирилсин, аминокислоталар, ўсимликларни ҳимоя қилишнинг микробиологик воситаларини, медицинада қўлланилмайдиган антибиотиклар ва озуқабоп витаминларни ишлаб чиқариш анча кенгайтирилсин. Озиқ-овқат ва енгил саноатда, қишлоқ хўжалигида ва бошқа тармоқларда технология жараёнларини жадаллаштириш ва маҳсулот сифатини яхшилаш учун керакли фермент препаратлар ишлаб чиқариш кўпайтирилсин ва уларнинг турлари оширилсин. Микробиология саноати бирламчи қуввати оширилган агрегатли ғоят серунум технология линиялари билан таъминлансин.

Ун-ёрма саноати корхоналарида юқори навли унни зарур миқдорда ишлаб чиқариш таъминлансин. Ёрманинг ассортименти яхшилансин, гуруч тозалаш икки ва гречка ёрмаси ишлаб чиқариш 1,5 баравар кўпайтирилсин. Элеватор-омбор хўжалиги ва омухта ем саноатининг моддий-техника базаси мустаҳкамлансин.

Медицина саноати маҳсулоти ишлаб чиқариш 1,6 баравар кўпайтирилсин. Дори-дармонлар ишлаб чиқаришни, аҳоли эҳтиёжларини тўлиқ қондиришни таъминлайдиган миқдорга етказиш ва унинг зарур турларини ишлаб чиқариш таъминлансин. Витаминлар ва антибиотиклар ишлаб чиқариш анча кўпайтирилсин. Вирусга, бактерияларга, замбуруғларга ва шишларга қарши таъсир қиладиган янги антибиотикларни яратиш ва ишлаб чиқариш соҳасидаги ишларнинг биринчи навбати ривожлантирилиши таъминлансин. Тайёр дори-дармонлар ишлаб чиқариш миқдори ва уларнинг турлари кўпайтирилсин. Касалликларнинг олдини олиш, диагноз қўйиш, беморларни даволаш ва парваришлаш учун керакли медицина ускуналари ва техника воситалари ишлаб чиқариш кенгайтирилсин.

IV. ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ

Қишлоқ хўжалиги соҳасидаги вазифа шундан иборатки, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришнинг ўртача йиллик миқдори ўтган беш йилликдагига нисбатан 20—22 процент оширилсин, аҳолининг озиқ-овқат маҳсулотларига ва саноатнинг хом ашёга бўлган ва тобора ошиб бораётган эҳтиёжлари тўлароқ қондирилсин. Қишлоқ хўжалигининг моддий-техника базасини ҳар тарафлама мустаҳкамлаш, деҳқончилик ва чорвачиликни химиялаштириш, комплекс механизациялаш йўли билан уни интенсивлаштириш йўлини изчиллик билан амалга ошириш, ерларни кенг мелиорациялаш бу вазифани бажаришнинг ҳал қилувчи шартидир. Ишлаб чиқаришни жойлаштириш яхшилансин, ихтисослаштириш кенгайтирилсин ва марказлаштириш кучайтирилсин, колхоз ва совхозларнинг қишлоқ хўжалик ерларидан, техника ҳамда меҳнат ресурсларидан фойдаланиши яхшилансин.

Тупроқнинг унумдорлигини ошириш, ишлаб чиқаришнинг илғор технологиясини жорий этиш, минерал ва органик ўғитлардан рационал фойдаланиш, ерларни кенг мелиорациялаш, эрозияга қарши тадбирларни ўтказиш, уруғчиликни яхшилаш йўли билан қишлоқ хўжалик экинларининг **ҳосилдорлигини ҳамма жойда ошириш** таъминлансин, бунга ана шу экинларнинг энг серҳосил навларини ва гибридларини ишлаб чиқаришга жорий этиш, ўсимликларни касалликлардан, зараркунандалардан ва бегона ўтлардан ҳимоя қилиш юзасидан тадбирлар системасини амалга ошириш ҳосилнинг нобуд бўлишига барҳам бериш, экин майдонларининг структурасини такомиллаштириш, тўғри алмашлаб экишни ўзлаштириш йўли билан эришилсин. Ер ресурсларига эҳтиёткорлик билан муносабатда бўлинсин. Қишлоқ хўжалиги эҳтиёжларига мўлжалланмаган ерларни ортиқча ажратишга йўл қўйилмасин. Эрозияга қарши ва мелиорация тадбирларини амалга оширишда ердан фойдаланувчиларнинг, қишлоқ хўжалиги, сув хўжалиги, ўрмон хўжалиги органларининг масъулияти оширилсин.

Беш йиллик мобайнида мамлакатда ҳар йили етиштириладиган ялпи доннинг ўртача миқдори камида 195 миллион тонна бўлиши таъминлансин. Янги беш йилликда ҳам дон етиштиришни кўпайтириш қишлоқ хўжалигини ривожлантиришнинг марказий проблемаси бўлиб қолишини назарда тутиб, ҳар бир колхоз ва совхозда дон экинларининг ҳосилдорлиги анча оширилсин. Суғориладиган ва захи қочирилган ерларда дон етиштиришни кенгайтириш, Украинанинг жанубидаги, Шимолий Кавказдаги ва Волга бўйидаги суғориладиган ерларда гарантияланган товар дон етиштиришнинг йирик районларини вужудга келтириш ишлари кучайтирилсин. Бақувват ва қаттиқ буғдой, шоли, крупа экинлари ва пивобоп арпадан иборат юқори сифатли дон етиштириш кўпайтирилсин. Дон хўжалигида машиналар системаси муттасил такомиллаштириб борилсин.

Картошка ва сабзавот етиштириш, айниқса ана шу экинларнинг эртаги навларини етиштириш кўпайтирилсин; картошка ва сабзавот етиштириш учун суғориладиган ҳамда одоқ ерлардан самарали фойдаланилсин, ана шу маҳсулотларни товар тарзида етиштириш учун ихтисослаштирилган зоналар кенгайтирилсин, янги теплица хўжаликлари вужудга келтирилсин; мева ва узум етиштириш кўпайтирилсин. Омборлар ва холодильникларнинг ҳажми анча кенгайтирилсин, колхозлар, совхозлар ва тайёрлов ташкилотларида қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишловчи цехларнинг қувватлари оширилсин; ана шу хўжаликларнинг ихтисослаштирилган транспорт билан таъминланиши кучайтирилсин, шунингдек картошка, сабзавот, мева тайёрлашни ташкил этиш яхшилансин.

Энг серҳосил, касалликларга чидамли пахта навларини жорий этиш, пахта-беда алмашлаб экишни ўзлаштириш, янгидан суғориладиган ерларда пахта майдонини кенгайтириш йўли билан 1975 йилда пахта етиштириш 7,0—7,2 миллион тоннага етказилсин. Пахта етиштириш ва уни теришнинг механизациялаш даражаси оширилсин, ғўзалар зарур даражадаги минерал ўғитлар, гербицидлар ва заҳарли химикатлар билан тўла таъминлансин.

Қанд лавлаги, чой барги, хмель, тамаки, зиғир пояси, каноп ўсимлиги, кунгабоқар, соя ва бошқа мойли ҳамда техника ўсимликлари етиштириш асосан уларнинг ҳосилдорлигини анча ошириш йўли билан кўпайтирилсин.

Ҳар бир хўжаликда озуқа базасини мустаҳкамлаш, моллар ва паррандаларнинг наслини яхшилаш ҳамда уларнинг бир йўла туёғини кўпайтирган ҳолда маҳсулдорлигини ошириш юзасидан самарали тадбирлар системасини амалга ошириш асосида **чорвачиликни янада ривожлантириш** таъминлансин.

Мамлакатда беш йиллик мобайнида ўртача йиллик гўшт етиштириш камида 14,3 миллион тоннага (сўйилган вазнда), сут етиштириш — 92,3 миллион тоннага, тухум етиштириш —46,7 миллиард донага ва жун етиштириш—464 минг тоннага етказилсин.

Интенсив сут чорвачилигини янада ривожлантириш амалга оширилсин, гўштга мўлжалланган ихтисослаштирилган чорвачилик, чўчқачилик ва паррандачилик ривожлантирилсин. Қўй ҳамда эчкилар туёғи анча кўпайтирилсин ва уларнинг маҳсулдорлиги оширилсин.

Чорвачиликнинг мустаҳкам озуқа базасини тезроқ вужудга келтириш энг муҳим вазифа деб ҳисоблансин, жамоат чорвачилиги, шунингдек шахсий хўжалигида чорва моллари бўлган колхозчилар ва совхоз ходимлари хонадонларининг пичан, силос, ўт уни, илдиз мевали озуқаларга бўлган эҳтиёжини тўла қондириш учун ана шу озуқаларни етиштиришни анча кўпайтиришга эришилсин, айниқса суғориладиган ва захи қочирилган ерларда маккажўхори дони, арпа, сули ва дон-дуккакли экинлари ҳосилини етиштириш асосан уларнинг ҳосилдорлигини ошириш ҳисобига анча кўпайтирилсин, кўп йиллик ўтлар майдони кенгайтирилсин ва ҳосилдорлиги оширилсин. Озуқани тайёрлаш ва сақлашнинг прогрессив методлари—пичанни плюшилкалардан фойдаланган ва актив шамоллатиб қуритган ҳолда йиғиб олиш, сенаж ва витаминли ўт уни тайёрлаш кенг жорий этилсин. Маҳсулдор ўтлоқлар ва яйловлар вужудга келтирилсин, озуқабоп экинлар етиштириш учун ёғин сувлари билан суғориладиган майдонлар кенгайтирилсин. Хусусан Қозоғистон, Ўрта Осиё, Волга бўйи, Ғарбий ва Шарқий Сибирь ва Шимолий Кавказнинг қўйчилик ривожланган ҳамда яйлов чорвачилиги районларида табиий пичанзорларнинг маҳсулдорлигини ошириш юзасидан зарур ишлар бажарилсин. «Черные земли» ва Кизлар яйловларидан самарали фойдаланиш юзасидан зарур ишлар бажарилсин.

Чорвачиликни тўйимли озуқа билан таъминлаш учун омухта ем ва микробиология саноати тез суръатлар билан ривожлантирилсин. Беш йилликнинг охирига бориб давлат корхоналарида омухта ем ишлаб чиқариш камида 30 миллион тоннага ва оқсил-витамин қўшимчалари тайёрлаш бир миллион тоннага етказилсин.

Колхозлар ва совхозларда уларнинг етиштирган донидан ва давлат корхоналари ишлаб чиқарадиган оқсил-витамин қўшимчаларидан фойдаланган ҳолда омухта ем ишлаб чиқариш кенг миқёсда ташкил этилсин. Минерал қўшимчалар ишлаб чиқариш кўпайтирилсин, озиқ-овқат саноати ва гўшт-сут саноати чиқиндиларидан озуқа мақсадида кенгроқ фойдаланилсин.

Чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтиришни тезлаштириш ва унинг самарадорлигини ошириш мақсадида колхоз ва совхозларда механизациялашган чорвачилик фермалари қурилиши таъминлансин, саноат асосида чорвачилик маҳсулотлари етиштириш бўйича шаҳарлар яқинида йирик давлат комплекслари, колхоз ва колхозлараро комплекслар, шунингдек паррандачилик фабрикалари қурилиши авж олдирилсин. Совхозларда, колхозларда, саноат корхоналари ва умумий овқатланиш корхоналарининг ёрдамчи хўжаликларида ёш қорамоллар ва чўчқа болаларини интенсив боқиб семиртириш ташкил этилсин.

Буғучилик, мўйначилик, қуёнчилик, кўл балиқчилиги, асаларичилик ва пиллачиликнинг ривожланиши таъминлансин. Ветеринария хизмати яхшилансин.

Колхоз ва совхозлар шахсий ёрдамчи хўжаликни юритишда, чорва моллар ва паррандалар сонини кўпайтиришда қишлоқ аҳолисига зарур бўлган ёрдамни кўрсатсинлар.

Дон, гўшт, картошка, мева ва сабзавот, қанд лавлаги ҳамда пахта, шунингдек бошқа маҳсулотлар ҳамда қишлоқ хўжалик хом ашёсининг **сифатини ошириш** чоралари кўрилсин.

Етиштириш, ўриб-йиғиб олиш, ташиш, сақлаш ва реализация қилишнинг ҳамма босқичларида маҳсулотнинг нобуд бўлиши ва унинг сифати пасайишининг олдини олиш юзасидан қатъий чоралар кўрилсин.

Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари харид қилиш ва уни давлатга пландан ташқари сотганлик учун хўжаликларни оширилган нархларни қўллаш йўли билан рағбатлантиришнинг **қатъий планлари принципи** сақлансин. Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ўстириш асосида шунга эришмоқ керакки, товар дон етиштириш билан шуғулланувчи ҳар бир колхоз ва совхоз, ҳар бир район, область, ўлка ва республика фақат қатъий планларини бажарибгина қолмай, балки беш йиллик мобайнида давлатга кам деганда пландан ташқари 35 процент дон сотсин; ҳар бир колхоз ва совхоз ҳар йили давлатга пландан ташқари камида 8—10 процент чорвачилик маҳсулотлари сотиши таъминлансин.

Саноат ва савдо корхоналарининг колхозлар ва совхозлар билан тўғридан-тўғри алоқалари ҳар тарафлама ривожлантирилсин ва мустаҳкамлансин, маҳсулотни бевосита хўжаликларда қабул қилиб олиш ва уни тайёрлов ташкилотларининг ихтисослаштирилган транспорти билан ташишга ўтиш изчил амалга оширилсин.

1975 йилга бориб қишлоқ хўжалигига етказиб бериладиган минерал ўғитлар 72 миллион тоннага ва озуқа фосфатлари 3 миллион тоннага етказилсин.

Органик ўғитларни қўллаш, шўрхок ерларни оҳаклаш, ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш ва умуман деҳқончилик маданиятини кўтариш билан мувофиқлаштирган ҳолда минерал ўғитлардан тупроқ-иқлим зоналарига нисбатан самарали фойдаланиш усуллари кенг жорий қилинсин.

Минерал ўғитлардан энг самарали фойдаланиш ва уларни сақлаш, ташиш ва ерга солиш вақтида нобуд бўлишини камайтириш таъминлансин. Минерал ўғитларни мосланган транспортда қоп-қанорсиз ташишга, ортиш ва тушириш ҳамда ўғитларни ерга солиш ишларини комплекс механизациялашга аста-секин ўтиш амалга оширилсин. Ўғитларни сақлаш учун омборлар қуриш кенгайтирилсин. Минерал ўғитлар омборлари жойлаштирилганда ўғитларни ташиш ва бир жойдан иккинчи жойга кўчиришни максимал даражада камайтириш зарурлиги ҳисобга олинсин. Омборларда ва хўжаликларда ўғитларни аралаштирувчи установкаларнинг кенг тармоғи вужудга келтирилсин. Ўсимликларни ҳимоя қилишда биологик воситаларни ишлаб чиқариш ва қўллаш кўпайтирилсин.

Беш йиллик мобайнида ёмғир суви ёрдамида **суғориладиган ерларни** ҳам қўшганда 3 миллион гектар янги суғориладиган ерлар фойдаланишга топширилсин, 41,2 миллион гектар яйлов ерларга сув чиқариш, мавжуд суғориладиган ерларни сув билан таъминлашни яхшилаш ишлари амалга оширилсин.

Каховка ва Куйбишев суғориш системаларидаги, шунингдек Катта Ставрополь, Шимолий Қрим ва Саратов каналлари зонасида йирик сув хўжалиги объектларида олиб борилаётган қурилиш ишлари суръати оширилсин. Краснодар ўлкаси, Астрахань ва Ростов областларида, Приморье ўлкасида, Қозоғистон ва Ўзбекистон ССРда шоли экиш учун инженерлик системалари қурилиши давом эттирилсин. 1975 йилда шоли етиштириш 2 миллион тоннага етказилсин.

Асосан Қарши ва Шеробод чўлларида, Қорақум канали зонасида ва Фарғона водийсида ишларни тезлаштириш ва Мирзачўлда ишларни тугаллаш ҳисобига чигит экиш учун 650 минг гектар янги суғориладиган ерлар фойдаланишга топширилсин. Захкаш зоналарда беш миллион гектар майдон, шу жумладан ёпиқ зовурлар билан уч миллион гектар майдонда қишлоқ хўжалик ерларининг захи қочирилсин.

Сув хўжалиги ва мелиорация қурилишининг сифати анча яхшилансин, унинг таннархи камайтирилсин.

Суғориладиган ва захи қочирилган ерлардан фойдаланиш яхшилансин, мелиорациялаштирилган ерларда етиштириладиган барча экинларнинг ҳосилдорлигини анча ошириш таъминлансин. Ана шу мақсад учун зарур миқдордаги ўғит ва техника ажратилсин.

(Давоми тўртинчи бетда).

СССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1971—1975 ЙИЛЛАРГА МЎЛЖАЛЛАНГАН БЕШ ЙИЛЛИК ПЛАНИ ЮЗАСИДАН КПСС XXIV СЪЕЗДИНИНГ ДИРЕКТИВАЛАРИ

(Боши 1, 2 ва 3-бетларда).

Сув тақсимлашни автоматлаштириш ва суғориш техникасининг юқори унумли воситалари билан, шунингдек, тупроқнинг оптимал биологик режимини вужудга келтиришни таъминловчи зах қочириш системалари билан суғориш ва сув чиқаришнинг техника жиҳатидан мукаммал системалар лойиҳалари ишлаб чиқилсин ва уларнинг қурилиши амалга оширилсин.

Беш йиллик мобайнида колхоз ва совхозларда **меҳнат унумдорлиги** 37—40 процент оширилсин, маҳсулотнинг таннархи анча камайтирилсин. Шу мақсадда қуйидагилар таъминлансин:

хўжаликларни қуввати оширилган тракторлар, иш унуми юқори бўлган комбайнлар, кенг қамровли ва кўп қаторли машиналар, шунингдек агрегат бир марта юриб ўтганда бир нечта технология жараёнини бажарадиган комбинациялашган машиналар билан таъминлаш;

қишлоқ хўжалигига иш унуми юқори бўлган ер қазиш ва мелиорация техникаси, тез юрадиган ва кўп юк кўтарадиган автомобиллар, автосамосваллар, автомобиль ва трактор прицеплари, ихтисослаштирилган автомобиль транспорти, автобуслар етказиб беришни кўпайтириш;

қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини, айниқса чорвачиликни ва озуқа тайёрлашни комплекс механизациялаш ҳамда автоматлаштириш учун зарур бўлган машиналар ва ускуналарнинг, саноат асосида маҳсулот етиштириш бўйича чорвачилик комплекслари учун машиналар, ускуналар ва технология линияларини ҳам қўшган ҳолда, янги типларини яратиш;

картошка, сабзавот, мева ва узум сақлаш учун, шунингдек сабзавот етиштириш бўйича саноат теплица комбинатлари учун ҳарорат ва намликни автомат равишда тартибга келтириб турадиган механизациялашган мева, сабзавот омборлари учун ускуналар яратиш.

Беш йиллик мобайнида қишлоқ хўжалигига 1700 минг трактор (шу жумладан 705 минг ҳайдов трактори), 1100 минг юк автомобили, 1500 минг трактор прицепи, 87 минг экскаватор, 82 минг бульдозер, 42.5 минг скрепер, шунингдек 15 миллиард сўмлик қишлоқ хўжалик машиналари, шу жумладан 541 минг ғалла ўрадиган комбайн, 230 минг силос йиғиштирадиган ва 60 минг лавлаги қазийдиган комбайн, чорвачиликда ва озуқа тайёрлашдаги ишларни механизациялаш учун 6 миллиард сўмлик машиналар етказиб берилсин. Тракторлар, автомобиллар ва қишлоқ хўжалик машиналарининг эҳтиёт қисмларига бўлган талаблар тўла қондирилсин. Қишлоқ хўжалигига етказиб бериладиган машиналар ва ускуналарнинг техника даражаси, сифати, пишиқ-пухталиги ва хизмат қилиш муддати оширилсин. Колхоз ва совхозларда барча турдаги қишлоқ хўжалик техникасидан фойдаланиш ва шу техникани асраш яхшилансин.

Ремонт базасини янада ривожлантириш ва қишлоқ хўжалигидаги автомобилларга техника хизмати кўрсатиш станциялари тармоғини вужудга келтириш таъминлансин. Машиналар ва ускуналарни ремонт қилиш ва техника хизмати кўрсатиш сифати оширилсин. «Союзсельхозтехника» корхоналари ва ташкилотлари томонидан колхоз ва совхозларга кўрсатиладиган инженер-техника ва ишлаб чиқариш хизмати яхшилансин.

Қишлоқ хўжалигининг электр билан қуролланиши оширилсин. Беш йиллик мобайнида қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришига сарфланадиган электр энергия кўпайтирилсин, шунингдек қишлоқ аҳолисининг коммунал-маиший эҳтиёжларига ажратиладиган электр энергиясининг ҳажми 2 баравар кўпайтирилсин. Мамлакатдаги барча колхоз ва совхозлар ана шу хўжаликларда ишлаб чиқариш, маданий-маиший бинолар ва уй-жойлар асосан давлат энергетика системалари ва электр станцияларининг электр энергияси билан таъминлансин. Қишлоқ хўжалигига, шу жумладан бошқарув ва автоматлаштириш системалари учун зарур миқдорда электр ускуналари, электр аппаратлари ва кабель маҳсулотлари етказиб берилсин.

Ишлаб чиқариш, уй-жой ва маданий-маиший қурилишни ҳамда техника сотиб олишни ҳам қўшган ҳолда қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга 82,2 миллиард сўм миқдорида давлат капитал маблағи ажратилсин.

Колхозлардаги олиб борилаётган капитал харажатлар 46,4 миллиард сўм миқдорида моддий-техника ресурслари билан таъминлансин. Йиллик планларни бажариш жараёнида қўшимча молиявий ва моддий ресурслар қидириб топилсин ва қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга сарфлансин.

Капитал маблағлардан фойдаланишнинг самарадорлиги анча оширилсин, қишлоқ хўжалик объектларини лойиҳалаштириш тубдан яхшилансин. Қишлоқ хўжалик қурилишининг таннархи камайтирилсин. Энг тежамли лойиҳалар ишлаб чиқилсин ва қўлланилсин.

Қишлоқ жойларидаги меҳнат ресурсларидан йил давомида тўлароқ ва бир хилда фойдаланиш, хўжаликларнинг экономикасини мустаҳкамлаш, меҳнат унумдорлигини ошириш мақсадида колхоз ва совхозларда биринчи марта қишлоқ хўжалик маҳсулотларини қайта ишлаш ва сақлаш, маҳаллий хомашёдан қурилиш материаллари ва халқ истеъмол товарлари ишлаб чиқариш бўйича **ёрдамчи саноат ишлаб чиқаришини ва корхоналарни** янада ривожлантириш таъминлансин. Қишлоқ хўжалик корхоналари билан саноат корхоналари ўртасидаги ишлаб чиқариш алоқалари ривожлантирилсин. Колхозлараро ва давлат — колхоз корхоналари ҳамда ташкилотлари тузишга ва уларнинг фаолиятини яхшилашга, шунингдек аграр- саноат комплекслари ва бирлашмалари барпо этишга ёрдам берилсин.

Қишлоқ хўжалиги соҳасидаги илмий тадқиқотларнинг самарадорлиги оширилсин. Илмий тадқиқот ташкилотларининг диққат-эътибори қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришининг асосий проблемаларини ҳал қилишга, ишлаб чиқаришнинг самарали технологик жараёнларини ва уни комплекс механизациялаш воситаларини, экинлар ва чорва молларни зараркунандалар ҳамда касалликлардан ҳимоя қилишнинг прогрессив методларини жорий этишга, шунингдек ердан, техникадан ва меҳнат ресурсларидан энг рационал фойдаланиш проблемаларини ҳал этишга қаратилсин.

Экинларнинг янги навларини, чорва моллар ва паррандаларнинг зотли наслини яратиш борасида селекция иши кучайтирилсин. Суғориладиган ерларда ва захи қочирилган ерларда, шунингдек минерал ўғитларнинг юқори дозалари қўлланиладиган шароитларда парвариш қилиш учун донли экинларнинг ётиб қолмайдиган ҳамда касалликларга чидамли навларини ва гибридларини яратиш энг муҳим вазифа деб ҳисоблансин. Қишлоқ хўжалик экинларининг юқори ҳосилли навлари, чорва молларининг зотли наслини ишлаб чиқаришга кенг жорий этиш таъминлансин.

Илмий-тадқиқот муассасалари ва ўқув юртларининг моддий-техника базаси мустаҳкамлансин.

Колхоз ва совхозларни доимий малакали кадрлар механизаторлар, чорвадорлар, бригадирлар ва бошқа мутахассислар билан таъминлаш, уларнинг малакасини ошириш, қишлоқ хўжалик ходимларининг меҳнат ва маиший шароитини яхшилаш юзасидан зарур чоралар кўрилсин. Қишлоқ хўжалигида ишлаш учун агрономлар, зоотехниклар, ветеринария врачлари, инженерлар, экономистлар ва бошқа ихтисосдаги мутахассислар тайёрлаш яхшилансин.

Колхоз-совхоз ишлаб чиқаришининг самарадорлиги оширилсин. Колхоз ва совхозларда меҳнатни ташкил қилиш яхшилансин, меҳнатга ҳақ тўлаш системаси қишлоқ хўжалик ходимларининг маҳсулот етиштиришни кўпайтириш, унинг сифатини яхшилаш, таннархини арзонлаштиришдан, шунингдек техникадан самарали фойдаланишдан моддий манфаатдорлигини оширишга қаратиб такомиллаштирилсин. Совхозларни тўла хўжалик ҳисобига ўтказиш тугаллансин.

Ўрмон хўжалигини техника билан қуроллантириш ва химиялаштириш даражасини ошириш асосида уни бошқариш яхшилансин, давлат ўрмон фондининг ўрмон ресурслари ва ерлардан тўлароқ фойдаланилсин, ўрмонларнинг маҳсулдорлиги ва сифат составн оширилсин. 12 миллион гектар майдонда ўрмонларни тиклаш ва иҳота дарахтзорларини вужудга келтириш, 1,3 миллион гектар майдондаги ўрмонларда ернинг захини қочириш ишлари амалга оширилсин, ўрмонларни парвариш қилиш ишлари кенгайтирилсин, ўрмонларни касалликлардан, зараркунандалардан ва ёнғиндан сақлаш кучайтирилсин.

Табиатни муҳофаза қилиш кучайтирилсин. Табиий ресурслар — ер, сув, атмосфера, фойдали қазилмалардан рационал фойдаланиш учун, шунингдек ўсимлик ва ҳайвонот дунёсини кўпайтириш учун, министрликлар ва идораларнинг, корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг жавобгарлиги оширилсин.

V. ТРАНСПОРТ ВА АЛОҚА

Транспортни янада ривожлантириш, халқ хўжалигининг ва аҳолининг юк ва пассажир ташишга бўлган эҳтиёжларини, пассажирларни ташишни тезлаштириш эҳтиёжларини узлуксиз ва ўз вақтида қондириб турмоқ, юкларни етказиб беришни ва пассажирлар ташишни тезлаштирмоқ, шунингдек, транспортнинг ўтказиш ва ташиш резервларини вужудга келтирмоқ учун транспорт системасининг қувватини ва маневрчанлигини ошириш таъминлансин. Ҳамма турдаги транспортнинг юк обороти 32—35 процент кўпайтирилсин.

Транспортни техника билан таъминлаш яхшилансин, алоқа йўллари шохобчалари, айниқса мамлакатнинг Шарқий районларида кенгайтирилсин ва кучайтирилсин. Транспорт ҳаракати хавфсизлигини ошириш чоралари кўрилсин.

Транспорт ишининг самарадорлиги оширилсин, транспорт воситаларидан фойдаланишни янада яхшилашга эришилсин, барча транспорт турлари ишини координациялаш яхшилансин, муқобил ва бошқа норационал юк ташишлар йўқотилсин. Кўп юк жойлаштириладиган контейнерларни ишга солиб, юкларни контейнерларда ва пакетларда ташиш кенгайтирилсин. Транспорт воситаларининг тўхтаб қолиши ва бўш қатнови камайтирилсин. Юк ортиш ва юк бўшатиш ишларини комплекс механизациялаш даражаси оширилсин, транспорт воситаларини ремонт қилиб берадиган ва запас қисмлар ишлаб чиқарадиган корхоналарнинг қуввати кўпайтирилсин. Транспорт воситаларини ремонт қилиш технологияси такомиллаштирилсин, ремонтни ихтисослаштириш кенг равишда амалга оширилаверсин. Транспортда ёнилғи сарфланиш салмоғи ўрта ҳисобда 10—12 процент камайтирилсин.

Саноат транспортининг барча турлари янада ривожлантирилсин ва уларни техника билан таъминлаш яхшилансин.

Темир йўлларнинг поездларни ўтказиш ва юк ташиш қобилиятини кўпайтириш **темир йўл транспортини** ривожлантиришда асосий йўналиш деб ҳисоблансин.

Темир йўл транспортининг юк обороти тахминан 22 процент оширилсин.

Кузбасс—Урал, Урал— Марказ, Донбасс — Мамлакатнинг ғарбий районлари томон олиб борадиган темир йўлларда ва юк ташиш кўпайиб кетган бошқа томонларда 7—8 минг километр иккинчи йўллар қурилсин. 6—7 минг километр темир йўл электрлаштирилсин, шунингдек темир йўлларни автоблокировка ва марказлаштирилган диспетчерлик воситалари билан ускуналаш давом эттирилсин. Янги саноат районларининг ошиб бораётган транспорт иқтисодий алоқаларини таъминламоқ ва шу районларга хизмат кўрсатмоқ учун 5—6 минг километр янги темир йўл қурилсин. Беш йил ичида темир йўл транспортига 420—430 минг магистрал юк вагонлари етказиб берилсин. Кўп юк ортиладиган вагонларни ва қувватли локомотивларни ишга солиш йўли билан поездларнинг вазни ва ҳаракат тезлиги оширилсин. Юкларни маршрут поездлари ва оғир вазнли поездлар билан ташиш кенг жорий қилинсин.

Станциялар, узелларнинг ва корхоналардаги темир йўл шохобчаларининг юкларни бўшатиш ва ортиш қобилияти кўпайтирилсин. Темир йўл транспортининг маневр ишида прогрессив тортиш воситаларининг салмоғи оширилиб, 80—82 процентга етказилсин. Темир-бетон шпаллар, туташтирилган темир излар ётқизиш ва термик усулда ишланган рельслар ётқизиш ҳисобига йўлларнинг устки тузилиши кучайтирилсин, йўл ишларини механизациялаш даражаси оширилсин.

Темир йўл транспортида меҳнат унумдорлиги 23 процент чамаси оширилсин.

Денгиз транспортининг юк обороти 1,4 баравар кўпайтирилсин. Кема механизмларини ва системаларини бошқариш комплекс автоматлаштирилган юксак даражада тежамли, универсал ва ихтисослаштирилган кемалар билан, шу жумладан кўп юк жойлаштирилган контейнерларни ускуналарни ва тез бузиладиган юкларни ташиб берадиган кемалар билан транспорт флоти тўлдирилсин. Денгиз — дарё-денгиз маршрутларида қатнай оладиган кемалар билан юк ташиш кенгайтирилсин.

Денгиз портларининг кемаларни ўтказиш қобилияти кенгайтирилаверсин, бундай портларда контейнерларни юклайдиган ва бўшатадиган, юкларни ва ёғоч тахталарни бир транспорт воситасида олиб иккинчисига юклаб берадиган юксак даражада механизациялаштирилган маҳсус юклаш-юк бўшатиш комплекслари вужудга келтирилсин. Узоқ Шарқда, Находка районида таги чуқурлаштирилган портнинг биринчи навбати қуриб битказилсин ва Қора денгизда порт қуриш бошлаб юборилсин. Кемаларни ремонт қилиб берадиган корхоналарнинг қувватлари кўпайтирилаверсин.

Дарё транспорти янада ривожлантирилсин, унинг юк обороти тахминан 24 процент кўпайтирилсин. Мамлакатнинг шарқий районларидаги сув йўлларини яхшилаш ишлари давом эттирилсин. Дарё портлари ва пристанларни иш унуми юксак бўлган, юкларни ортиб ва бўшатиб берадиган машиналар билан таъминлаш ҳамда механизациялаштирилган янги причаллар қуриш ҳисобига шу портларнинг ва пристанларнинг кемаларни ўтказиш қобилияти кенгайтирилсин. Дарё флоти катта тоннажли юк кемалари ва кўп юк кўтара оладиган секцияли составлар билан, шу жумладан денгиз ва дарёлар шароитида юкларни бир транспорт воситасидан иккинчисига ўтказмай ташиб берадиган секцияли составлар билан, шунингдек, пассажир ташийдиган тезюрар кемалар билан тўлдирилсин. Юк ташиш таннархи анча камайтирилсин.

Магистрал трубопроводлар шохобчаларини тез ривожлантириш таъминлансин. Нефтни Ғарбий Сибирдан мамлакатнинг Европа қисмига ва шарқий районларига трубалар орқали ташиш учун трубопроводларнинг бақувват системаси вужудга келтирилсин.

Нефть ва нефть маҳсулотларини трубалар орқали юбориб туриш учун 27 минг километр магистраль нефть қувурлари қурилсин. Нефть ва нефть маҳсулотларини трубалар орқали ташиш икки баравардан зиёдроқ кўпайтирилсин.

Автомобиль транспортини, аввало, умум фойдаланадиган автомобиль транспортини янада ривожлантириш энг муҳим вазифалардан бири деб ҳисоблансин. Умум фойдаланадиган автомобиль транспортининг юк оборотини 1,6 баравар ошириш таъминлансин. Автомобиль йўлларини айниқса, қишлоқ хўжалик ва янги саноат районларида қуриш ва реконструкция қилиш кенгайтирилсин.

Юк автомобиллари паркининг структураси яхшилансин, кўп юк ортиладиган автомобилларнинг ва автомобиль поездларининг салмоғи оширилсин. Кам тоннажли автомобиллар шунингдек, халқ истеъмоли молларини ташиб берадиган ихтисослаштирилган автомобиллар сони кўпайтирилсин. Автотранспорт воситаларига техникавий хизмат кўрсатиш яхшилансин. Юк автомбилларининг бўш қатнаши ва бекор туриб қолиши камайтирилсин. Автомобилларнинг кун бўйи ишлаш муддати кўпайтирилсин.

Аҳолига транспорт хизмати кўрсатиш анча яхшилансин. Умум фойдаланадиган транспортнинг барча турларида пассажирлар ташиш 1,4 баравар, шу жумладан, ҳаво транспортида пассажирлар ташиш 1,7 баравар, автобусларда пассажирлар ташиш 1,6 баравар ва темирйўл транспортида пассажирлар ташиш 24 процент кўпайтирилсин. Шаҳар электр транспортида пассажирлар ташиш ривожлантирилсин, енгил таксилар парки кўпайтирилсин ва транспортнинг шу турлари билан аҳолига хизмат кўрсатиш яхшилансин. Аҳолини туристик саёҳатлар, экскурсияларга транспорт воситаларида олиб бориш анча кўпайтирилсин.

Ҳаво йўлларида комфортабель тезучар ва тағин ҳам тежамлироқ янги самолётлар жорий қилинсин. Пассажирлар ташиш учун товушдан тез учар самолётларни ишлатиш бошлаб юборилсин. Магистрал ва маҳаллий ҳаво йўлларидаги аэропортлар кўпайтирилсин.

Темир йўлларнинг пассажир ташийдиган вагонлар парки янги, тағин ҳам такомиллаштирилган комфортабель пассажир вагонлари билан тўлдирилсин. Йирик шаҳарлар аҳолисини иш жойига ва дам олиш зоналарига элтиб қўйиш шароитини яхшиламоқ учун шаҳар атрофи йўлларида қатнов кўп бўлган темир йўллар электрлаштирилсин, шаҳар атрофи поездлари тағин ҳам тез-тез қатнаб турадиган қилинсин.

Автобус парки анча кўпайтирилсин. Автотранспортга техникавий хизмат кўрсатиш станциялари, шу жумладан, шахсий автомобилларга хизмат кўрсатиш станциялари 2,5 баравар кўпайтирилсин.

Энг янги техника воситаларидан фойдаланиш асосида **алоқа, радиоэшиттириш ва телевидение** янада ривожлантирилсин. Кабель ва радиореле алоқа йўлларини кўпайтириш ва шу йўлларнинг шохобчаларидан фойдаланишни ривожлантириш ва яхшилаш ҳисобига шаҳарлараро телефон алоқаси узунлиги 1,9 баравар кўпайтирилсин. Шаҳарлараро автомат ва ярим автомат, телефон алоқа линияларини вужудга келтириш ишлари давом эттирилсин. Шаҳарлардаги ва қишлоқ жойлардаги телефон станцияларнинг ҳажми 1,5 баравар кўпайтирилсин. Алоқа боғламоқ ва телевизион программаларни эшиттирмоқ учун радио эшиттириш ва телевизион станцияларнинг шохобчалари, шунингдек Ернинг сунъий йўлдошларидан фойдаланиш кенгайтирилсин. Камида иккита телевизион программани иттифоқдош республикаларнинг пойтахтларида ва катта саноат марказларида муттасил қабул қилиб турилиши таъминлансин. Алоқа воситаларининг ҳамма турлари билан хизмат кўрсатиш анча кенгайтирилсин ва аҳолига хизмат кўрсатиш сифати яхшилансин.

VI. КАПИТАЛ ҚУРИЛИШ

Экономикани ривожлантириш ҳамда халқ турмушининг фаровонлигини ва маданий савиясини ошириш борасида мўлжалланган топшириқларни бажариш учун халқ хўжалигига беш йил ичида сарфланадиган капитал маблағларни 36—40 процент кўпайтириш кўзда тутилсин.

Сарфланадиган капитал маблағларнинг самарадорлиги анча оширилсин, сарфланадиган маблағнинг ҳар сўми ҳисобига маҳсулот ишлаб чиқаришни энг кўп миқдорда кўпайтирмоқ учун қурилишга ажратиб берилаётган моддий ва молиявий ресурслардан ғоят рационал равишда фойдаланиш таъминлансин. Шу мақсадда:

илғор технологияни жорий қилиш, эскириб қолган ускуналарни модернизация қилиш ва алмаштириш ҳамда қоида тариқасида, ишлаб чиқариш майдонларини кенгайтирмай туриб, камроқ маблағ сарфлаш ва янги қурилишга нисбатан қисқароқ муддатларда маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтиришга имкон берадиган бошқа тадбирларни амалга ошириш йўли билан корхоналарнинг, аввало, ишлаб турган корхоналарнинг қуввати оширилсин;

капитал маблағларни зарур даражада концентрациялаш, корхоналарни тезроқ ишга туширмоқ ва қувватларнинг зарур запасларини вужудга келтирмоқ учун айни бир вақтда қурилаётган корхоналар ва объектлар сонини қисқартириш таъминлансин. Битмаган қурилишлар ҳажмининг нормативдан ошиб кетишига йўл қўйилмасин;

корхоналарни қуриш ва янги ишга туширилаётган корхоналарда қувватларни ўзлаштириш муддатлари қисқартирилсин, бу муддатлар белгилаб қўйилган нормативларга мувофиқлаштирилсин;

қурилиш ва монтаж ишларининг сифати оширилсин;

ишлаб чиқариш объектларини уй-жой бинолари, болалар муассасалари, савдо ва маиший корхоналар ҳамда ишлаб чиқариш учун фойдаланишга мўлжалланмаган бошқа объектлар билан комплекс тарзда қуриш амалга оширилсин;

кўмакчи ишлаб чиқариш ва хўжалик объектлари, инженерлик иншоотлари ва коммуникацияларидан группа бўлиб муштарак тарзда фойдаланиладиган саноат корхоналарини қуриш практикаси кенгайтирилсин.

Лойиҳалаш-смета ишлари яхшилансин. Лойиҳаларнинг сифати, қурилишнинг смета қийматини тўғри белгилаб бериш учун лойиҳалаш ташкилотлари, министрликлар, идоралар, шунингдек экспертиза органлари зиммасидаги масъулият оширилсин. Янги корхоналар қуриш ва ишлаб турган корхоналарни кенгайтириш лойиҳаларини тузиш чоғида энг мукаммал технологик, қурилиш ва архитектура-планлаштириш усуллари қўллансин. Лойиҳалашнинг энг рационал йўлларини қўллаш йўли билан қурилишнинг смета қийматини камида 3—5 процент камайтириш таъминлансин.

Қурилиш ташкилотларининг қувватлари тез суръатлар билан ривожлантирилсин. Қурилишни индустрлаштириш даражаси оширилсин. Қурилиш конструкциялари ва деталларини заводда тайёрлаб бериш даражаси оширилсин. Иншоотларни тўла равишда йиғма конструкциялардан қуриш практикаси кенгайтирилсин. Янги самарали материалларни ва енгиллаштирилган конструкцияларни оммавий равишда қўллаш таъминлансин. Маҳаллий қурилиш материалларидан кенг фойдаланилсин. Қурилишда материал ресурсларидан фойдаланиш яхшилансин, беш йил ичида 9—11 процент миқдорида металл прокатни, 8—10 процент миқдорида цементни, 18—20 процент миқдорида ёғоч тахталарни, 10—12 процент миқдорида ойнани тежаш таъминлансин.

Қурилишни иш унуми юксак машиналар, асбоблар ва транспорт воситалари билан таъминлаш даражаси оширилсин, ер қазийдиган техниканинг эскириб қолганларини алмаштириш тезлаштирилсин. Қурилиш техникасидан фойдаланиш кескин равишда яхшилансин. Қурилишнинг ремонт-эксплуатация базасини ривожлантириш ва унинг техникавий даражасини ошириш таъминлансин.

Қурилишлар энг кўп тўпланган жойларда қурилиш индустриясининг ихтисослаштирилган район ва районлараро ишлаб чиқариш базалари вужудга келтирилсин, қурилиш ташкилотларининг моддий-техника базаси мустаҳкамлансин.

Қурилиш ташкилотларини планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янги тартибига ўтказиш амалга оширилсин.

Қурилишда меҳнат унумдорлиги 36—40 процент оширилсин.

VII. ХАЛҚНИНГ ТУРМУШ ДАРАЖАСИНИ ОШИРИШ

Ижтимоий ишлаб чиқаришни тўхтовсиз ўстириш, қишлоқ хўжалигини тез ривожлантириш, халқ истеъмол қиладиган моллар ишлаб чиқаришни кенгайтириш ва аҳолига хизмат кўрсатиш соҳаларини ривожлантириш асосида халқнинг турмуш даражасини янада анча юксалтириш таъминлансин. Реал даромадлар аҳоли жон бошига ҳисоблаганда беш йил ичида 30 процент чамаси оширилсин.

Меҳнатнинг миқдори ва сифатига мувофиқ **меҳнатга ҳақ тўлаш такомиллаштирилсин.** Ишчи ва хизматчиларнинг иш ҳақи ўрта ҳисобда 20—22 процент, колхозларнинг ижтимоий хўжалигида колхозчилар меҳнатига тўланаётган ҳақ ўрта ҳисобда 30—35 процент оширилсин.

Беш йил мобайнида мамлакатнинг барча районларида ва халқ хўжалигининг барча тармоқларида ишчи ва хизматчиларнинг минимал иш ҳақини ошириб, ойига 70 сўмга етказилсин; шу билан бир вақтда ўртача маош олаётган ходимлар категорияларининг таъриф ставкалари ва мансаб окладлари кўпайтирилсин. Халқ хўжалигининг тармоқлари ва ходимларнинг категориялари бўйича ходимлар меҳнатининг шароитини ва малакасини ҳисобга олиб, уларнинг меҳнатига ҳақ тўлашдаги нисбатлар яхшилансин.

Таъриф системасининг роли оширилсин, ходимларнинг меҳнат унумдорлигини оширишдан, ишлаб чиқариш чиқимларини камайтиришдан ва маҳсулот сифатини яхшилашдан манфаатдорлиги кучайтирилсин.

Моддий ишлаб чиқариш тармоқларида ўртача маош олаётган ходимлар иш ҳақи, ставкалари ва окладлари минимуми мамлакатнинг Шимолий ва Шарқий районларидан бошлаб аста-секин районлар бўйича ошириб борилсин.

Иқтисодий ривожланиш истиқболи бўлган районларни кадрлар билан яхшироқ таъминлаш мақсадида Ғарбий Сибирда, Уралда, Қозоғистон ва Ўрта Осиёнинг ҳозирги вақтда иш ҳақига коэффициентлар жорий қилинмаган айрим районларида жойлашган корхоналар ва ташкилотлар ишчиларининг ва хизматчиларининг иш ҳақига коэффициентлар жорий қилиш йўли билан меҳнатга ҳақ тўлаш оширилсин, шунингдек Узоқ Шарқ, Шарқий Сибирнинг бир қанча районларидаги баъзи тармоқлар ходимларнинг иш ҳақига қўлланилиб келинаётган коэффициентлар оширилсин ҳамда Европа Шимолининг баъзи районларида ишловчилар учун имтиёзлар кенгайтирилсин.

Ишлаб чиқариш билан шуғулланмайдиган соҳаларнинг тармоқларида биринчи навбатда врачлар, муаллимларнинг ҳамда мактабгача тарбия болалар муассасалари тарбиячиларининг иш ҳақи, сўнгра эса маориф, соғлиқни сақлаш соҳасидаги ва ишлаб чиқариш билан шуғулланмайдиган бошқа соҳаларнинг тармоқларидаги қолган ходимларнинг иш ҳақи оширилсин.

Ишчи ва хизматчиларнинг тунги вақтда ишлаганликлари учун меҳнатларига тўланадиган қўшимча ҳақ оширилсин.

Моддий рағбатлантириш фондларини вужудга келтириш ва тақсимлаш такомиллаштирилсин. Илғор техникани вужудга келтирганлик ва жорий қилганлик учун ҳамда янги маҳсулот ишлаб чиқариш тезроқ ўзлаштирилганлиги учун ходимларни моддий рағбатлантириш системасининг таъсирчанлиги кучайтирилсин.

Корхоналар ишчилари, хизматчилари ва коллективларининг меҳнат натижаларидан моддий манфаатдорлигини кучайтириш билан бир қаторда меҳнат қилишга моддий стимулларнинг роли бутун чоралар билан мустаҳкамланаверсин. Ҳар бир ходимнинг ўз зиммасига юкланган меҳнат вазифаларини бажариш учун бўлган масъулияти ва интизоми оширилсин.

Меҳнатни нормалаш яхшилансин, халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида меҳнатни илмий ташкил этиш кенг жорий этилсин, ҳар бир ходимнинг меҳнатига тўланаётган ҳақ унинг ижтимоий ишлаб чиқаришдаги ҳиссасига мувофиқ бўлиши учун техника жиҳатдан асосланган нормаларни қўллаш кенгайтирилсин.

Ишчи ва хизматчиларнинг иш ҳақидан олинадиган солиқларни янада камайтириш ва бекор қилиш давом эттирилсин. Ойига 70 сўмгача бўлган иш ҳақидан солиқлар олиш тўхтатилсин ва ойига 90 сўмгача бўлган иш ҳақидан олинадиган солиқлар ставкаси камайтирилсин.

Колхозларда юксак даражада унумли меҳнат қилганлик учун иқтисодий рағбатлантириш системаси яхшилансин.

Аҳоли қўлида бўлган давлат заёмлари облигацияларининг пулини муддатидан олдин қайтариш бошлаб юборилсин.

Совет кишилари турмушининг моддий ва маданий даражасини оширишнинг муҳим манбаи бўлган **ижтимоий истеъмол фондларини янада ривожлантириш таъминлансин.** Шу фондлардан текин бериладиган моддий неъматлар ва кўрсатиладиган хизматларнинг ҳажми, шунингдек аҳолига пул билан бериладиган тўловлар миқдори беш йил ичида 40 процент кўпайтирилсин.

Ёш авлодни тарбиялаш учун яхши шароит яратиб бериш мақсадида болалари бўлган оилаларга моддий ёрдам кўпайтирилсин, ишлаб турган болали хотинларга имтиёзлар кенгайтирилсин, ҳар бир оила аъзосига ҳисоблаганда ўртача даромади ойига 50 сўмдан ошмайдиган оилаларнинг болаларига нафақалар тўлаш жорий қилинсин, бемор болани боқиш бўйича ҳақ тўланадиган кунлар сони кўпайтирилсин. Ишлаб турган хотинларнинг меҳнат стажидан қатъий назар уларга тўла иш ҳақи миқдорида ҳомиладорлик ва туғиш отпускалари бериш жорий қилинсин. Болалар муассасалари шохобчалари кенгайтирилсин. Беш йил ичида давлат ҳисобидан камида 2 миллиондан кўпроқ ўринли мактабгача тарбия муассасалари қурилсин, куни узайтирилган мактаблар ва группалардаги ўқувчилар сони бир ярим миллион нафар кўпайтирилсин.

Меҳнаткашларнинг социал страхование қилиниши ва пенсия таъминоти яхшилансин, ишчилар, хизматчилар ва колхозчиларга тўланаётган қарилик пенсияларининг минимал миқдори оширилсин, ишчилар ва хизматчилар учун пенсияларни ҳисоблаб тўлашнинг белгиланган шарт-шароити қишлоқ жойларида доимий истиқомат қилаётган ва қишлоқ хўжалиги билан боғланган колхоз аъзоларига ҳам жорий қилинсин. Ишга яроқли пенсионерларни меҳнат фаолиятига кенг тортиш учун шароит яратиб берилсин. Инвалидлик пенсияларининг ва боқувчисидан жудо бўлганлик учун тўланадиган пенсияларнинг миқдори кўпайтирилсин.

Аҳолининг даромадлари ўсиб бораётганлигига ва истеъмол буюмларини ишлаб чиқариш кенгайтирилаётганлигига мувофиқ **чакана товар обороти 1,4 баравар кўпайтирилсин.**

Гўшт, балиқ ва сут маҳсулотлари ишлаб чиқаришни, тухум, сабзавот, мева етиштиришни кўпайтириш, мана шу маҳсулотларнинг ва бошқа озиқ-овқат молларининг турларини кўпайтириш йўли билан аҳоли овқатининг структурасини яхшилаш давом эттирилсин.

Овқатларни уйда тайёрлашга кетадиган вақтни анча қисқартирмоқ учун ярим фабрикатлар, концентратлар, кулинария масалликлари ва бошқа масалликларни чиқариш кўпайтирилсин ва уларнинг сифати яхшилансин. Умумий овқатланиш корхоналари, айниқса ишлаб чиқаришда ва ўқув юртларида анча кўпайтирилсин ва кенгайтирилсин. Умумий овқатланиш корхоналарининг обороти кўпайтирилсин. Улар ўзи тайёрлаб чиқарадиган маҳсулотларни камида 1,5 баравар кўпайтириш ва шу билан бирга мазкур маҳсулотларнинг сифатини анча яхшилаш ва хилларини кўпайтириш таъминлансин.

Кийим-кечаклар, пойафзаллар айниқса, болаларбоп кийим-кечак ва пойафзаллар хили кўпайтирилсин. Аҳолига идиш-товоқ, мебель, холодильник ҳамда бошқа маданий, маиший ва рўзғор молларини, шунингдек ёқилғи ва қурилиш материалларини сотиш анча кўпайтирилсин.

Магазинлар, музхоналар, сабзавот сақланадиган омборлар шохобчалари кенгайтирилсин ва кўпайтирилсин. Савдо корхоналарини замонавий ускуналар билан таъминлашга алоҳида эътибор берилсин. Савдонинг прогрессив формалари бутун чоралар билан ривожлантирилсин, олдиндан ўраб ва тортиб қўйилган моллар зарур миқдорда кўпайтирилсин.

Қишлоқ жойларидаги аҳолини моллар билан таъминлаш яхшилансин. Шаҳар билан қишлоқ ўртасидаги иқтисодий алоқаларни кенгайтиришга кўмакчилик қилаётган матлубот кооперациясининг савдо, маҳсулот тайёрлаш ва ишлаб чиқариш фаолияти ривожлантирилсин, қўзиқоринлар, емиш мевалар ва бошқа ёввойи меваларни йиғиб-териб олиш ва тайёрлаш кўпайтирилсин. Колхоз бозорларида савдони ташкил этиш яхшилансин.

Истеъмол молларини ишлаб чиқариш ҳажми ва бу молларнинг хиллари савдо ташкилотларининг буюртмалари билан белгиланиши лозимлигини назарда тутиб, саноат билан савдо ўртасидаги алоқа системаси такомиллаштирилсин.

Пул билан таъминловчи ҳамма манбаълар ҳисобидан **беш йил ичида умумий саҳни 565—575 миллион квадрат метрли уй-жой бинолари қурилсин.** Мамлакатнинг шарқий ва шимолий районларидаги ишчи в хизматчилар учун, шунингдек шаҳарлардан ташқарида янги қурилаётган корхоналарнинг ҳамда янги совхозларнинг ишчилари ва хизматчилари учун уйлар қуриб бериш бутун чоралар билан тезлаштирилсин. Олий ўқув юртларининг студентлари ва ўрта ўқув юртларининг ўқувчилари учун давлат маблағлари ҳисобидан ётоқхоналар қуриш кенгайтирилсин.

Аҳолининг уй-жой шароитини яхшилаш учун катта аҳамиятга эга бўлган уй-жой қуриш кооперацияси ривожлантирилсин. Якка тартибда уй-жой қуришга ёрдамлашилсин.

Уй-жой биноларини қуриш сифати оширилсин ва муддати қисқартирилсин. Уларнинг архитектураси ва ташқи безатилиши яхшилансин, бундай уй-жой биноларининг квартираларини ўнғайроқ қилиб жойлаштиришни, яхшироқ қилиб пардозлашни ва жиҳозлашни кўзда тутган янги типовой лойиҳалар асосида қуришга аста-секин ўтиш амалга оширилсин. Уй-жой биноларидан фойдаланишни ва ремонт қилишни ташкил этиш яхшилансин.

Аҳоли пунктларини ободонлаштириш, аҳолига коммунал хизмат кўрсатишни яхшилаш ишлари кенгайтирилсин. Шаҳар аҳолисини марказлаштирилган водопровод суви билан таъминлаш асосан тугаллансин, беш йил ичида 700 та шаҳар ва ишчи посёлкаларида водопровод қурилсин. Шаҳарлардаги ва шаҳар типидаги посёлкалардаги уй-жой фондини газлаштириш 65—70 процентга, қишлоқ жойларда эса 40—50 процентга етказилсин. Электр энергиядан аҳолининг маиший эҳтиёжлари учун фойдаланиш анча кўпайтирилсин.

Аҳоли пунктларининг ва атроф муҳитнинг санитария ҳолатини яхшилаш ишлари кучайтирилсин. Шу мақсадда саноат ва хонадонларнинг чиқит сувларини тозалаб берадиган иншоотларни, газлардан тозалайдиган ва чанг-тўзонни тўсиб қоладиган установкаларни қуриш ва реконструкция қилиш тезлаштирилсин, шовқин билан кураш чоралари кўрилсин ҳамда шаҳарлар ҳавосининг автомобиль газлари билан булғанишини камайтириш чоралари амалга оширилсин. Шаҳарларни ва бошқа аҳоли пунктларини кўкаламзорлаштириш ишлари кенгайтирилсин. Мамлакатнинг сув ресурсларидан рационал фойдаланиш ва бу ресурсларни муҳофаза қилишни кучайтириш ишлари давом эттирилсин. Шаҳарларни, ишчи посёлкаларини ва саноат корхоналарини сув билан таъминлашни назарда тутиб, сув хўжалик объектларининг ишга туширилиши таъминлансин.

Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш анча яхшилансин. Кўрсатилаётган маиший хизматнинг ҳамма турларига нисбатан меҳнаткашларнинг талабларини тўлароқ қондириш таъминлансин, аҳолига маиший хизмат кўрсатиш маданияти ва сифати оширилсин, буюртмаларни бажариш муддатлари қисқартирилсин. Маиший хизмат кўрсатиш корхоналарини кўпайтириш ва бу корхоналарни замонавий машиналар, механизмлар ва ускуналар билан таъминлаш, фан-техника муваффақиятларини жорий қилиш, ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланишнинг самарадорлигини ошириш асосида аҳолига маиший хизмат кўрсатиш механизациялаштирилган катта тармоқ тариқасида ривожлантирилсин. Маиший хизмат техникаси ремонти яхши ташкил қилинсин. Умуман мамлакатда кўрсатилаётган маиший хизматлар ҳажми беш йил ичида камида икки баравар, қишлоқ жойларида эса 2,8 баравар кўпайтирилсин.

Соғлиқни сақлашни янада яхшилаш, физкультура ва спортни ривожлантириш чоралари амалга оширилсин. Ихтисослаштирилган ва кўп профилли касалхоналар, поликлиникалар, диспансерлар қуриш давом эттирилсин ва шу тариқа аҳолига ихтисослаштирилган медицина ёрдами кўрсатиш сифати оширилсин ва мана шундай медицина хизматининг ҳамма турлари билан аҳоли тўлиқроқ таъминлансин; тез ёрдам станциялари ва санитария—эпидемиология станциялари шохобчалари кенгайтирилсин. Аҳолининг ва соғлиқни сақлаш муассасаларининг дори-дармонларга ва бошқа медицина препаратларига бўлган талаблари таъминлансин. Касалхоналардаги ўринларнинг сони 1975 йилда 3 миллионга етказилсин. Соғлиқни сақлаш муассасаларини энг яхши медицина ускуналари, аппаратлар, асбоблар билан таъминлаш яхшилансин.

(Давоми бешинчи бетда).

СССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1971—1975 ЙИЛЛАРГА МЎЛЖАЛЛАНГАН БЕШ ЙИЛЛИК ПЛАНИ ЮЗАСИДАН КПСС XXIV СЪЕЗДИНИНГ ДИРЕКТИВАЛАРИ

(Боши 1, 2, 3 ва 4-бетларда).

Касалхоналарда берилаётган овқатларга қилинадиган харажатлар нормалари оширилсин.

Медицина ва соғлиқни сақлашнинг энг муҳим проблемаларига доир илмий тадқиқотлар тағин ҳам кенгроқ ривожлантирилсин.

Врачлар кўпайтирилсин. Медицина ходимларини тайёрлаш даражаси оширилсин.

Меҳнаткашларни санаторий-курортларда даволаш ва ташкилий равишда дам олдириш янада ривожлантирилсин.

Янги спорт иншоотлари қуришни авж олдириб ва ишлаб турган иншоотлардан фойдаланиш даражасини ошириб, меҳнаткашлар кенг оммасининг физкультура ва спорт билан шуғулланиши учун шарт-шароит яхшилансин.

Туризмни кенг ривожлантириш тадбирлари амалга оширилсин, унинг моддий базаси мустаҳкамлансин. Дарё, денгиз, темир йўл, автомобиль ва ҳаво транспортида саёҳат қилиш ривожлантирилсин. Туристларга хизмат кўрсатадиган меҳмонхоналар, кемпинглар ва бошқа объектларни қуриш кенгайтирилсин.

Инвалидлар ва қариялар учун интернат уйлар кўпайтирилсин. Инвалидларни транспорт воситалари ва протез-ортопедия буюмлари билан таъминлаш яхшилансин.

Халқ маорифи ва социалистик маданият янада ҳар томонлама ривожлантирилсин. Таълим-тарбия ишлари такомиллаштирилсин. Педагог кадрларни тайёрлаш сифати ва улар малакасининг даражаси оширилсин. Ёшларнинг майлини ва халқ хўжалигининг малакали кадрларга бўлган эҳтиёжини ҳисобга олиб, ёшларни касб ўргатишга йўллаш ишлари кучайтирилсин.

Давлат капитал маблағлари ҳисобидан камида 6 миллион ўринли умумий таълим мактаблари қурилсин, қишлоқлардаги ўқувчилар учун мактаблар ҳузуридаги интернатлар анча кенгайтирилсин ва кўпайтирилсин.

Болалар билан мактабдан ташқарида олиб бориладиган ишлар анча яхшилансин. Пионерлар уйлари, ёш техниклар ва табиатшунослар станциялари, шунингдек ёш авлодни тарбиялаш билан алоқадор бўлган бошқа болалар муассасалари кўпайтирилсин ва кенгайтирилсин. Уларнинг моддий базаси мустаҳкамлансин.

Фан-техника тараққиётининг талабларига мувофиқ олий ва ўрта махсус таълимни ривожлантириш, бўлажак мутахассисларни тайёрлаш сифатини ошириш ва уларни гоявий-сиёсий тарбиялашни яхшилаш давом эттирилсин. Беш йил ичида олий ва ўрта махсус маълумотли 9 миллион нафарга яқин мутахассис тайёрлансин. Фан ва техниканинг янги соҳалари бўйича ишлаб чиқаришнинг тез ривожланиб бораётган тармоқлари ва хизмат кўрсатиш соҳалари учун мутахассислар тайёрлашга алоҳида эътибор берилсин.

Олий ўқув юртлари студентларига ва ўрта махсус ўқув юртларининг ўқувчиларига тўланадиган стипендиялар миқдори оширилсин.

Мактабларнинг ва ҳунар-техника билим юртларининг айниқса қишлоқ жойларидаги мактабларнинг ва ҳунар техника билим юртларининг олий ва ўрта махсус ўқув юртларининг ўқув-моддий базаси мустаҳкамлансин ва улар замонавий ускуналар билан ҳамда ўқитишнинг техникавий воситалари билан таъминлансин.

Олий мактабда илмий тадқиқотлар олиб бориш ривожлантирилсин. Олий ва ўрта махсус ўқув юртларининг ишлаб чиқариш билан боғланиши бутун чоралар билан мустаҳкамлансин.

Ёшларнинг ишга киришидан олдин ихтисос олишини қоида қилиб олиб, ҳунар-техника ўқув юртларида ва айниқса қишлоқ жойларида малакали ишчилар тайёрлаш кўпайтирилсин. Халқ хўжалигининг барча тармоқлари учун беш йил ичида ҳунар-техника ўқув юртларида камида 9 миллион нафар малакали ишчи тайёрлансин. Қишлоқ хўжалиги, қурилиш, енгил саноат, озиқ-овқат саноати, аҳолига маиший хизмат кўрсатиш корхоналари учун кадрлар тайёрлаш тағин ҳам тезроқ суръатлар билан амалга оширилсин. Энг мураккаб касблар бўйича малакали ишчилар тайёрлаётган ва айни вақтда ўрта маълумот бераётган ҳунар-техника билим юртларига ўқувчилар қабул қилиш 1975 йилда 300—400 минг кишига етказилсин.

Шаҳарлардаги ҳунар-техника ўқув юртларининг ўқувчиларига берилаётган овқатга қилинадиган харажат нормалари оширилсин. Ишлаб чиқаришнинг ўзида ишчилар тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш сифати яхшилансин. Ишчи ва қишлоқ ёшларининг кечки (сменали) мактаблари бутун чоралар билан мустаҳкамлансин.

Халқнинг маънавий эҳтиёжларини тағин ҳам тўлароқ қондириш мақсадида матбуот, телевидение, радио, адабиёт ва санъат янада ривожлантирилсин, маданият муассасаларининг моддий-техника базаси янада мустаҳкамлансин. Халқ университетлари ҳамда мустақил ўқиб маълумот олишнинг, халқ маданий савиясини оширишнинг, халққа эстетик ва бадиий тарбия беришнинг бошқа оммавий формалари янада ривожлантирилсин. Радиоэшиттиришларнинг ва телевизион кўрсатишларнинг сифати яхшилансин.

Китоблар чиқаришни, газеталар ва журналларнинг тиражини янада кўпайтириш кўзда тутилсин, уларнинг безатилишини ва тематикасини янада яхшилаш таъминлансин, кинотеатрлар ва киноустановкалар шохобчалари кўпайтирилсин. Энг янги ускуналарни, янги материалларни, қоғозларни, киноплёнкаларни полиграфия саноатига ва кино саноатига жорий қилиш таъминлансин.

Аҳолига маданий хизмат кўрсатиш системасини такомиллаштиришга алоҳида эътибор берилсин, район марказларида маданият уйларини ва барча йирик аҳоли пунктларида маданий-оқартув муассасаларини вужудга келтириш асосан тугаллансин. Мамлакатда кутубхоначилик иши такомиллаштира берилсин.

Маданий-оқартув муассасаларини ва санъат муассасаларини малакали кадрлар билан таъминлаш яхшилансин, аҳолининг ижтимоий-сиёсий ҳаётида ва дам олишини ташкил этишда уларнинг роли оширилсин.

VIII. ИШЛАБ ЧИҚАРУВЧИ КУЧЛАРНИ ЖОЙЛАШТИРИШ ВА ИТТИФОҚДОШ РЕСПУБЛИКАЛАР ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ

Ишлаб чиқарувчи кучларни жойлаштиришни янада яхшилаш таъминлансин, территориал иқтисодий алоқалар такомиллаштирилсин. Ишлаб чиқарувчи кучларни жойлаштириш масалаларини ҳал қилишда иттифоқдош республикаларнинг ва меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг роли оширилсин.

Тармоқлар бўйича планлаштириш билан территориал планлаштиришни рационал равишда қўшиб олиб бориш таъминлансин.

Мамлакатнинг шарқий районларида табиий ресурсларни жадал ўзлаштиришни ва уларнинг иқтисодий потенциалини кўпайтиришни янада давом эттириш халқ хўжалигида ишлаб чиқарувчи кучларни жойлаштириш ва территориал пропорцияларни яхшилаш соҳасидаги энг муҳим вазифа деб ҳисоблансин. Сибирь, Қозоғистон ва Ўрта Осиёда анчагина арзон энергетика ресурслари мавжудлигини назарда тутиб, энергияни кўп талаб қиладиган саноат корхоналари асосан шу районларда жойлаштирилсин.

Шарқий районларда бинокорлик материаллари саноати ва қурилиш индустрияси илдам суръатлар билан ривожлантирилсин.

Йирик шаҳарларнинг кенгайиб кетишини тўхтатиб туриш йўли оғишмай амалга оширилаверсин; шундай шаҳарларда аҳолига ва шаҳар хўжалигига хизмат кўрсатиш билан алоқадор объектлардан ташқари янги саноат корхоналарини жойлаштиришни тўхтатиш қоида қилиб олинсин.

Кичик шаҳарлар ва ишчи посёлкаларида ихтисослаштирилган кичик корхоналар ва йирик шаҳарлардаги завод ҳамда фабрикаларнинг филиаллари жойлаштирилсин. Саноат районларида ишлаб чиқариш эркаклар ва аёллар меҳнатидан рационал фойдаланишни ҳисобга олиб жойлаштирилсин.

Иттифоқдош республикалар ва мамлакатнинг иқтисодий районлари хўжаликларини янада ривожлантириш қуйидаги асосий йўналишлар асосида олиб борилсин:

Россия Совет Федератив Социалистик Республикасида машинасозлик, газ, нефть ва химия саноатларини жадал суръатлар билан ўстирган ҳолда саноат маҳсулотини ишлаб чиқариш ҳажми 44-47 процент кўпайтирилсин.

1975 йилда электр энергия ҳосил қилиш тахминан 660 миллиард киловатт-соатга, нефть қазиб чиқариш 400 миллион тоннага, газ қазиб олиш 141 миллиард куб метрга, кўмир қазиб чиқариш 373 миллион тоннага, қора металларнинг тайёр прокатини ишлаб чиқариш 59 миллион тоннага, минерал ўғитлар ишлаб чиқариш 43 миллион тоннага, целлюлоза ишлаб чиқариш 7,8 миллион тоннага, цемент ишлаб чиқариш 78 миллион тоннага, газлама ишлаб чиқариш 7,5-7,9 миллиард квадрат метрга, чарм-пойафзал ишлаб чиқариш 406-420 миллион жуфтга, гўшт етиштириш 5,2 миллион тоннага, қаймоғи олинмаган сут маҳсулоти етиштириш 15,4 миллион тоннага, мебель ишлаб чиқариш 2,6 миллиард сўмга етказилсин.

Доннинг ҳар йилги ўртача ялпи ҳосили 116 миллион тоннага етказилсин. Суғориладиган ерларда товар ғалла етиштириб берадиган йирик районлар вужудга келтирилсин, шолипоялар анча кенгайтирилсин. Қанд лавлаги, узун толали зиғир поя, кунгабоқар пистасини етиштириш кўпайтирилсин, 1,2 миллион гектар суғориладиган ер ишга туширилсин, 1,8 миллион гектар ботқоқ ва зах ерларнинг захи қочирилсин. Захи кетказилишини талаб қилмайдиган 7 миллион гектар майдондаги ерларни экинзорларга айлантириш ишлари олиб борилсин

Чорвачиликни янада ривожлантириш таъминлансин, чорва ва паррандаларнинг барча турлари сони кўпайтирилсин, уларнинг маҳсулдорлиги оширилсин. Гўшт олишга мўлжалланган чорвачилик ва қўйчилик тез суръатлар билан ривожлантирилсин. Ҳар йили етиштириладиган гўштнинг ўртача миқдори сўйилган вазнда ҳисобланганда 7,3 миллион тоннага, сут 51 миллион тоннага, тухум 27 миллиард донага, жун 228 минг тоннага етказилсин. Чорвачилик учун мустаҳкам ем-хашак базаси яратиб бериш тадбирлари амалга оширилсин. 2,4 миллион гектар яйлов ерлар сув билан таъминлансин, камида 6,3 миллион гектар ер сермаҳсул ўтлоқларга ва яйловларга айлантирилсин. Дуккакли дон ва ембоп дон экинлари ва илдизи озуқа бўладиган экинлар, кўп йиллик ва бир йиллик ўтларнинг, силосбоп экинларнинг ҳосилдорлиги анча оширилсин ва уларни етиштириш анча кўпайтирилсин.

РСФСРнинг Европа қисмида — Европа Шимолий районларида нефть ва табиий газ чиқадиган янги конларни қидириб топиш ва ўзлаштириш кучайтирилсин. Шимолий—Онега боксит конини ва Вологда подшипниклар заводини қуриш тезлаштирилсин. Ленинград ва Кольск атом электр станцияларидаги ва Кириши ГРЭСидаги қувватлар ишга туширилсин. Архангельск областида нефтни қайта ишлаш заводини қуришга ва Печора ГРЭСини қуришга киришилсин.

Москва ва Ленинград саноатини ва шаҳар хўжалигини комплекс ривожлантириш ҳамда шу шаҳарлардаги корхоналарни техника билан қайта қуроллантириш тадбирлари амалга оширилсин, меҳнат унумдорлигини ошириш йўли билан ишлаб чиқаришни кўпайтириш таъминлансин. Кострома, Кашира ва Рязань ГРЭСларидаги ҳамда Мосэнерготеплоэлектроцентралларидаги қувватлар ишга туширилсин. Смоленск атом электр станциясини қуриш ишлари бошлаб юборилсин. Сухиничи ва Сасово шаҳарларида автомат линиялар ишлаб чиқарувчи станоксозлик заводлари қурилсин. Тула областида мураккаб ўғитлар ишлаб чиқарадиган завод қурилсин.

Курск магнит аномалиясининг минерал ресурслари негизида умумиттифоқ аҳамиятига эга янги саноат комплексини вужудга келтиришга киришилсин; шу районда темир руда қазиб чиқариш тахминан 40 миллион тоннага етказилсин. Нововоронежск ва Курск атом электр станцияларидаги қувватлар ишга туширилсин.

Волга автомобиль заводи ва у билан боғлиқ бўлган корхоналар қуриб битказилсин, уларнинг қувватларини жадал ўзлаштириш таъминлансин. Чувашия АССРда кучли тракторлар ишлаб чиқарадиган заводнинг биринчи навбати ишга туширилсин. Татаристон АССРда юк автомобиллари ишлаб чиқарадиган заводлар ва унга туташган районларда шу заводларга хизмат қиладиган корхоналар комплекси барпо этилсин. Нижне-Камскда нефть химияси корхоналари комплексини қуриш тезлаштирилсин. Тольяттида, Волжскда, Қозон, Уфа, Новачебоксарскда химия корхоналарини қуриш поёнига етказилсин.

Волга, Кама дарёларининг ва Шимолий Кавказдаги дарёларнинг гидроэнергетика ресурсларини комплекс тарзда ўзлаштириш ишлари давом эттирилсин. Волга бўйидаги районларда суғориладиган ерлар майдони 500-600 минг гектар миқдорда, Шимолий Кавказда 350-400 минг гектар миқдорда кенгайтирилсин. Катта Ставрополь канали ва Дон дарёсидаги Николаевск гидроузели барпо қилинсин; Дон магистрал каналини кенгайтиришга киришилсин. Сабзавотчиликни, полизчиликни ва шоликорликни ривожлантирмоқ учун Волга—Ахтуба қайир ерларини ўзлаштириш тезлаштирилсин.

Уралда ишлаб турган саноат корхоналарини реконструкция қилиш давом эттирилсин, шунингдек янги саноат корхоналари қуриш ва аввало, Кизел кўмир ҳавзасида ва кўмир қазиб чиқарилаётган бошқа ҳавзаларда янги саноат корхоналари қуриш таъминлансин. Электр энергетика базаси мустаҳкамлансин, Ирикли ва Рефтин ГРЭСларида янги қувватлар, шунингдек Перм нефтни қайта ишлаш заводидаги химия комплекси ишга туширилсин. 3-Березники ва Соликамск калий комбинатларини қуриш жадаллаштирилсин. Нефть, целлюлоза-қоғоз саноати, енгил саноат ва озиқ-овқат саноати янада ривожлантирилсин. Энг муҳим шаҳарларнинг сув таъминоти яхшилансин. Оренбург областида газ қазиб олинадиган ва қайта ишлаб берадиган янги катта район вужудга келтирилсин, нефть чиқадиган янги жойларни қидириб топиш ва ишга солиш тезлаштирилсин.

Сибирда энергияни кўп талаб қиладиган қора ва рангли металлургия ишлаб чиқаришларини, химия, ўрмончилик, ёғочсозлик, целлюлоза-қоғоз, ёқилғи саноати ва электр энергетикани тез суръатлар билан ўстириш, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини, аввало, дон хўжалигини ва чорвачиликни янада ривожлантириш таъминлансин.

Ғарбий Сибирда нефть саноатининг мамлакатдаги энг катта базаси вужудга келтирилсин, нефть қазиб чиқариш 1975 йилда камида 120-125 миллион тоннага етказилсин, йилига 5-6 миллиард куб метр газни қайта ишлаб берадиган заводлар қурилсин. Тюмень областининг шимолидаги катта газ конларини ишга тушириш тезлаштирилсин. Тобольск ва Томск районларида йирик нефть-химия комплексларини қуришга киришилсин; Сургут ГРЭСидаги қувватлар ишга туширилсин; Тюмень—Тобольск—Сургут темир йўли қуриб битказилсин. Тобольск ва Сургут дарё портлари қуриб битказилсин. Автомобиль йўллари, аэродромлар ва алоқа йўллари тармоғи кенгайтирилсин. Уралга ва СССРнинг Европа қисмига газ юбориб туриладиган газ қувурлари қуриш, Сибирь, Қозоғистондаги ва СССРнинг Европа қисмидаги нефтни қайта ишлаш заводларига нефть юбориб туриладиган нефть қувурлари қуриш таъминлансин.

Кузбассда қазиб олинаётган кўмирнинг умумий миқдори 135 миллион тоннага етказилсин. Ерунаковскдаги коксланадиган кўмир конларини ўзлаштиришга киришилсин. Распадская 1-2 рақамли шахта, Берлюниская-2 рақамли шахта, Ново-Колбинский разрези қуриб битказилсин ва Кедровский разрезини реконструкция қилиш тугаллансин. Ғарбий Сибирь металлургия заводини қуриш давом эттирилсин. Олтой ўлкасида кокс-химия заводини қуришга киришилсин, унинг биринчи навбати ишга туширилсин, синтетик тола заводини ва бир қанча машинасозлик заводларини қуришга киришилсин.

Ачинск нефтни қайта ишлаш заводини қуриш ишлари жадаллик билан олиб борилсин, Красноярск алюминий заводи қуриб битказилсин, Норилск кон-металлургия комбинатида мис ва никель ишлаб чиқариш анча кўпайтирилсин, Канск—Ачинск конларида кўмир қазиб чиқариш ва бу кўмирдан фойдаланиш кенгайтирилсин. Саян ГЭСи составида Саян территориал-ишлаб чиқариш комплексини, алюминий ва вагонсозлик заводларини, пўлат қуюлмалари ишлаб чиқарадиган катта заводни, рангли металларни қайта ишлаш корхоналарини электр техника саноати, енгил саноат ва озиқ-овқат саноати корхоналарини барпо қилишга киришилсин. Зиминск электр химия комбинатини қуриш тезлаштирилсин.

Братск территориал-ишлаб чиқариш комплексини янада ривожлантириш таъминлансин. Братск алюминий заводи ва Братск ўрмон-саноат комплекси қуриб битказилсин. Уст-Илим ГЭСининг биринчи агрегатлари ишга туширилсин. Уст-Илим ўрмон-саноат комплексини қуриш авж олдириб юборилсин. Чита областида Жирекенский кон саралаш-молибден комбинати қурилсин.

Сибирь районларида ёғоч тайёрлаш ва ёғочни комплекс қайта ишлаш кўпайтирилсин, шу районларда тахта тиладиган-ёғочни қайта ишлайдиган, целлюлоза-қоғоз ва микробиология саноатининг янги йирик корхоналари қурилиши авж олдирилсин.

Узоқ Шарқ ишлаб чиқарувчи кучларини жадаллик билан ривожлантириш ишлари давом эттирилсин. Кўмир, қалай, вольфрам, симоб, олтин, олмос қазиб чиқариш кўпайтирилсин. Комсомольск нефтни қайта ишлаш заводини кенгайтириш ишлари тугаллансин ва нефтни қайта ишлаб берадиган янги завод қуриш бошлаб юборилсин. Зейск ГЭСининг ва Приморье ГРЭСининг биринчи агрегатлари ишга туширилсин. Колимск ГЭСини қуришга киришилсин. Тахта, целлюлоза, картон, мебель, озиқ-овқат ва балиқ маҳсулотлари ишлаб чиқариш анча кўпайтирилсин. Балиқчилик саноатининг моддий-техника базаси мустаҳкамлансин, кема ремонт қиладиган заводларнинг қувватлари оширилсин, денгиз портлари ва причаллари реконструкция қилинсин ва кенгайтирилсин.

Соя ва шоли етиштириш кўпайтирилсин. Суғориладиган 48 минг гектар ер ишга туширилсин, 380 минг гектар зах ерларнинг захи қочирилсин, 352 минг гектар майдондаги ерларнинг ҳолатини яхшилаб, экинзорларга айлантириш ишлари олиб борилсин.

Шимол ва Узоқ Шарқ районларида овчилик, балиқ овлаш ва ҳайвонлар овлаш промислоларини, мўйнабоп ҳайвонлар овини янада ривожлантириш ҳамда кийикчилик маҳсулдорлигини ошириш таъминлансин.

Узоқ Шарқ ва Шарқий Сибирь районларига аҳолининг кўчиб келишини кўпайтириш ва шу районларда кадрларнинг мустаҳкам ўрнашиб қолиши учун шароит вужудга келтирилсин; уй-жой, маиший бинолар қуриш ва социал маданий қурилиш илдам суръатлар билан ривожлантирилсин.

Украина ССРда саноат маҳсулоти ишлаб чиқаришнинг ҳажми 38-41 процент кўпайтирилсин, шу билан бирга электр энергетика, химия, нефтни қайта ишлаш ва нефть химияси саноатлари ҳамда машинасозлик илдам суръатлар билан ривожлантирилсин.

1975 йилда электр энергия ишлаб чиқариш тахминан 200 миллиард киловатт-соатгача етказилсин. Словянск, Триполье, Ладижинка, Кураховка ГРЭСлари ва 2-Кривой-Рог ГРЭСи қуриб битказилсин, Запорожье ва Углегорск ГРЭСларининг, Чернобль атом электростанциясини ва Киевдаги 5-ТЭЦнинг қувватлари ишга туширилсин. Канев ГЭСи ва Днепр ГЭСининг иккинчи навбати кемалар ўтказадиган шлюз билан биргаликда қуриб битказилсин. 2та иссиқлик ва 2 та атом электростанциялари қуриш авж олдирилсин, 750 минг вольт кучланишли Донбасс—Ғарбий Украина электр линияси қурилсин.

Кўмир қазиб чиқариш кўпайтирилиб, тахминан 215 миллион тоннага етказилсин. Донецк ҳавзасида ишлаб турган шахталарни реконструкция қилиш асосан битказилсин ва янги шахталар қуриш, шу жумладан антрацит ва коксланадиган кўмир қазиб чиқарадиган катта корхоналарни қуриш тезлаштирилсин. Нефть ва газ чиқадиган янги конларни қидириб топиш ва ишга тушириш тезлаштирилсин.

1975 йилда қора металлар тайёр прокати ишлаб чиқариш 37—38 миллион тоннага ва пўлат қувурлари ишлаб чиқариш 6,6 миллион тоннага етказилсин. «Азовсталь» заводида қалин тунука тайёрлаб берадиган «3600» стани ва кислород-конвертор цехи, Харцизк қувур заводида қувурларни электр пайвандлаш цехи ва Нижнеднепровскдаги қувур-прокат заводида ғилдирак-прокат цехи ишга туширилсин. Побуж никель заводи қуриб битказилсин.

Нефтни қайта ишлаш ҳажми 2,5—2,6 баравар кўпайтирилсин. Кременчук нефтни қайта ишлаш заводида қўшимча қувватлар ишга туширилсин, Лисичанск нефтни қайта ишлаш заводи қурилиб, ишга туширилсин ва нефтни қайта ишлаб берадиган иккита янги завод қуришга киришилсин. Белоцерковск шина комбинати ишга туширилсин.

1975 йилда минерал ўғитлар ишлаб чиқариш 16,6 миллион тоннага ва химиявий толалар ишлаб чиқариш 152 минг тоннага етказилсин.

Машинасозлик ва металл ишлаш саноати маҳсулотларини ишлаб чиқариш 1,7 баравар кўпайтирилсин, Т-150 тракторлар ишлаб чиқарадиган корхоналар комплекси қуриб битказилсин. Кадиевка, Крюкова ва Днепродзержинск вагонсозлик заводларида вагонлар ишлаб чиқарадиган қувватлар кўпайтирилсин. Житомир шаҳрида автомат станоклар ишлаб чиқарадиган завод қурилсин.

Цемент ишлаб чиқариш 1975 йилда тахминан 22 миллион тоннага етказилсин. Каменец—Подольск ва Балаклейя цемент заводлари қуриб битказилсин.

1975 йилда газламалар ишлаб чиқариш 840—925 миллион квадрат метрга, трикотаж буюмлар ишлаб чиқариш 346 миллион донага, чарм-пойафзал ишлаб чиқариш 166—172 миллион жуфтга, лавлагидан қанд-шакар ишлаб чиқариш 6,4 миллион тоннага, гўшт етиштириш 1,9 миллион тоннага, қаймоғи олинмаган сут маҳсулотлари ишлаб чиқариш 5,4 миллион тоннага, мебель ишлаб чиқариш 860 миллион сўмга етказилсин.

Тернополь ва Донецк ип газлама комбинатлари ва Черкасск ипак комбинати қуриб битказилсин. Кривой-Рогда камвол-сукно-комбинати қуриш бошлансин. Зиғирни қайта ишлаш, ип газлама, жун газлама, трикотаж ва енгил саноатнинг бошқа тармоқларидаги корхоналар, иккита қанд заводи ва мой экстракция заводи қурилсин.

Республиканинг ғарбий областларида саноат ишлаб чиқаришини тез суръатлар билан ўстириш таъминлансин, енгил саноат ва озиқ-овқат саноати корхоналари ҳамда машинасозликнинг сермеҳнат тармоқлари кўпроқ ривожлантирилсин.

Қишлоқ хўжалиги соҳасида дон ва техника экинлари ҳосилини етиштириш кўпайтирилсин, чорвачиликни бутун чоралар билан ривожлантириш таъминлансин. Доннинг ҳар йилги ўртача ҳосили 40 миллион тоннага етказилсин, кузги буғдой, маккажўхори, шоли, гречиха, дуккакли дон ва ем бўладиган дон етиштиришга алоҳида эътибор берилсин. Қанд-лавлаги, кунгабоқар пистаси, тамаки, каноп, узун толали зиғир поя, картошка, сабзавот, айниқса унинг эрта пишар навларини, мевалар, узум ва полиз маҳсулотларини етиштириш кўпайтирилсин.

Ем-хашак етиштиришни анча кўпайтириш, чорва ва паррандaнинг ҳамма турларини янада кўпайтириш, уларнинг маҳсулдорлигини анча ошириш таъминлансин. Ҳар йили етиштирилаётган гўштнинг ўртача миқдори сўйилган вазнда тахминан 3,2 миллион тоннага, сут 20,3 миллион тоннага, тухум 10,4 миллиард донага, жун 27 минг тоннага етказилсин.

Сув хўжалигини ривожлантириш тадбирлари амалга оширилсин. 400 минг гектар чамаси суғориладиган ерлар ва 600 минг гектар захи кетказилган ерлар фойдаланишга топширилсин. Шимолий Қрим каналини қуриш давом эттирилсин, Шимолий-Рогачик суғориш системасининг биринчи навбати қуриб битказилсин ва Каховка суғориш системасини қуриш жадаллаштирилсин. 700 минг гектар майдонда ерларнинг ҳолатини яхшилаб, экинзорларга айлантириш ишлари ўтказилсин. Катта саноат марказларини сув билан таъминлаш яхшилансин. Днепр-Донбасс каналининг биринчи навбатини қуриш давом эттирилсин, Северский Донецк-Донбасс канали кўпроқ сув ўтказадиган қилиб кенгайтирилсин, Днепр—Кривой Рог канали реконструкция қилинсин.

Белоруссия ССРда саноат маҳсулотини ишлаб чиқариш ҳажми 53—56 процент кўпайтирилсин. Машинасозликнинг металлни кўп талаб қилмайдиган тармоқлари — радиотехника, электротехника, электрон, асбобсозлик тармоқлари, шунингдек химия ва нефть химияси саноати жадал суръатлар билан ривожлантирилсин.

Электр энергия ҳосил қилиш 1,8 баравар, нефть қазиб чиқариш тахминан 2 баравар, нефтни бирламчи қайта ишлаш ҳамда торф брикетлари ва ярим брикетлар ишлаб чиқариш 1,9 баравар, минерал ўғитлар ишлаб чиқариш 1,7 баравар, химиявий толалар ишлаб чиқариш 2,7 баравар, газламалар ишлаб чиқариш 1,4 баравар, трикотаж буюмлари ишлаб чиқариш 1,5 баравар, гўшт ва қаймоғи олинмаган сут маҳсулоти етиштириш 1,4 баравар кўпайтирилсин.

Оршадаги зиғир поя толасидан нафис газламалар ишлаб чиқарадиган комбинат учинчи навбатининг объектлари қуриб битказилсин. Белоруссия шина комбинати, Лукомль ГРЭСининг, Могилев синтетик тола комбинатининг ва Полоцк химия комбинатининг янги қувватлари ишга туширилсин. Мозир нефтни қайта ишлаш заводи, Барановичидаги автомат линиялари заводи, Лунинец электр двигателлар заводи, тракторга ўрнатилиб, ўғитларни сочиб берадиган машиналар ишлаб чиқарувчи Бобруйск заводи, Оршадаги автомат линиялари учун нормаллаштирилган асбоб ишлаб чиқарувчи завод, Пинскдаги автомат линиялари учун узеллар ишлаб чиқарадиган завод, Витебск областида Доломит уни тайёрлаб берадиган завод, Могилев шойи комбинати ва Гродноларги калава ип комбинати қуриб ишга туширилсин. Азотли ўғитлар заводини, тўртинчи Солигорск калий комбинатини, Слонимда камвол йигирув фабрикасини, Гомель областида ихтисослаштирилган учта ип газлама корхонасини ва Осиповичида зиғир поясидан газлама ишлаб чиқарадиган комбинатни қуриш ишлари бошлансин. Зиғирпояни комплекс равишда қайта ишлаб берадиган заводлар қурилсин.

Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини сут ва гўшт чорвачилигига, чўчқачиликка, паррандачиликка, картошка етиштиришга ва зиғиркорликка ихтисослаштириш янада кучайтирилсин. Ҳар йили етиштирилаётган доннинг ўртача ҳосили 5,2 миллион тоннага, етиштирилаётган гўштнинг сўйилган вазндаги ўртача миқдори тахминан 840 минг тоннага, ҳар йили етиштирилаётган сутнинг ўртача миқдори 6,1 миллион тоннага, тухум 1,8 миллиард донага етказилсин. Тупроқнинг унумдорлигини ошириш ва тупроқларга оҳак аралаштириш ишлари кенг миқёсда олиб борилсин, 1100 минг гектар зах ва ботқоқ ерларнинг захи кетказилсин, 800 минг гектар майдондаги ерларнинг ҳолатини яхшилаб, уларни экинзорларга айлантириш ишлари олиб борилсин, 900 минг гектар майдонда сермаҳсул ўтлоқ ва яйловлар вужудга келтирилсин, мелиорация қилинган ерлардан фойдаланиш яхшилансин.

Вилейск-Минск сув системаси қуриб битказилсин ва фойдаланишга топширилсин.

Ўзбекистон ССРда саноат маҳсулотини ишлаб чиқариш ҳажми 46-49 процент кўпайтирилсин. Электр энергетикани, рангли металлургияни, химия, газ саноатларини ва енгил саноатни анча ривожлантириш таъминлансин.

Ирригация ускуналари, пахтачилик учун пахта териш машиналари ва бошқа машиналар ишлаб чиқариш анча кўпайтирилсин. Химиявий толалар ишлаб чиқарадиган катта корхона ташкил этилсин. Минерал ўғитлар ишлаб чиқариш 1,6 баравар, шойи газламалари ишлаб чиқариш 2,2—2,6 баравар, ички трикотаж ишлаб чиқариш 1,8 баравар, чарм-пойафзал ишлаб чиқариш 1,5—1,7 баравар, мева-сабзавот консервалари ишлаб чиқариш 1,6 баравар, маданий ва маиший ҳамда рўзғор моллари ишлаб чиқариш 2 бараварлан зиёдроқ, шу жумладан, рўзғор холодильниклари ишлаб чиқариш 4,2 баравар кўпайтирилсин.

Олтин қазиб чиқарувчи саноатни янада ривожлантириш таъминлансин, Олмалиқ кон-металлургия комбинатида рух ва мис ишлаб чиқарадиган қувватлар кўпайтирилсин.

Сирдарё ГРЭСида биринчи агрегатлар ишга туширилсин. Олмалиқ аммофос заводининг иккинчи навбати, Самарқанд суперфосфат заводида аммофос ишлаб чиқарадиган қувватлар, Навоийда цемент заводи ишга туширилсин. Ангренда резина комбинати, Навоийда электро химия комбинати қуриш ва Бекобод металлургия заводини реконструкция қилиш ишлари авж олдириб юборилсин. Бухоро ип-газлама комбинати ва Хива гилам комбинати, Фарғонадаги сунъий чарм тери комбинати, Қўқон кўн заводи, чинни заводи, бир қанча пахта тозалаш заводлари, пиллакашлик, трикотаж, тикувчилик ва пойафзал фабрикалари ишга туширилсин. Андижон ип-газлама комбинатини қуриш бошлаб юборилсин. Урганч мой-экстракция заводи ва озиқ-овқат саноатининг бошқа бир қанча корхоналари қурилсин.

Пахтачиликни янада юксалтириб, етиштириладиган пахтани 1975 йилда 4,9 миллион тоннага етказиш таъминлансин; ингичка толали навлардан бўлган пахтанинг ялпи ҳосилини кўпайтиришга, пахта-беда алмашлаб экишни жорий қилиш ва ўзлаштиришга, пахта ҳосилдорлигини оширишга алоҳида эътибор берилсин. Шоликорлик, мева, узум, сабзавот, полиз маҳсулотлари ва тамаки етиштириш ривожлантирилсин.

465 минг гектар майдонда суғориладиган янги ерлар фойдаланишга топширилсин. Қарши даштида пахтачиликнинг янги катта районини ривожлантириш, Мирзачўлда, Сурхон-Шеробод водийсида ва Қорақалпоғистон АССРда суғориладиган майдонларни кўпайтириш ишлари давом эттирилсин. Андижон сув омборини ва Туямўйин гидроузелини қуриш жадаллаштирилсин. Камида 600 минг гектар майдондаги суғориладиган ерларнинг мелиоратив ҳолати яхшилансин, суғориладиган ерларнинг шўр ва зах босишини тугатиш ҳамда кам сув ирригация системаларида сувни кўпайтириш ишлари давом эттирилсин.

Қўйчиликни, айниқса, қоракўлчиликни янада ривожлантириш таъминлансин; ҳар йили етиштирилаётган жуннинг ўртача миқдори 24 минг тоннага етказилсин. Гўшт, сут, тухум етиштириш кўпайтирилсин. 1,5 миллион гектар яйлов сув билан таъминлансин, 3,5 миллион гектар майдондаги илгари сув билан таъминланган яйловларда гидротехника иншоотлари реконструкция қилинсин.

Қозоғистон ССРда саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажми 57—60 процент кўпайтирилиб, электроэнергетика, рангли ва қора металлургия, ёқилғи, химия, машинасозлик саноатининг, енгил саноат ва озиқ-овқат саноатининг янада ривожланиши таъминлансин.

Тоза мис ишлаб чиқариш 1,7 баравар, минерал ўғит 2,4 баравар, қишлоқ хўжалик машиналари ишлаб чиқариш 2,6 баравар кўпайтирилсин. 1975 йилда кўмир қазиб чиқариш тахминан 91 миллион тоннага, нефть қазиб чиқариш 30 миллион тоннага, тайёр прокат ишлаб чиқариш 5 миллион тоннага, цемент 7,3 миллион тоннага, гўшт 673 минг тоннага, ип газлама 108—118 миллион квадрат метрга, жун газлама 40 миллион квадрат метрга, чарм-пойафзал 34—39 миллион жуфтга, трикотаж буюмлар ишлаб чиқариш 98 миллион донага етказилсин.

Экибастуз кўмир разрезларининг қуввати беш йиллик охиригача 56 миллион тоннагача кўпайтирилсин. Қарағандада коксланувчи кўмирни саралаш фабрикаси, шимолий ва жанубий Қозоғистондаги нефтни қайта ишлаш заводларининг дастлабки навбатлари ҳамда Манғишлоқдаги газни қайта ишлаш заводи қурилсин. Қапчиғай ГЭСи ва Ермаков ГРЭСи қуриб битказилсин.

Қора металлургия, мис ва қўрғошин-рух саноатининг руда базасини ривожлантириш жадаллаштирилсин. Жезқазған кон-металлургия комбинати янада кенгайтирилсин ва Павлодар алюминий заводида гилмоя ишлаб чиқариш қувватлари ривожлантирилсин. Қарағанда металлургия комбинатининг қурилиши асосан тугаллансин, кон саралаш комбинатларининг қурилиши тезлаштирилсин.

Қоратов ҳавзасида фосфоритлар қазиб чиқариш қувватлари анча оширилсин, Чимкент фосфор заводи ҳамда Жамбулдаги қўш суперфосфат заводининг қурилиши тугаллансин. Жанубий Қозоғистонда иккита янги фосфор заводидаги қувватлар ишга туширилсин. Павлодар химия комбинати ва Қарағанда резина-техника буюмлари заводининг биринчи навбати қурилиши тугаллансин. Чимкент резина-асбест комбинати қурилишига киришилсин. Павлодарда трактор заводи, Целиноградда «Казахсельмаш» заводи ҳамда Толдиқўрғонда аккумулятор заводи қурилиши тугаллансин. Новокарагандинск цемент заводида цемент ишлаб чиқариш бўйича янги қувватлар ишга туширилсин.

Сортли шиша идиш заводининг биринчи навбати, камвол йигириш фабрикаси ва енгил саноатнинг бошқа бир қанча корхоналари қурилсин, ойна заводи ҳамда иккита чинни-фаянс заводининг қурилиши бошлансин. Гўштни қайта ишлаш корхоналари, кондитер саноати корхоналари ҳамда озиқ-овқат саноатининг бошқа тармоқларига қарашли корхоналарнинг қувватларини анча ошириш таъминлансин.

Ғалладан барқарор ҳосил етиштиришни таъминлаш соҳасидаги ишлар давом эттирилсин, тупроқни шамол эррозиясидан сақлаш ва ихота ўрмончилиги соҳасидаги комплекс тадбирлар амалга оширилсин, экин майдонларининг структураси яхшилансин. Ўртача йиллик ялпи дон ҳосили 24 миллион тоннага етказилсин. Группали водопроводлар қурилиши соҳасидаги ишлар давом эттирилсин. Республиканинг жанубида лавлагикорлик, сабзавотчилик, полиз экинлари етиштириш, боғдорчилик ва узумчиликнинг ривожлантирилиши таъминлансин. Тахминан 420 минг гектар суғориладиган ер, шу жумладан 200 минг гектар ёғин суви билан суғориладиган ер ишга туширилсин. Қизилқум суғориш системасининг қурилиши тугаллансин, шоли етиштиришни кўпайтириш мақсадида Сирдарёнинг қуйи оқимидаги ирригация ишлари давом эттирилсин.

Гўштбоп чорвачилик ва қўйчилик жадал суръатлар билан ривожлантирилсин, чорвачиликнинг ем-хашак базаси мустаҳкамлансин. Ҳар йили ўрта ҳисобда тахминан 1 миллион тонна гўшт, 4,2 миллион тонна сут, 2,1 миллиард дона тухум, 110 минг тонна жун етиштириш таъминлансин. Тахминан 3,8 миллион гектар майдонда унумдор ўтлоқлар ва яйловлар барпо этилсин. Камида 32 миллион гектар яйловга сув чиқарилсин ҳамда илгари сув чиқарилган 23 миллион гектар майдондаги яйловларда гидротехника иншоотлари реконструкция қилинсин.

Мақат—Александров Гай темир йўл қурилиши бошлансин. Омск-Павлодар-Чимкент нефть қувури қурилсин.

Грузия ССРда машинасозликнинг кам металл ишлатиладиган соҳаларини ва химия саноатини юксакроқ суръатлар билан ривожлантирган ҳолда саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажми 39-42 процент кўпайтирилсин.

Электр энергияси ҳосил қилиш 1,7 баравар, минерал ўғит ишлаб чиқариш 2,3 баравар, химиявий тола 1,6 баравар, приборлар ва автоматлаштириш воситалари 3,4 баравар, қишлоқ хўжалик машиналари 2,3 баравар, шифер 2 баравар, жун газлама 1,5 баравар, мева-сабзавот консерва 1,4 баравар ва мебель ишлаб чиқариш 2 баравар кўпайтирилсин.

Ингури ГЭСидаги қувватлар ва Варцихи ГЭСи каскадидаги дастлабки электр станция ишга туширилсин, Жинваль гидротехника комплекси қурилишига киришилсин. Маднеули мис-саралаш комбинатининг қурилиши тугаллансин. Чинни-фаянс заводи қурилсин, енгил саноат ва озиқ-овқат саноати корхоналарининг қуввати оширилсин.

1975 йилда чой барги етиштириш 285 минг тоннага етказилсин, шунингдек, узум, тамаки ва цитрус мевалари етиштириш кўпайтирилсин. 70 минг гектар суғориладиган ер фойдаланишга топширилсин. 50 минг гектар зах ернинг асосан кўп йиллик субтропик экинлар етиштириш учун захи қочирилсин. Гўшт, сут, тухум етиштириш кўпайтирилсин; чорвачиликнинг ем-хашак базаси мустаҳкамлансин.

(Давоми олтинчи бетда).

СССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1971—1975 ЙИЛЛАРГА МЎЛЖАЛЛАНГАН БЕШ ЙИЛЛИК ПЛАНИ ЮЗАСИДАН КПСС XXIV СЪЕЗДИНИНГ ДИРЕКТИВАЛАРИ

(Боши 1, 2, 3, 4 ва 5-бетларда)

Озарбайжон ССРда саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажми 43-46 процент кўпайтирилсин. Машинасозлик, химия ва озиқ-овқат саноати ҳамда бинокорлик материаллари ишлаб чиқариш жадал суръатлар билан ривожлантирилсин. Нефть саноати соҳасида денгиздаги нефть конларини ўзлаштиришга алоҳида эътибор берилсин.

Минерал ўғит ишлаб чиқариш 1,6 баравар, синтетик каучук 1,6 баравар, приборлар ва автоматлаштириш воситалари 2 баравар, жун газлама 1,4 баравар, шойи газлама 1,4-1,6 баравар, чарм пойафзал ва трикотаж буюмлар 1,6 баравар, мева-сабзавот консерваси 1,7 баравар, вино 2,3 баравар, холодильник 4 баравар ва мебель ишлаб чиқариш 2 баравар кўпайтирилсин. Чинни-фаянс идиш ҳамда маданий-маиший ва рўзғор товарлари ишлаб чиқариш кўпайтирилсин.

Нахичеван АССРда кальцийлаштирилган сода заводи ҳамда Шамхор ГЭСи қурилишига киришилсин. Приборсозлик ва электрон саноати заводлари қурилсин.

1975 йилда пахта етиштириш 380 минг тоннага етказилсин. Узум, сабзавот, мева, тамаки етиштириш кўпайтирилсин. 33 минг гектар суғориладиган ер фойдаланишга топширилсин. Кура—Аракс пасттекислигидаги суғориладиган ерларнинг мелиоратив ҳолати яхшилансин, бунинг учун 200 минг гектар майдондаги ернинг шўрини ювиш, 200 минг гектар майдондаги суғориш системаларини қайта қуриш ва уларнинг сув билан таъминланишини яхшилаш соҳасидаги ишлар амалга оширилсин. 400 минг гектар майдондаги яйлов сув билан таъминлансин. Чорвачиликни янада ривожлантириш ва унинг ем-хашак базасини мустаҳкамлаш, гўшт, сут, тухум ва жун етиштиришни кўпайтириш таъминлансин.

Литва ССРда машинасозликнинг кам металл ишлатиладиган тармоқларини, енгил саноат ва озиқ-овқат саноатини анча ривожлантирган ҳолда саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажми 46-49 процент кўпайтирилсин.

Электр энергияси ҳосил қилиш 1,5 баравар, минерал ўғит ишлаб чиқариш 1,7 баравар, газлама 1,8 баравар, холодильник 3,5 баравар ва мебель ишлаб чиқариш 1,7 баравар кўпайтирилсин.

Нефтни қайта ишлаш заводининг биринчи навбати, Литва ГРЭСидаги янги қувватлар, Каунасдаги ТЭЦнинг дастлабки агрегатлари фойдаланишга топширилсин. Игналинадаги дренаж қувурлар заводи, Утена гўшт комбинати, йирик сут-консерва заводи қурилсин. Акмяне цемент заводининг ҳамда қишлоқ хўжалик хом ашёсини қайта ишловчи корхоналарнинг қувватлари оширилсин.

Қишлоқ хўжалигини сут-гўштбоп чорвачилик ва беконбоп чўчқачилик бўйича ихтисослаштиришни давом эттириш таъминлансин. 750 минг гектар майдондаги ботқоқ ва зах ерларнинг захи қочирилсин ҳамда 400 минг гектар майдонда экин етиштириш мақсадида техника ишлари ўтказилсин. 300 минг гектар майдонда сермаҳсул ўтлоқ ва яйлов барпо этилсин.

Вильнюс темир йўл узели электрлаштирилсин.

Молдавия ССРда саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажми 56-59 процент кўпайтирилсин. Электр энергетика, приборсозлик, енгил саноат ва озиқ-овқат саноати юксак суръатлар билан ривожлантирилсин.

Боғлар ва токзорларни ишлаш учун трактор ишлаб чиқариш 1,9 баравар, рўзғор холодильниклари 1,8 баравар, шойи газлама 1,6 баравар, трикотаж буюмлар 1,5 баравар, мева-сабзавот консерваси 1,6 баравар ва вино ишлаб чиқариш 2,6 баравар кўпайтирилсин. Молдавия ГРЭСида қўшимча қувватлар ишга туширилсин, учта консерва заводи қурилсин, Кишинёвдаги сунъий чарм ва резина-техника буюмлари комбинати, рўзғор ашёлари ишлаб чиқарадиган химия заводи, электротехника ва машинасозликнинг бошқа тармоқларидаги бир қанча корхоналар кенгайтирилсин ва реконструкция қилинсин. Мева омборлари учун комплект холодильник установкалари ишлаб чиқарадиган завод, қанд заводи қурилсин. Тўқимачилик комбинатини ва озиқ-овқат саноати учун асбоб-ускуналар ишлаб чиқарадиган заводни ҳамда кир ювиш асбоб ускуналари заводини қуришга киришилсин.

Мева, узум, сабзавот ва айниқса уларнинг эртапишар навларини, тамаки, эфир мойли экинлар, шунингдек чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни янада кўпайтириш кўзда тутилсин. Қишлоқ хўжалик хом ашёсини дастлабки қайта ишлаш ва сақлаш бўйича корхоналар қурилиши жадаллаштирилсин. Ерларнинг мелиоратив ҳолати яхшилансин. 50 минг гектар суғориладиган ер фойдаланишга топширилсин.

Латвия ССРда саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажми 35-38 процент оширилсин. Электротехника, радиотехника, электрон, медицина саноатини, енгил саноатни, гўшт-сут ва балиқ саноатини янада ривожлантириш таъминлансин.

Приборлар ишлаб чиқариш 1,6 баравар, устки трикотаж 1,9 баравар, сут консерваси 1,6 баравар ва мебель ишлаб чиқариш 1,5 баравар кўпайтирилсин. Тармоқлараро аҳамиятга эга бўлган маҳсулотларни марказлаштирган ҳолда ишлаб чиқариш кенгайтирилсин.

Рига ГЭСи қурилиши тугаллансин, Ригадаги 2-ТЭЦнинг дастлабки агрегатлари ва Ригагача газ қувури фойдаланишга топширилсин. Попов номли радио заводи ва микроавтобуслар заводи қурилиши тугаллансин.

Қишлоқ хўжалигини сут-гўштбоп чорвачилик ва беконбоп чўчқачилик бўйича ихтисослаштиришни давом эттириш таъминлансин. Қорамол туёғини кўпайтириш ва маҳсулдорлигини ошириш ҳамда гўшт ва сут етиштиришни кўпайтириш тадбирлари амалга оширилсин. 490 минг гектар майдондаги ерларда мелиорация ишлари ҳамда 90 минг гектар майдонда экин етиштириш учун техника ишлари амалга оширилсин. Камида 140 минг гектар сермаҳсул ўтлоқ ва яйлов барпо этилсин.

Денгиз транспорти янада ривожлантирилсин, флот замонавий кемалар билан тўлдирилсин.

Қирғизистон ССРда саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажми 45-48 процент оширилсин. Электр энергетика, машинасозлик, рангли металлургия ва енгил саноатнинг янада ривожланиши таъминлансин.

Қишлоқ хўжалик машиналари ишлаб чиқариш 1,7 баравар, газлама 2,9—3,3 барвар, устки трикотаж буюмлар 1,7 баравар ва мева-сабзавот консерваси ишлаб чиқариш 1,8 баравар кўпайтирилсин. Маданий-маиший ва рўзғор буюмлари ишлаб чиқариш анча кўпайтирилсин.

Тўхтағул ГЭСи қурилиши тугаллансин ҳамда Кўрпасой ГЭСи қурилишига киришилсин. Электрон-ҳисоблаш машиналари заводи, ип газлама комбинатининг иккинчи навбати ва камволь йигирув фабрикаси, Тўқмоқда гўшт комбинати қурилсин; қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводи реконструкция қилинсин.

Майин жунли ва ярим майин жунли қўйчиликни янада ривожлантириш таъминлансин, ўртача йиллик жун етиштириш 30 минг тоннага етказилсин. Гўшт, сут, тамаки, мева-сабзавот етиштириш кўпайтирилсин. 30 минг гектар суғориладиган ер, Киров ва Тўртгул сув омборлари фойдаланишга топширилсин. 90 минг гектар майдонда суғориш системалари реконструкция қилинсин ва уларнинг сув билан таъминланиш даражаси оширилсин, 400 минг гектар яйловга сув чиқарилсин; мавжуд яйловларнинг сув билан таъминланиши яхшилансин.

Тожикистон ССРда электр энергетика, рангли металлургия ва машинасозлик жадал суръатлар билан ривожлантирилган ҳолда саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажми 37-40 процент кўпайтирилсин.

Электр энергияси ҳосил қилиш 2,1 баравар, минерал ўғит ишлаб чиқариш 1,5 баравар, ип газлама 1,3 баравар, устки трикотаж 1,9 баравар, мева-сабзавот консерваси 1,5 баравар кўпайтирилсин. Маданий-маиший ва рўзғор буюмлари ишлаб чиқариш анча кўпайтирилсин.

Жанубий Тожикистон территориал-ишлаб чиқариш комплексини вужудга келтириш соҳасидаги ишлар давом эттирилсин, Норак ГЭСидаги дастлабки агрегатлар, алюминий заводи ва электр химия комбинатидаги қувватлар ишга туширилиб, уларнинг фойдаланишга топшириш муддатлари бир-бирига мослаштирилсин. Анзоб кон-металлургия комбинатида қўшимча қувватлар ҳамда Термиз—Қўрғонтепа—Явон темир йўли ишга туширилсин. Душанбегача магистрал газ қувури қурилсин. Ленинободда синтетик тола заводи ҳамда чинни-фаянс заводи қурилиши бошлансин. Қайроққум гилам комбинатининг қувватлари оширилсин.

1975 йилда пахта етиштириш 760 минг тоннага етказилсин; ингичка толали пахта, узум, мева, сабзавот, тамаки етиштириш кўпайтирилсин. 70 минг гектар янги суғориладиган ер қишлоқ хўжалик оборотига киритилсин. Явон—Обикийик водийсидаги ерларни суғориш ва ўзлаштириш, шунингдек, Далварзин ва Мирзачўлда суғориш ишларининг иккинчи навбатини бажариш тугаллансин. Чорвачиликнинг ем-хашак базасини янада ривожлантириш ҳамда гўшт, сут, тухум етиштиришни кўпайтириш таъминлансин, 250 минг гектар яйловга сув чиқарилсин.

Арманистон ССРда саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажми 60-63 процент кўпайтирилсин. Рангли металлургия, металл кам ишлатиладиган машинасозлик корхоналари, енгил саноат ва озиқ-овқат саноатини янада ривожлантириш таъминлансин.

Электр энергияси ҳосил қилиш 1,7 баравар, мис ишлаб чиқариш 1,3 баравар, приборлар ва автоматлаштириш воситалари 2,2 баравар, цемент 2,6 баравар, мева-сабзавот консерваси 1,6 баравар, газлама ва трикотаж буюмлар 1,3 баравар, пойафзал 1,2 баравар, холодильник 2,5 баравар ва мебель ишлаб чиқариш 1,9 баравар кўпайтирилсин, маданий-маиший ва рўзғор буюмлари ишлаб чиқариш кўпайтирилсин.

Зодск олтин руда комбинати, Раздан кон-химия комбинатидаги гилмоя ва химиявий маҳсулотлар ишлаб чиқарадиган қувватлар ишга туширилсин. Атом электр станцияси қурилиши авж олдирилиб, унинг дастлабки блоки ишга туширилсин, Раздан ГРЭСида қўшимча қувватлар фойдаланишга топширилсин. Воротан дарёсида ГЭСлар каскадини қуриш давом эттирилсин. Химиявий толалар, синтетик смола ва пластмасса ишлаб чиқариш қувватлари оширилсин.

Узум, мева, сабзавот, тамаки, эфир мойли экинлар, чорвачилик маҳсулотлари етиштиришни кўпайтириш таъминлансин. 50 минг гектар суғориладиган ер фойдаланишга топширилсин, 130 минг гектар яйловга сув чиқарилсин.

Туркманистон ССРда саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажми 55-58 процент кўпайтирилсин, газ, нефть ва химия саноатининг юксак суръатлар билан ривожланиши таъминлансин.

Электр энергияси ҳосил қилиш 1,9 баравар, газ қазиб чиқариш 4,3-4,7 баравар, нефть қазиб чиқариш 1,5 баравар, газлама ишлаб чиқариш 1,5 баравар, чарм пойафзал 2,3 баравар, ўсимлик мойи 1,6 баравар ва мева-сабзавот консерваси ишлаб чиқариш 1,5 баравар кўпайтирилсин. Маданий-маиший ва рўзғор буюмлари ишлаб чиқариш анча кўпайтирилсин.

Республиканинг ғарбий ва шарқий районларидан СССРнинг Европа қисмига газ етказиб бериш учун магистрал газ қувурлари қурилсин. Чоржўй нефтни қайта ишлаш заводининг биринчи навбати ва Мари ГРЭСидаги дастлабки агрегатлар ишга туширилсин. Қорабўғозгўлнинг минерал-хом ашё ресурсларидан комплекс фойдаланиш яхшилансин. Пахта тозалаш заводларининг қувватлари оширилсин, Чоржўй ёғ-экстракция заводи қурилсин.

1975 йилда пахта етиштириш 900 минг тоннага етказилсин, ингичка толали пахта етиштириш айниқса кўпайтирилсин. Сабзавот, узум, полиз экинлари етиштириш кенгайтирилсин.

105 минг гектар суғориладиган ер фойдаланишга топширилсин; 200 минг гектар майдондаги суғориладиган ерларнинг мелиоратив ҳолати яхшилансин. Қорақум канали қурилишининг учинчи навбати зонасидаги ерларни ўзлаштириш тугаллансин ва бу канал қурилиши давом эттирилсин.

Чорвачиликнинг ем-хашак базасини анча мустаҳкамлаш тадбирлари амалга оширилсин. 3,9 миллион гектар яйловга сув чиқарилсин, илгари сув чиқарилган яйловлардаги 2,3 миллион гектар майдонда гидротехника иншоотлари реконструкция қилинсин. Ҳар йили етиштириладиган жун ўрта ҳисобда 15,2 минг тоннага етказилсин, қоракўл тери, гўшт, сут ва тухум етиштириш кўпайтирилсин.

Эстония ССРда саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш ҳажми 36-39 процент кўпайтирилсин, электротехника, приборсозлик ҳамда машинасозликнинг металл кам ишлатиладиган бошқа тармоқлари, енгил саноат ва гўшт-сут саноатининг ривожланиши таъминлансин.

1975 йилда сланец қазиб чиқариш 26 миллион тонна, электр энергияси ҳосил қилиш 1,4 баравар, приборлар 1,5 баравар ва балиқ саноати маҳсулотлари ишлаб чиқариш 1,4 баравар кўпайтирилсин.

Эстония ГРЭСи қурилиши тугаллансин ва Таллин ТЭЦи қурилиши бошлансин. Болтиқбўйи ҳамда Эстония ГРЭСларини ёқилғи билан таъминлаш учун сланец қазиб чиқарувчи корхоналар қурилиши тезлаштирилсин. Сифати паст ёғочлардан ва ёғоч чиқитларидан ёғоч плиткалар ишлаб чиқариш қувватлари оширилсин.

Қишлоқ хўжалиги янада ривожлантирилиши таъминланиб, сут-гўштбоп чорвачилик, беконбоп чўчқачилик ва картошкачилик бўйича ихтисослаштирилсин. 210 минг гектар ботқоқ ва заҳ ерларнинг заҳи қочирилсин, 150 минг гектар майдонда экин етиштириш учун техника ишлари ўтказилсин. 130 минг гектар майдонда сермаҳсул ўтлоқ ва яйлов барпо этилсин.

Таллин савдо порти ва Таллин темир йўл узелини кенгайтириш ишлари амалга оширилсин.

IX. ТАШҚИ ИҚТИСОДИЙ АЛОҚАЛАР

Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашининг аъзоси бўлган мамлакатларнинг ҳамкорлигини янада мустаҳкамлаш ва бу мамлакатлар хўжалигининг иқтисодий интеграциясини изчиллик билан ривожлантириш йўлида Совет Иттифоқининг социалистик мамлакатлар билан иқтисодий ва илмий-техника алоқалари бутун чоралар билан такомиллаштирилсин ва кенгайтирилсин. Социалистик мамлакатлар ҳамкорлигининг моддий ишлаб чиқариш, фан ва техника, ташқи савдо алоқалари ҳамда учинчи мамлакатларнинг бозорларида савдо юритиш соҳаларини ўз ичига олувчи комплекс формалари планли асосда ривожлантирилсин.

Саноат ва қишлоқ хўжалиги соҳасида халқаро ишлаб чиқариш кооперациясини ҳамда ихтисослаштиришнинг самарали формаларини янада ривожлантиришга, саноатнинг ёқилғи-энергетика ва хом ашё тармоқларининг маҳсулотларига бўлган талабини тўлароқ қондириш мақсадида бу тармоқларни ривожлантириш учун манфаатдор социалистик мамлакатларнинг ресурсларини ўзаро фойдали тарзда бирлаштиришга, кенгайиб бораётган товар айирбошлашни таъминлаш ҳамда транспорт ва алоқа соҳасидаги техника тараққиётини ҳисобга олган ҳолда транспорт ва алоқа воситаларини ривожлантириш ва рационализация қилишга қаратилган йўл ўтказилсин.

Осиё, Африка ва Латин Америкасидаги ривожланаётган мамлакатлар билан ўзаро манфаатдорлик шартлари асосида ҳамда уларнинг иқтисодий мустақиллигини мустаҳкамлаш манфаатларини кўзлаб, улар билан барқарор ташқи иқтисодий ва фан-техника алоқаларини ривожлантириш давом эттирилсин.

Саноати ривожланган ҳамда бу соҳаларда Совет Иттифоқи билан ҳамкорликни ривожлантириш истагини билдирган капиталистик мамлакатлар билан иқтисодий жиҳатдан манфаатли ташқи савдо ва фан-техника алоқалари кенгайтирилсин.

Беш йилликда биринчи навбатда социалистик мамлакатлар билан савдони бутун чоралар билан кенгайтириш ҳисобига ташқи савдо оборотининг ҳажми 33-35 процент кўпайтирилсин.

Ташқи иқтисодий алоқаларнинг метод ва формалари такомиллаштирилсин. Халқ хўжалиги учун самарали бўлган ташқи иқтисодий алоқаларни ривожлантиришда министрликлар ва корхоналарнинг ташаббуси ва масъулияти оширилсин. Ташқи иқтисодий алоқалар соҳасида хўжалик ҳисоби принциплари изчиллик билан кенг ёйилсин, ташқи савдонинг барча звенолари ва саноатнинг халқаро мажбуриятларни бажаришдан ва иқтисодий ҳамда фан-техника соҳасидаги ҳамкорликнинг юксак самарадор бўлишига эришишдан моддий манфаатдорлиги, шунингдек бу ишда уларнинг масъулияти оширилсин.

X. БОШҚАРИШ ВА ПЛАНЛАШТИРИШНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ

Бошқариш ва планлаштириш системаси ва методларини такомиллаштириш, аввало, ижтимоий ишлаб чиқаришни ҳар томонлама интенсивлаштиришга ҳамда унинг самарадорлигини оширишни таъминлашга қаратилиши керак. Бу эса мамлакатнинг яқин йилларга ҳам, узоқ истиқболга ҳам мўлжалланган иқтисодий тараққиётнинг асосий йўли, коммунизмнинг моддий-техника базасини яратишнинг энг муҳим шартидир.

Шу мақсадда:

ишлаб чиқаришни планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантириш системасининг янада такомиллаштирилиши таъминлансин, янги беш йилликда моддий ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш соҳасидаги барча хўжалик ҳисобидаги корхоналар ва ташкилотларни планлаштириш ҳамда иқтисодий рағбатлантиришнинг янги методларига ўтказиш тугаллансин.

Аввало планларнинг балансдашувини яхшилаш, социал иқтисодий проблемаларни, фан-техника тараққиёти проблемаларини ва тармоқлараро характердаги масалаларни чуқурроқ ишлаб чиқиш йўли билан планларнинг илмий жиҳатдан асосланиш даражаси оширилсин.

Планларнинг бажарилиши устидан контроль соҳасида ҳамда план топшириқларининг бажарилишини ва халқ хўжалигини пропорционал ривожлантиришни таъминловчи тадбирларни ишлаб чиқиш соҳасида план органларининг иши кучайтирилсин.

Халқ хўжалигини ривожлантиришни перспектив планлаштириш методлари яхшилансин.

СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг узоқ муддатли перспектив плани ишлаб чиқилсин ва бунинг учун фан-техника тараққиёти прогнозларидан, мамлакат аҳолиси сонининг ўсиши, табиий ресурсларнинг ва хоказоларнинг ортишига доир прогнозлардан фойдаланилсин.

Шу нарса белгилаб қўйилсинки, корхоналар ва колхозлар СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг 1971—1975 йилларга мўлжалланган беш йиллик топшириқларига асосланиб, энг кам меҳнат ва моддий ресурслар сарфлаган ҳолда беш йиллик топшириқларининг бажарилишини таъминловчи ўз беш йиллик планларини ишлаб чиқадилар.

1971—1975 йилларга мўлжалланган беш йиллик планни тузишга ишчилар, колхозчилар, инженер-техник ходимлар ва хизматчиларни актив иштирок этишга кенг жалб қилиш таъминлансин.

Жамият учун зарур маҳсулот, айниқса янги, техника жиҳатидан мукаммал маҳсулот ишлаб чиқаришни кўпайтиришдан ҳамда меҳнат унумдорлигининг ўсишини жадаллаштириб, мавжуд корхоналарда маҳсулот ишлаб чиқаришнинг ўсишини, ходимлар сонини кўпайтирмаган холда таъминлашдан корхоналар ва ишлаб чиқариш бирлашмаларининг манфаатдорлиги кучайтирилсин.

Мавжуд ишлаб чиқариш фондларидан интенсив фойдаланиш, меҳнат ва ишлаб чиқаришни ташкил этишни яхшилаш имкониятларини максимал даражада ҳисобга олувчи оптимал планларни ишлаб чиқиш соҳасида корхоналар ва бирлашмаларнинг, колхоз ва совхозларнинг манфаатдорлиги ва масъулияти оширилсин.

Хўжаликнинг барча тармоқларида ва корхоналарда фан-техника тараққиётини планлаштириш ва рағбатлантириш яхшилансин. Энг кам меҳнат, моддий ресурс ва капитал маблағ сарфлаган холда ишлаб чиқаришда энг юксак натижаларга эришишдан корхоналар, бирлашмалар ва министрликларнинг хўжалик ҳисоби жиҳатидан манфаатдорлигини ошириш таъминлансин. Бу вазифаларни ҳал этишда рағбатлантирувчи иш ҳақининг узоқ вақт амал қилувчи иқтисодий нормативларининг роли оширилсин.

Иш ҳақи фондларини планлаштириш яхшилансин ва бу фондларни сарфлаш устидан контроль кучайтирилсин. Иш ҳақи фондининг тўғри сарфланиши устидан корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлар раҳбарларининг масъулияти оширилсин.

Фан-техника ишларининг самарадорлигини ошириш ҳамда фан соҳасидаги янгиликларни ишлаб чиқаришга жорий этишни тезлаштириш мақсадида илмий-тадқиқот, лойиҳалаш ва конструкторлик ташкилотлари фаолиятида хўжалик ҳисобининг роли оширилсин.

Саноат маҳсулотига улгуржи нархлар белгилашни янада такомиллаштириш тадбирлари амалга оширилсин. Техника тараққиётини рағбатлантиришда ва маҳсулот сифатини яхшилашда улгуржи нархларнинг роли оширилсин.

Давлат даромадларининг асосий манбаи бўлган фойдани планлаштириш яхшилансин, фойданинг ҳосил бўлишида маҳсулот таннархини камайтиришнинг роли оширилсин.

Оборот маблағларининг айланиши жадаллаштирилсин. Ишлаб чиқариш резервларини тўлароқ сафарбар этишга ва ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишга молия ва банк органларининг таъсири кучайтирилсин. Техника тараққиётини жадаллаштириш ва ишлаб чиқаришни интенсивлаштириш манфаатлари йўлида молия-кредит механизмидан кенгроқ фойдаланилсин.

Халқ хўжалигини бошқаришни такомиллаштириш давом эттирилсин. Саноатда бошқаришнинг икки ва уч звеноли системасига ўтиш таъминлансин. Муайян тармоқда тайёрланадиган маҳсулотга бўлган ижтимоий талабни тўла қондириш учун, бу маҳсулотнинг техника даражаси ва сифати учун министрликларнинг жавобгарлиги кескин оширилсин. Тармоқ бўйича бошқаришнинг юқори звеноси бўлган министрликлар ишини яхшилаш юзасидан тадбирлар амалга оширилсин.

Тармоқни перспектив ривожлантириш масалаларига техника сиёсати, капитал маблағлар самарадорлигини ошириш, мутахассисларни жой-жойига қўйиш ва улардан фойдаланишни яхшилаш масалаларига министрликларнинг эътибори кучайтирилсин.

Хўжаликни тармоқлар бўйича бошқаришнинг ўрта звеносидаги иш такомиллаштирилсин. Ишлаб чиқаришни марказлаштириш ва кооперативлаштириш, корхоналарни ихтисослаштириш, улар ўртасидаги хўжалик алоқаларини рационализациялаш, айрим тармоқларнинг хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда йирик бирлашмалар ва комбинатлар барпо этиш соҳасидаги ишлар кучайтирилсин.

Халқ хўжалигининг ишлаб чиқариш воситаларига талабларини белгилаш ҳамда хом ашё, материаллар, ёнилғи ва электр энергияси сарфлашнинг техника жиҳатидан асосланган нормаларини, шунингдек ускуналар, машиналар ва механизмлардан фойдаланиш нормативларини ишлаб чиқиш методларини такомиллаштириб, бу мақсадлар учун электрон ҳисоблаш техникаси кенг жорий этилсин, шу асосда планларда белгиланадиган ишлаб чиқариш ҳажмининг, капитал қурилишнинг ҳамда моддий-техника ва молиявий ресурсларнинг бошқа топшириқларини тўлароқ мос келтириш таъминлансин. Бу ишда соҳалар бўйича министрликларнинг роли кучайтирилсин.

Халқ хўжалигидаги мавжуд резервларни аниқлаш мақсадида моддий-техника таъминоти планларини анализ қилиш ва бу планларнинг бажарилишини таъминлаш соҳасидаги иқтисодий ишлар савияси оширилсин; моддий ресурслардан фойдаланиш устидан контроль кучайтирилсин.

Корхоналар ўртасидаги иқтисодий жиҳатдан мақсадга мувофиқ бевосита узоқ муддатли хўжалик алоқалари планли асосда ривожлантирилсин. Территориал таъминот — реализация базалари, омборлар ва магазинлар орқали улгуржи савдо кенгайтирилсин ва такомиллаштирилсин. Бошқаришнинг илмий методлари ҳамда электрон ҳисоблаш техникасини кенг жорий қилиш асосида моддий-техника таъминотининг умумдавлат системаси янада такомиллаштирилсин. Таъминот-реализация ташкилотларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш ва уларни рационал жойлаштириш таъминлансин.

Халқ хўжалигининг барча тармоқлари учун тараларни лойиҳалаш, ихтисослаштирилган ҳолда ишлаб чиқариш ва улардан рационал фойдаланиш тадбирлари ишлаб чиқилсин ва амалга оширилсин.

Истеъмолчиларнинг заказлари бўйича маҳсулотларнинг комплект туркумларини марказлаштирилган ҳолда етказиб бериш соҳасида таъминот органлари кўрсатаётган хизмат кенгайтирилсин, корхоналарни гарантияли комплекс таъминлаш жорий этилсин.

Хўжалик шартномаларининг роли ва уларнинг бажарилиши учун масъулият оширилсин. Таъминот ва реализация корхоналари ва ташкилотлари ўртасидаги, шунингдек, саноат минстрликларининг бош бошқармалари (бирлашмалари) билан таъминот ва реализация органлари ўртасидаги ўзаро хўжалик ҳисобидаги муносабатлар кенгайтирилсин. Колхоз ва совхозларнинг тайёрлаш ва савдо ташкилотлари билан шартнома муносабатлари, шунингдек, саноат корхоналари ва бирлашмалари билан шартнома муносабатлари мустаҳкамлансин.

Халқ хўжалигида давлат резервлари ва моддий ресурс запасларини планлаштириш, вужудга келтириш ва улардан фойдаланиш механизми такомиллаштирилсин.

Халқ хўжалигини планлаштиришни ва бошқаришни такомиллаштириш мақсадида **иқтисодий-математик методларни кенг жорий этиш, электрон ҳисоблаш ва уюштириш техникасидан ҳамда алоқа воситаларидан фойдаланиш таъминлансин.** Учёт ва ҳисобот системаси бутун чоралар билан яхшилансин, статистика такомиллаштирилсин.

Ҳисоблаш марказларининг давлат тармоқлари ҳамда мамлакат ягона автоматик алоқа шоҳобчалари базасида халқ хўжалигини ҳисобга олиш, планлаштириш ва бошқариш учун ахборотларни тўплаш ва ишлаб чиқишни умумдавлат автоматлаштирилган системасини вужудга келтирилишини назарда тутиб, тармоқлар, территориал ташкилотлар, бирлашмалар, корхоналарни планлаштириш ва бошқаришнинг автоматлаштирилган системасини вужудга келтириш ва жорий этиш соҳасидаги ишлар авж олдириб юборилсин. Бунда аввал бошданоқ ана шу системанинг ташкилий, методологик ва техника жиҳатдан бирлиги принципи амалга оширилиши таъминлансин.

Корхоналарда технология процессларини бошқаришнинг автоматлаштирилган системалари кенг жорий қилинсин.

Юқори раҳбар кадрларгача бўлган ҳамма даражадаги ишлаб чиқариш ташкилотчилари —**кадрлар тайёрлаш ва қайта тайёрлаш системаси** изчиллик билан кенгайтирилсин ва муттасил **яхшилансин**. Биринчи навбатда маркча-ленинча иқтисодий назария, бошқариш назарияси ва практикаси, меҳнатни илмий ташкил қилиш, планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янги методлари, иқтисодий-математика методларини ва замонавий ҳисоблаш техникасини жорий қилиш соҳаларидаги кадрларни тайёрлашга алоҳида эътибор берилсин. Бошқариш ва планлаштириш бўйича мутахассис бўлган малакали ўқитувчи кадрлар тайёрлаш кенгайтирилсин.

Халқ хўжалигининг барча звеноларида **давлат интизоми** бутун чоралар билан мустаҳкамлансин, хўжалик муносабатларида социалистик қонунларга қаттиқ риоя қилинсин. Белгиланган планлар ва топшириқларнинг ўз вақтида бажарилиши учун, маҳсулот сифати учун маблағни ва моддий ресурсларни тежаб ва оқилона сарфлаш учун, ускуналар ва хом ашёдан тўғри фойдаланиш учун, кооперативлаштирилган заказларни белгиланган муддатларда бажариш учун, технология интизомига риоя қилиниши учун ҳар бир хўжалик раҳбарининг масъулияти оширилсин.

Партия ва ҳукумат Директиваларининг бажарилишини текшириб туриш партия ва совет органларининг, шунингдек халқ контроли органларининг диққат марказида бўлиши керак. Чунки ишлаб чиқаришнинг ҳозирги замон шароитида бу нарса алоҳида актуаллик касб этмоқда.

Маъмурий бошқариш аппаратини янада такомиллаштириш ва арзонлаштириш соҳасидаги ишлар давом эттирилсин, бу аппаратдаги ортиқча звенолар кескин қисқартирилсин.

* * *

Бизнинг экономикамиз ягона план асосида ривожланмоқда, бу эса унинг юксак суръатлар билан ўсишини, унинг тармоқларини пропорционал ва самарали ривожлантиришни, меҳнаткашлар турмуш даражасининг муттасил ошиб боришини, социалистик маданиятнинг ҳар томонлама ривожланишини таъминламоқда. Шу сабабли КПСС XXIV съезди Директиваларига мувофиқ равишда ишлаб чиқилган 1971—1975 йилги халқ хўжалигини ривожлантириш кенгайтирилган беш йиллик плани асосида халқ хўжалигининг барча звенолари—министрликлар, бирлашмалар, корхоналар, колхоз ва совхозлар, илмий-тадқиқот, лойиҳалаш ва бошқа ташкилотлар — топшириқлар беш йилликнинг ҳар бир йилига тақсимланган беш йиллик планларга эга бўлишлари зарур.

Хўжалик планларини одамлар бажарадилар. Ҳар бир совет кишиси ўз меҳнати билан коммунизм тантана қиладиган кунни яқинлаштирмоқда. Бутун мамлакатда ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишга, фан-техника революциясининг ютуқларидан тўлароқ фойдаланишга, ишлаб чиқаришни интенсивлаштиришни кучайтиришга ва шу асосда саноат, қишлоқ хўжалиги, қурилиш ва транспорт соҳасида иқтисодий кўрсаткичларни яхшилашга қаратилган ижодий иш авж олиб кетди. Аммо ҳали кўп ишлар қилишимиз керак. Ишлаб чиқаришнинг юксак самарали бўлиши учун собитқадамлик билан олиб борилаётган кураш амалда социалистик хўжаликни юритишнинг энг муҳим шарти, барча ишлаб чиқариш коллективларининг, миллионларча меҳнаткашларнинг социалистик мусобақасида асосий мазмун бўлиб қолиши керак. Меҳнат — бойлик манбаидир, зотан ҳар бир иш жойида меҳнат унумдорлигининг оширилиши ҳамда бутун халқ хўжалиги самарадорлигининг ўсиши совет кишиларининг ҳар бири ижтимоий ишлаб чиқаришга қўшаётган ҳиссасига яраша олаётган неъматларни кўпайтиради. Миллий даромад қанча кўп бўлса, мамлакатимиз шунчалик бой бўлади, ҳар бир совет кишисининг ҳаёти шунчалик фаровон бўлади.

Иттифоқдош республикалар Компартияларининг Марказий Комитетлари, ўлка, область, шаҳар ва район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари хўжалик қурилишининг барча участкаларида давлат планларининг бажарилишини таъминлашга қаратилган кенг сиёсий ва ташкилотчилик ишларини авж олдириб юборишлари, корхоналар, колхозлар, совхозлар фаолиятини чуқур ўрганишлари, улардаги ишнинг аҳволини танқидий анализ қилишлари ҳамда ижтимоий ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш учун резервларни қидириб топишлари, давлат интизомига қатъий риоя қилинишига эришишлари зарур. Тўққизинчи беш йиллик планни бажариш юзасидан партия, бутун халқ олиб бораётган кундалик актив фаолият Ватанимиз қудратининг янада мустаҳкамланишини таъминлайди, коммунизм моддий-техника базасини тугал яратишни яқинлаштиради, коммунистик ижтимоий муносабатларнинг шаклланишига, янги кишининг тарбияланишига ҳар томонлама ёрдам беради.

Белгиланган тадбирларни амалга оширишда меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советлари муҳим роль ўйнайди. Улар ижтимоий ишлаб чиқаришнинг ривожланишига ўз таъсирларини кучайтиришлари, хўжалик ва социал-маданий қурилиш вазифаларини ҳал этишда ўзларига берилган ҳуқуқлардан кенг фойдаланишлари зарур.

Касаба союзлари олдида катта вазифалар турибди. Хўжаликни юритиш мактаби, коммунизм мактаби сифатида уларнинг роли ҳозир ҳар қачонгидан ҳам тўлароқ намоён бўлмоқда. Касаба союзлари меҳнаткашларни ишлаб чиқаришни бошқаришга, фан-техника тараққиёти вазифаларини ҳал этишга янада кенгроқ жалб этишлари, социалистик мусобақа байроғини янада баланд кўтаришлари, оммани унинг ўз амалий тажрибаси асосида социалистик интизомга, меҳнат ва ижтимоий мулкка коммунистик муносабатда бўлишга ўргатишлари, ишлаб чиқариш илғорлари ва новаторларнинг тажрибасини бутун чоралар билан қўллаб-қувватлашлари ва ёйишлари, меҳнаткашларнинг меҳнат ва турмуш ҳамда дам олиш шароитларини яхшилашда кўпроқ ташаббус ва қатъият кўрсатишлари, меҳнат қонунларига риоя қилинишини жиддий кузатиб туришлари зарур.

Тўққизинчи беш йиллик планни бажаришга Ленин комсомоли ва барча совет ёшлари муҳим ҳисса қўшишлари лозим. Ишчилар синфи, колхозчи деҳқонлар, совет интеллигенцияси сафига ҳозирги замон фан-техника революцияси шароитида вужудга келаётган мураккаб вазифаларни муваффақиятли ҳал этишга қодир бўлган маданиятли, техника жиҳатдан саводли ўринбосарлар тобора кўп келиб қўшилмоқда. Ҳамиша янгилик туйғуси билан суғорилган ёшларга, ташаббус, ғайрат кўрсатиш билимларини ишга солиш учун жуда кенг майдон очилмоқда, зотан ёшлар янги, мукаммал техникани яратиш учун, уни халқ хўжалигининг барча тармоқларига қатъият билан жорий этиш учун, меҳнат унумдорлиги ва маданиятини ошириш учун, кундалик ҳаётда янги, чинакам коммунистик ижтимоий муносабатларни ва коммунистик ахлоқнинг олижаноб принципларини қарор топтириш учун курашнинг биринчи сафларида боришлари зарур.

Тўққизинчи беш йиллик планнинг бажарилиши катта халқаро аҳамиятга эга бўлади. Совет экономикасининг ўсиши, жаҳон социалистик ҳамдўстлиги кучларининг янада мустаҳкамланишига хизмат қилади, планли социалистик хўжалик системасининг афзалликларини яна бир марта намойиш қилади. Совет халқи беш йиллик планни бажариш билан, тинчлик, демократия ва социализм учун курашаётган барча кучларнинг жипслашувига муносиб ҳисса қўшади.

Беш йиллик план Совет Иттифоқи мудофаа қудратининг янада ўсишини таъминлайди, бу эса совет халқини, барча социалистик ҳамдўстлик мамлакатларини империалистик агрессия хавфидан янада ишончлироқ тарзда сақлаш имконини беради. Бутун дунёдаги тинчликсевар ва озодлик кучларининг позициясини мустаҳкамлайди.

Мамлакатимиз қадам қўйган беш йиллик социализм афзалликларининг янги ишончли далили, коммунизм сари қўйилган муҳим қадам бўлади.

КПСС XXIV съезди қатъий ишонч билдириб айтадики, Совет Иттифоқининг меҳнаткашлари янги беш йиллик топшириқларини муваффақиятли бажарибгина қолмай, балки ортиғи билан бажариш учун ҳам бутун куч-ғайратларини сарфлайдилар.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

№ А — 1728. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС — 64697. Р. 01391.